

Prospektywna analiza sytuacji
społeczno-gospodarczej
powiatu tczewskiego

Redakcja

Marcin Nowicki

Zespół autorski

Anna Hildebrandt

Joanna Michałowska

Marcin Nowicki

Małgorzata Stompór

Przemysław Susmarski

Jan Szomburg Jr

Maciej Tarkowski

Marcin Wandałowski

Wojciech Woźniak

Współpraca

Katarzyna Topka

Spis treści

Wstęp	4
Cechy położenia	5
Zasoby i walory środowiska	5
Stan środowiska	5
Stożenie ochrony przyrody	6
Dostępność transportowa	7
Dostępność w zakresie transportu drogowego	7
Dostępność w zakresie transportu kolejowego	8
Dostępność w zakresie transportu morskiego	9
Dostępność w zakresie transportu lotniczego	14
Wnioski z badania ankietowego – infrastruktura	16
Struktura gospodarki	17
Produkt krajowy brutto	17
Struktura wartości dodanej brutto oraz jej zmiany	18
Struktura pracujących	19
Produktywność pracy	21
Przedsiębiorczość	22
Infrastruktura gospodarcza – strefy ekonomiczne	24
Najważniejsi inwestorzy zagraniczni	25
Wnioski z badania ankietowego – gospodarka	27
Zasoby ludzkie	29
Liczba i rozmieszczenie ludności	29
Zmiany liczby ludności	30
Mobilność przestrzenna	32
Zdrowie ludności	34
Struktura wykształcenia	35
Aktywność gospodarcza i społeczna	35
Rynek pracy	39
Popyt na pracę	39
Podaż pracy	41
Wynagrodzenia	45
Niedopasowania kwalifikacyjne i przestrzenne	46
Wnioski z badania ankietowego – zasoby pracy	47
Infrastruktura edukacyjna	48
Edukacja ponadgimnazjalna	48
Szkolnictwo zawodowe	50
Szkolnictwo wyższe	53
Pozostała infrastruktura społeczna	56
Zasoby mieszkaniowe	56
Edukacja wczesnodziecięca, podstawowa i gimnazjalna	59
Ochrona zdrowia	65
Kultura i rozrywka, rekreacja	69
Spis wykresów	70
Spis tabel	71
Spis map	72

Wstęp

Niniejszy dokument stanowi prospektywną analizę sytuacji społecznej i gospodarczej powiatu tczewskiego. Jej celem jest zwiększenie wiedzy na temat obecnych i przyszłych uwarunkowań rozwoju powiatu jako części Obszaru Dolnej Wisły (ODW). Raport powstał na podstawie badań wtórnych i pierwotnych.

Obszary badawcze koncentrują się na analizie potencjału gospodarczego powiatu, lokalnym rynku pracy, zakresie i jakości współpracy lokalnych podmiotów, wpływie otoczenia na gospodarkę powiatu, jakości i warunkach życia, zmianach gospodarczych zachodzących w powiecie, barierach utrudniających wykorzystanie potencjału powiatu, działaniach podejmowanych w powiecie związanych z przewidywaniem i zarządzaniem zmianą gospodarczą, a także skupiają się na lokalnej oświacie i edukacji w kontekście potrzeb rynku pracy. Ich opisu dokonano w następujących siedmiu rozdziałach tematycznych: cechy położenia, dostępność transportowa, struktura gospodarki, zasoby ludzkie, rynek pracy, infrastruktura edukacyjna i pozostała infrastruktura społeczna.

Analiza ta jest jednym z etapów prowadzących do stworzenia Zintegrowanej Strategii Zarządzania Zmianą Gospodarczą w ODW. Ma być partnerskim, ponadlokalnym systemem zarządzania zmianą gospodarczą w powiatach: kwidzińskim, malborskim, starogardzkim, sztumskim oraz tczewskim.

Cechy położenia¹

Zasoby i walory środowiska

Powiat tczewski znajduje się w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego, a w jego skład wchodzi fragmenty obszarów Kociewia, Doliny Wisły, Pojezierza Starogardzkiego oraz Żuław Wiślanych. Analiza struktury użytkowania gruntów wskazuje na typowo rolniczy charakter powiatu – użytki rolne stanowią ponad 73 proc. jego powierzchni, a nie licząc Tczewa, Pelplina i Gniewu, na jego terenie przeważają obszary słabo zurbanizowane. Tereny leśne obejmują niespełna 15 proc. obszaru jednostki. Powiat tczewski, podobnie jak większa część regionu pomorskiego, nie jest bogaty w zasoby surowców naturalnych. W jego północnej i południowej części zlokalizowane są zasoby kruszywa naturalnego (około 730 tys. t rocznego wydobycia), a w centralnej – surowce ilaste (niespełna 100 tys. t rocznego wydobycia).

Rolniczy charakter powiatu może stanowić jego potencjał w kontekście rozwoju odnawialnych źródeł energii. Wiąże się on z produkcją biomasy wykorzystywanej w procesie wytwarzania energii. Charakterystyczne dla elektrowni wykorzystujących tego typu substraty jest to, że ze względu na koszty transportu zaopatrywane są one zasobami biomasy produkowanymi w odległości nie większej niż kilkadziesiąt kilometrów od miejsca spalania. W powiecie tczewskim, podobnie jak w pozostałych częściach ODW, największy potencjał techniczny jest związany z wierzba energetyczną oraz słomą.

Tabela 1. Potencjał techniczny potencjalnych zasobów biopaliw stałych w powiecie tczewskim

Powiat tczewski	Drewno z lasów	Odpady drzewne	Słoma	Wierzba energetyczna przy częstotliwości zbioru co 2 lata	Rzepak (bioester metylowy)	Żyto (bioetanol)
	GJ/rok	GJ/rok	GJ/rok	GJ/rok	GJ/rok	GJ/rok
	33 007	2312	298 440	238 674	839	10 313

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie Załącznika do Programu rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025

Do największych walorów krajobrazowo-przyrodniczych powiatu tczewskiego należy zaliczyć malownicze obszary dolin Wisły i Wierzycy, polodowcowe formy geomorfologiczne, rozbudowaną sieć rzek i jezior oraz obszary ochrony siedlisk i ptaków². Sprzyjają one rozwojowi agroturystyki oraz turystyki rowerowej. Wody powierzchniowe znajdujące się w powiecie mogą służyć do celów rekreacyjnych (głównie jeziora) oraz do spływów kajakowych. Wśród atrakcji turystycznych znajdują się również liczne zabytki kultury materialnej.

Stan środowiska

Na stan środowiska naturalnego wpływa odporność jego elementów składowych na degradację oraz poziom natężenia antropopresji. Człowiek w istotny sposób oddziałuje na środowisko, a jego działalność odbija się m.in. na jakości wód, powietrza czy klimatu akustycznego. Czynniki te mają szczególnie istotny wpływ na warunki życia mieszkańców, a pośrednio także na warunki prowadzenia działalności gospodarczej³.

¹ Wykorzystano informacje z Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tczewskiego na lata 2012–2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016–2019. Projekt.

² Tamże.

³ J. T. Czocharński, M. Hałuzo, G. Kubicz, H. Wojcieszek, 2006, Studium ekofizjograficzne województwa pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk.

Układ hydrograficzny powiatu tczewskiego jest bogaty. Jego elementami są rzeki: Wisła oraz Wierzyca wraz z dopływami. Stan jakości ich wód nie jest w większości przypadków zadowalający. Wpływ na to ma przede wszystkim działalność licznych zakładów przemysłowych, rolnicza oraz oczyszczalni ścieków. Sytuację pogarsza występowanie licznych obszarów zalewowych, z których podczas powodzi i podtopień do cieków wodnych transportowane są szkodliwe substancje. Ze względu na brak badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku przeprowadzanych na jeziorach w powiecie tczewskim nie można określić stanu jakości ich wód. Należy jednak przypuszczać, że zanieczyszczone mogą być przede wszystkim te znajdujące się w niedalekiej odległości od zakładów przemysłowych, obszarów rolniczych i terenów zalewowych.

Największy wpływ na obniżanie poziomu jakości powietrza atmosferycznego w powiecie tczewskim mają przede wszystkim tak zwana „niska emisja” oraz emisja komunikacyjna. Pierwsza z nich wiąże się ze spalaniem paliw w lokalnych kotłowniach oraz z indywidualnymi paleniskami domowymi. Szczególnie negatywnie oddziałuje ona na terenach o skoncentrowanej zabudowie. Druga natomiast jest spowodowana spalinami pochodzącymi ze środków komunikacji. Jej oddziaływanie jest wyjątkowo natężone w pobliżu najbardziej uczęszczanych dróg. Powietrze jest zanieczyszczone również przez zakłady przemysłowe – do najbardziej szkodliwych zalicza się cegielnię Rolmag w Opaleniu oraz Zakład Energetyki Ciepłej w Tczewie. Pomimo tych źródeł zanieczyszczeń powietrze w powiecie tczewskim spełnia kryteria czystości powietrza w odniesieniu do norm średniorocznych dla wszystkich wskaźników badanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Największe stężenie zanieczyszczeń dotyczy Tczewa oraz pozostałych miast powiatu, a najniższe – obszarów wiejskich znajdujących się z dala od Tczewa oraz największych arterii komunikacyjnych.

Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska, którego źródłem są przede wszystkim: transport (zarówno drogowy, kolejowy, jak i lotniczy) oraz miasta (zakłady produkcyjne, usługowe, tereny budowy i dyskoteki). Dlatego też miejscem o największym natężeniu hałasu jest w powiecie tczewskim jego stolica, okolice zakładów przemysłowych oraz obszary znajdujące się nieopodal najbardziej uczęszczanych dróg (ma na to wpływ również ich zły stan techniczny). Uciążliwości są związane także z transportem kolejowym – szczególna emisja hałasu może zachodzić w wyniku wysokiego natężenia połączeń na trasach relacji Warszawa Wschodnia – Gdańsk Główny oraz Tczew – Chorzów Batory. W pozostałych częściach powiatu natężenie hałasu nie jest wysokie.

Stopień ochrony przyrody

Obszary chronione stanowią niespełna 13 proc. powierzchni powiatu tczewskiego. Do najcenniejszych z nich zalicza się obszary specjalnej ochrony ptaków i siedlisk w ramach sieci Natura 2000, które występują w pobliżu Wisły. Ponadto na terenie powiatu znajdują się 4 rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu oraz pomniki przyrody. Obszary chronione znajdujące się na obszarze powiatu mogą być w kontekście działalności gospodarczej (a zwłaszcza przemysłowej) z jednej strony traktowane jako bariera rozwojowa, lecz z drugiej jako czynnik sprzyjający rozwojowi turystyki⁴.

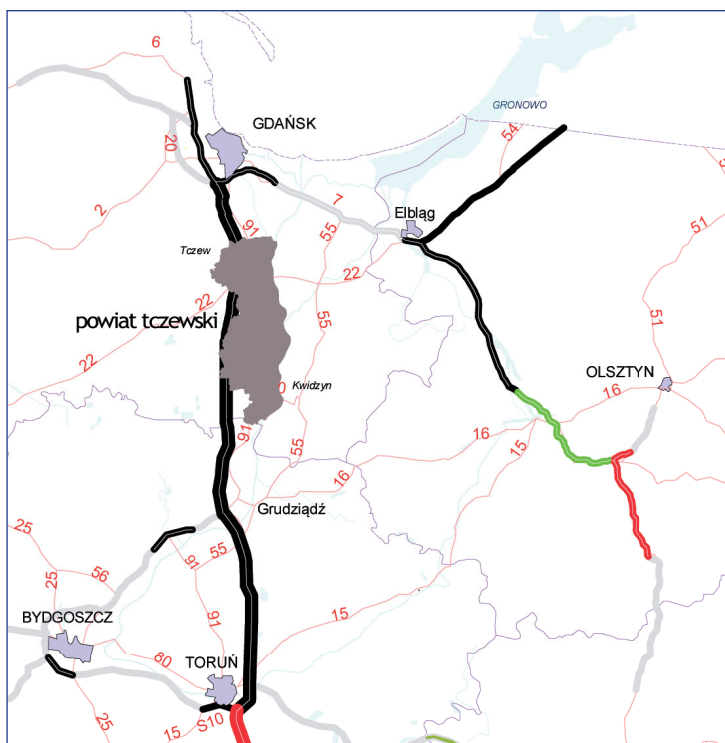
⁴ www.powiatstarogard.pl.

Dostępność transportowa

Dostępność w zakresie transportu drogowego

Powiat tczewski jest częścią ODW zlokalizowaną najbliżej Trójmiasta. Przez jego obszar przechodzi autostrada A1 łącząca Gdańsk z Toruniem oraz trzy drogi krajowe: nr 22 Kostrzyn–Grzechotki, nr 91 Gdańsk–Częstochowa oraz nr 90 Mała Karczma – Kwidzyn, krzyżująca się z drogą nr 91. Dzięki budowie fragmentu autostrady A1 w województwie pomorskim dostępność w zakresie transportu drogowego powiatu tczewskiego wzrosła skokowo – autostrada przecina powiat wzdłuż, a na jego terenie znajdują się ponadto trzy węzły autostradowe: w Stanisławiu, Swarozynie i Pelplinie. W wyniku inwestycji czas dojazdu do stolicy województwa oraz Torunia i Bydgoszczy wyraźnie się zmniejszył. Jest to szczególnie istotne w kontekście transportu do Trójmiasta, które jest ważnym rynkiem pracy dla tczewian.

Mapa 1. Dostępność transportowa powiatu tczewskiego – transport drogowy (1)

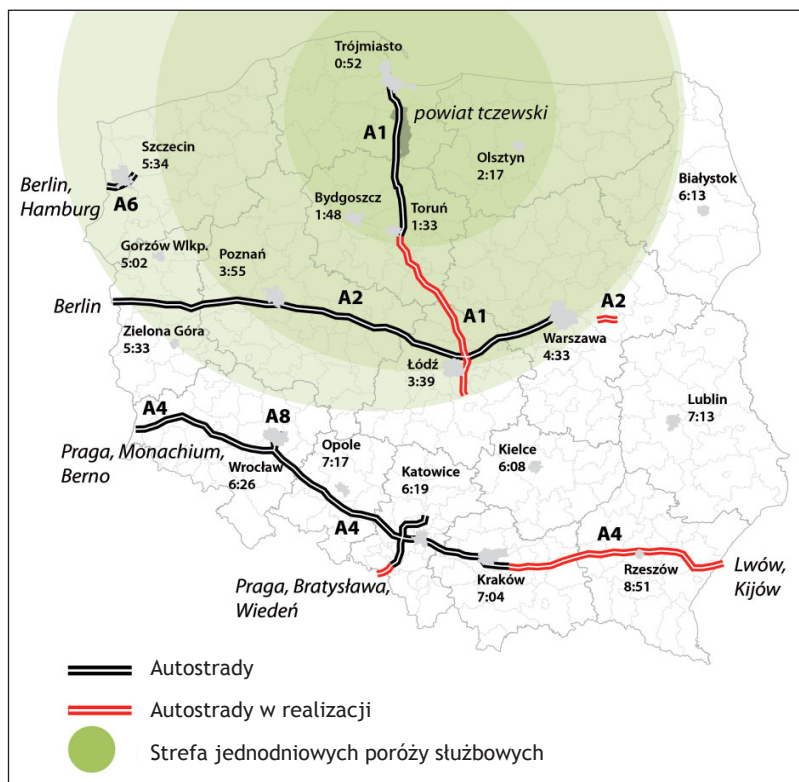

Źródło: opracowanie IBnGR

Bolączką powiatu, podobnie jak całego ODW, pozostaje słaba dostępność transportowa do przejść granicznych. Wyjątkiem jest dojazd do granicy z Obwodem Kaliningradzkim, który drogą nr 22 wynosi z Tczewa 1,5 godziny. Wydaje się jednak, że największe korzyści zarówno dla powiatu, jak i subregionu wiązałyby się z polepszeniem komunikacji do granicy zachodniej. Dotychczas przebiegająca przez powiat autostrada A1 nie łączy się jednak z prowadzącą w kierunku granicy niemieckiej autostradą A2. Sytuacja zmieni się wraz z oddaniem do użytkowania (najprawdopodobniej do końca 2012 r.) odcinka autostrady A1 łączącego Toruń oraz Stryków, zapewniając połączenie z A2, która na granicy polsko-niemieckiej w Świecku przechodzi w niemiecką autostradę A12 prowadzącą w kierunku Berlina. Warto wspomnieć, że inwestorzy, przewidując poprawę infrastruktury drogowej łączącej powiat z Polską i zagranicą, zdecydowali się na budowę centrum logistycznego w Zajączkowie Tczewskim obsługującego porty morskie w Gdańsku i Gdyni⁵.

⁵ Inwestycję bardziej szczegółowo opisano w podrozdziale dotyczącym inwestycji zagranicznych.

Mapa 2. Dostępność transportowa powiatu tczewskiego – transport drogowy (2)

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie www.docelu.pl

Mimo dynamicznego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej oraz popularyzacji kontaktów na odległość (telekonferencje) istotnym czynnikiem dla prowadzenia biznesu pozostają spotkania osobiste. W transporcie krajowym optymalnym środkiem służącym przemieszczaniu się osób pozostaje kolej. Niemniej możliwość realizacji jednodniowej podróży służbowej (uwzględniającej co najmniej 6-godzinny pobyt w miejscu przeznaczenia oraz 12 godzin podróży tam i z powrotem) jest ściśle warunkowana rozkładem jazdy. Dlatego też warto przeprowadzić tego typu analizę, biorąc pod uwagę dostępność transportem drogowym.

Dzięki położeniu geograficznemu powiatu tczewskiego oraz istniejącej infrastrukturze drogowej w obszarze jednodniowych podróży służbowych *de facto* znajduje się 10 stolic regionów: od stosunkowo łatwo dostępnych: Trójmiasta, Torunia, Bydgoszczy, Olsztyna, poprzez trudniej osiągalne: Poznań, Łódź, Warszawę, do znajdujących się na granicy zasięgu: Szczecina, Gorzowa Wielkopolskiego oraz Zielonej Góry. Niewiele w tym zakresie zmieni rozwój sieci dróg krajowych i autostrad, ponieważ nadal barierą pozostanie odległość. Wraz z kolejnymi inwestycjami drogowymi poprawią się natomiast warunki drogowego transportu towarów.

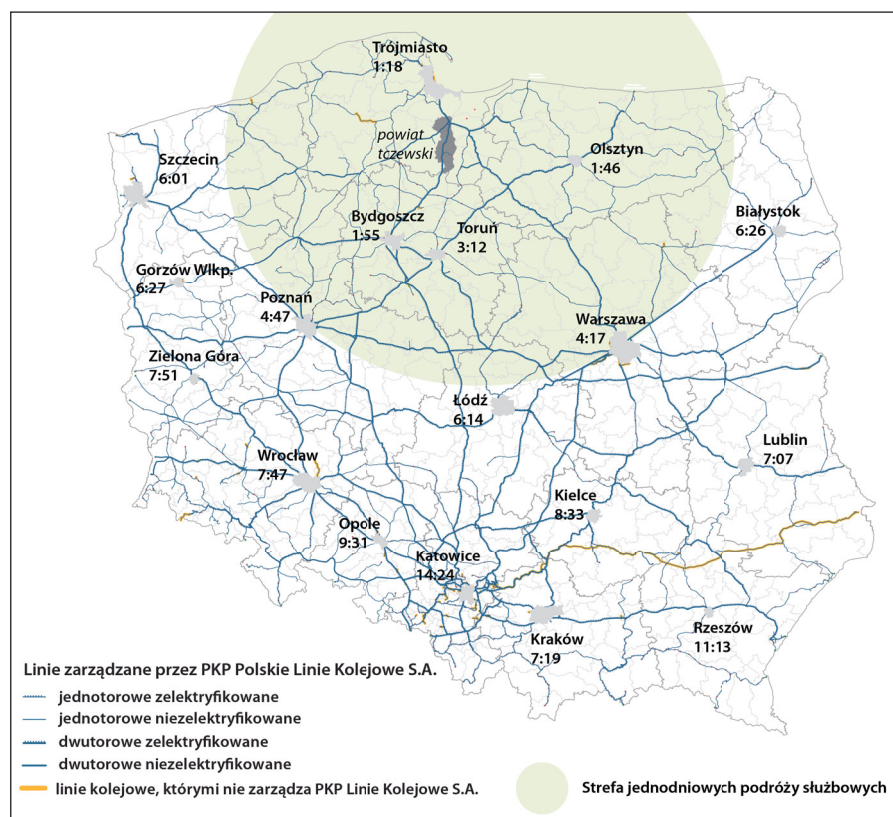
Dostępność w zakresie transportu kolejowego

O dostępności powiatu tczewskiego w zakresie transportu kolejowego decyduje w głównej mierze Tczew, będący jednym z najważniejszych węzłów kolejowych w północnej Polsce. Jest on położony na skrzyżowaniu tras kolejowych w kierunku Gdyni, Warszawy i Bydgoszczy (a stamtąd dalej do Poznania lub Łodzi) oraz Chojnic (a stamtąd do granicy polsko-niemieckiej w Kostrzynie nad Odrą). Najistotniejsze z punktu widzenia powiatu są: linia kolejowa nr 9 (E65), relacji Gdańsk Główny – Warszawa Wschodnia, objęta umową o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC) oraz o ważniejszych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego (AGTC), a także linia nr 131 (CE65) łącząca Tczew z Chorzowem Batory, objęta umową AGTC. Trasy te wpisują się w VI paneuropejski korytarz transportowy łączący Skandynawię z południową Europą.

Ponadto w powiecie tczewskim przebiega linia kolejowa nr 244 relacji Morzeszczyn–Gniew. Od początku lat dziewięćdziesiątych nie odbywa się na niej ruch pasażerski ani towarowy.

Obecnie w strefie jednodniowych podróży biznesowych znajduje się 7 miast wojewódzkich: Trójmiasto, Bydgoszcz, Toruń, Poznań, Olsztyn, Łódź oraz Warszawa.

Mapa 3. Dostępność transportowa powiatu tczewskiego – transport kolejowy

Dostępność w zakresie transportu morskiego

W aspekcie dostępności transportu morskiego powiat tczewski korzysta z nadmorskiego położenia województwa. W oddalonych od Tczewa o 36 km Gdańsku oraz o 63 km Gdyni są zlokalizowane dwa duże morskie porty handlowe. Pod względem obrotów ładunkowych zaliczają się do największych w Polsce. W 2011 r. przypadało na nie prawie 63 proc. obrotów ładunkowych polskich portów morskich.

Patrząc z perspektywy globalnej, zarówno Gdańsk, jak i Gdynię należy zaliczyć do portów o znaczeniu regionalnym. Można to uzasadnić w ten sposób, że mając na uwadze przebieg głównych strumieni towarowych, Morze Bałtyckie należy uznać za akwen peryferyjny. Nie dziwi zatem, że obroty przeładunkowe w obydwu portach stanowiły w 2008 r. około 0,8 proc. przeładunków w portach Unii Europejskiej (UE27). Co więcej, wśród przewozów na Morzu Bałtyckim dominują i najprawdopodobniej będą dominowały przewozy w relacji wschód–zachód, czyli Europa północno-zachodnia – Rosja i daleki Wschód. W wypadku transportu towarów w relacjach północ–południe po okresie dynamicznego wzrostu, będącego wynikiem akcesji Polski i krajów bałtyckich do UE, prawdopodobnie nastąpi stabilizacja⁶.

PORT GDAŃSK

Port w Gdańsku tworzą: Port Północny o zdolności przeładunkowej sięgającej 48,5 mln t rocznie oraz Port Wewnętrzny o zdolności przeładunkowej wynoszącej 11,5 mln t rocznie. Powierzchnia magazynowa wynosi 107 tys. m², powierzchnia składowa zaś przekracza 549 tys. m². Wielkość obrotów ładunkowych zrealizowanych w 2009 r. (18,8 mln t) oznacza wykorzystanie potencjału przeładunkowego w nieco ponad 31 proc.

⁶ Grzelakowski A., Wizie i strategię rozwoju polskich portów morskich, „Pomorski Przegląd Gospodarczy” 2/2009, s. 24.

Atutami portu w Gdańsku są: głębokowodny terminal kontenerowy DCT przystosowany do obsługi największych wpływających na Morze Bałtyckie jednostek – statków postpanamax⁷ oraz Gdański Terminal Kontenerowy. Oba terminale obsługują obecnie głównie linie feederowe oraz bliskiego zasięgu. Przeladunki kontenerowe są jedyną kategorią corocznie odnotowującą wzrost obrotów handlowych.

Pod koniec 2009 r. port Gdańsk uzyskał kolejny serwis żeglugowy jednego z najważniejszych operatorów w Europie – Unifeeder⁸. W tym samym czasie Maersk Line uruchomił bezpośrednie połączenie z Szanghaju do Gdańska. Jeśli wziąć pod uwagę, że kryzys gospodarczy prawdopodobnie zdynamizuje tempo przesuwania światowego centrum gospodarczego do Azji, bezpośredni dostęp do Chin stanowi pewnego rodzaju kamień milowy w funkcjonowaniu portu gdańskiego i powinien być postrzegany jako duża szansa rozwojowa. Obecnie zdolności przeładunkowe samego tylko terminalu DCT szacuje się na 600 tys. TEU rocznie. W przyszłości mogą być one rozbudowane do 1 mln TEU.

Dynamiczny wzrost przeładunków kontenerowych nie zagroził do tej pory dominacji paliw płynnych (ładunki masowe ciekłe) w strukturze przeładunków. Sprowadzają się one głównie do przeładunków ropy naftowej. W ich zakresie port Gdańsk odgrywa kluczową rolę w strukturze przeładunków ogólnopolskich⁹. Port dysponuje w pełni zautomatyzowaną bazą przeładunków płynnych, oferującą obsługę największych statków mogących wpłynąć na Morze Bałtyckie¹⁰.

Istotną grupą przeładunków są również ładunki masowe suche. W Porcie Północnym zlokalizowany jest specjalistyczny terminal węglowy pozwalający na przeładunek węgla bezpośrednio z wagonów na statek bądź też z wykorzystaniem placów składowych. W porcie działa także baza przeładunku fosforytów i terminal przystosowany do obsługi siarki.

Zdecydowanie niższą skalą cechują się przeładunki w technologii ro-ro. Jednostki ro-ro są obsługiwane na terenie Wolnego Obszaru Celnego, przy Terminalu Promowym Westerplatte, Bazie Promowej Polskiej Żeglugi Bałtyckiej oraz na terminalu kontenerowym DCT. Mimo niewielkiego udziału w strukturze obrotów obsługa przeładunków tocznych (są to głównie przewozy samochodów osobowych oraz ciężarowych) jest istotna z punktu widzenia wymiany handlowej na Morzu Bałtyckim.

Port w Gdańsku jest jednym z ogniw Transeuropejskiego Korytarza Transportowego nr VI. Obecnie oferuje regularne połączenia żeglugowe do 18 krajów, w tym 13 europejskich.

Tabela 2. Połączenia żeglugowe portu Gdańsk

Kraj	Port	Przewoźnik	Częstotliwość	Typ ładunku
Dania	Aarhus	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Estonia	Tallin	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Finlandia	Hanko	Euro Marine Logistics NV	Co tydzień	Ro-ro samochody
Finlandia	Helsinki	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Finlandia	Kotka	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Hiszpania	Algeciras	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Królestwo Niderlandów	Rotterdam	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery

⁷ www.portgdansk.pl.

⁸ www.portgdansk.pl.

⁹ W 2008 r. przeładunki masowe ciekłe realizowane w Gdańsku stanowiły 77,6 proc. przeładunków w tej grupie przeładunkowej w Polsce.

¹⁰ www.portgdansk.pl.

Kraj	Port	Przewoźnik	Częstotliwość	Typ ładunku
Królestwo Niderlandów	Rotterdam	Unifeeder A/S	Co tydzień	Kontenery
Litwa	Kłajpeda	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Łotwa	Ryga	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Niemcy	Bremerhaven	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Niemcy	Bremerhaven	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Niemcy	Bremerhaven	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Niemcy	Bremerhaven	Unifeeder A/S	Co tydzień	Kontenery
Niemcy	Hamburg	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Niemcy	Hamburg	Team Lines	Co tydzień	Kontenery
Niemcy	Hamburg	Team Lines/CMACGM	Co tydzień	Kontenery
Niemcy	Hamburg	Unifeeder A/S	Co tydzień	Kontenery
Norwegia	Jelsa	Mibau	Co tydzień	Masowe
Norwegia	Tau	Mibau	Co tydzień	Masowe
Rosja	Kaliningrad	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Rosja	Kaliningrad	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Rosja	Petersburg	Seago Line	Co tydzień	Kontenery
Szwecja	Göteborg	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Szwecja	Nynäshamn	Polska Żegluga Bałtycka S.A. Polferries	6 razy w tygodniu/ w sezonie codziennie	Ro-ro/pasażerowie
Wielka Brytania	Hull	Seaway Logistics	1–2 razy w miesiącu	Drobnica konwencjonalna
Wielka Brytania	Newcastle	Euro Marine Logistics NV	Co tydzień	Ro-ro samochody
Chiny	Hongkong	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Chiny	Ningbo	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Chiny	Szanghaj	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Chiny	Yantian	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Korea Płd.	Kwangyang	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Malezja	Tanjung Pelepas	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Singapur	Singapur	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery
Egipt	Kanał Sueski	Maersk Line (AE10)	Co tydzień	Kontenery

Źródło: www.portgdansk.pl

PORT GDYNIA

Atutem gdyńskiego portu są dobre warunki nawigacyjne. W porcie znajdują się dwa terminale kontenerowe: Bałtycki Terminal Kontenerowy oraz Gdynia Container Terminal S.A. (GCT), a także Bałtycki Terminal Zbożowy, Bałtycki Terminal Drobnicowy Gdynia oraz Morski Terminal Masowy. Ponadto w porcie funkcjonują Bałtycka Baza Masowa specjalizująca się w eksporcie produktów chemicznych oraz Baza Promowa obsługująca ruch pasażerski.

W strukturze przeładunków dokonywanych w porcie główną rolę odgrywają ładunki masowe oraz kontenery. W 2010 r. na obydwie grupy przeładunkowe przypadało ponad 82 proc. wszystkich przeładunków.

Gdyński port jest partnerem wspierającym projekt „Autostrada Morska Karlskrona–Gdynia”. Jego celem jest usprawnienie istniejącego połączenia morskiego oraz rozwój transportu intermodalnego. Autostrada ma stanowić przedłużenie Transeuropejskiego Korytarza Transportowego nr VI do Karlskrony i Göteborga. Inwestycje realizowane w ramach projektu w gdyńskim porcie mają na celu usprawnienie dostępu kolejowego i drogowego do nowego terminala promowego.

Port oferuje połączenia żeglugowe z portami belgijskimi, duńskimi, fińskimi, hiszpańskimi, holenderskimi, litewskimi, niemieckimi, rosyjskimi, szwedzkimi, brytyjskimi. Ponadto utrzymywane są połączenia z Barbadosem, Chinami, Dominikaną, Egiptem, Gujaną, Gwatemalą, Hondurasem, Izraelem, Jamajką, Kolumbią, Kostaryką, Libanem, Martyniką, Meksykiem, Portoryko, Syrią, Tajwanem, Trynidadem i Tobago, Stanami Zjednoczonymi i Wenezuelą.

Tabela 3. Połączenia żeglugowe portu Gdynia

Kraj	Port	Operator	Częstotliwość	Typ ładunku
Belgia	Antwerpia	Mediterranean Shipping Company	1 × tydzień	Kontenery
Belgia	Antwerpia	OOCL	2 × tydzień	Kontenery
Belgia	Antwerpia	Transfennica	1 × tydzień	Ro-ro
Belgia	Antwerpia	Splithoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Dania	Aarhus	UNIFEEDER	1 × tydzień	Kontenery
Finlandia	Kotka	UPM-Kymmene Seaways	1 × tydzień	Ro-ro
Finlandia	Rauma	Transfennica	1 × tydzień	Ro-ro
Finlandia	Hanko	Transfennica	1 × tydzień	Ro-ro
Finlandia	Rauma	UPM-Kymmene Seaways	1 × tydzień	Ro-ro
Finlandia	Helsinki	Finnlines	3 × tydzień	Ro-ro
Finlandia	Hamina	Transfennica	1 × tydzień	Ro-ro
Finlandia	Halla	UPM-Kymmene Seaways	1 × tydzień	Ro-ro
Hiszpania	Bilbao	Splithoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny.
Holandia	Rotterdam	Mann&Son Ltd	1 × tydzień	Kontenery
Holandia	Rotterdam	UNIFEEDER	2 × tydzień	Kontenery
Holandia	Rotterdam	OOCL	2 × tydzień	Kontenery
Litwa	Kłajpeda	UNIFEEDER	1 × tydzień	Kontenery
Litwa	Kłajpeda	MSC	1 × tydzień	Kontenery
Niemcy	Hamburg	UNIFEEDER	2 × tydzień	Kontenery
Niemcy	Hamburg	OOCL	2 × tydzień	Kontenery
Niemcy	Bremerhaven	UECC	1 × tydzień	Ro-ro
Niemcy	Bremerhaven	UNIFEEDER	3 × tydzień	Kontenery
Niemcy	Rostock	Finnlines	3 × tydzień	Ro-ro
Rosja	Petersburg	OOCL	2 × tydzień	Kontenery
Rosja	Petersburg	MSC	1 × tydzień	Kontenery
Rosja	Kaliningrad	Mann & Son Limited	1 × tydzień	Kontenery
Rosja	Petersburg	Hapag-Lloyd	2 × tydzień	Kontenery

Kraj	Port	Operator	Częstotliwość	Typ ładunku
Szwecja	Trelleborg	UECC	1 × tydzień	Ro-ro
Szwecja	Karlskrona	Stena Line Polska	2 × dziennie	Prom
Wielka Brytania	Grangemouth	UNIFEEDER	1 × tydzień	Kontenery
Wielka Brytania	Hull	MacAndrews	2 × tydzień	Kontenery
Wielka Brytania	Tilbury	Transfennica	1 × tydzień	Ro-ro
Wielka Brytania	Immingham	UNIFEEDER	1 × tydzień	Kontenery
Wielka Brytania	South Shields	UNIFEEDER	1 × tydzień	Kontenery
Rosja	Petersburg	Delta Shipping Lines	1 × tydzień	Kontenery
Niemcy	Hamburg	Delta Shipping Lines	1 × tydzień	Kontenery
Holandia	Rotterdam	Delta Shipping Lines	1 × tydzień	Kontenery
Dania	Aarhus	Delta Shipping Lines	1 × tydzień	Kontenery
Niemcy	Hamburg/ Bremerhaven	Team Lines/ CMA-CGM/APL	2 × tydzień	Kontenery
Finlandia	Helsinki	Hapag-Lloyd	2 × tydzień	Kontenery
Niemcy	Bremerhaven	Hapag-Lloyd	2 × tydzień	Kontenery
Niemcy	Hamburg	Hapag-Lloyd	2 × tydzień	Kontenery
Dominikana	Rio Haina	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Gujana	Georgetown	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Gwatemala	Santo Tomas de Castillo	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Honduras	Puerto Cortes	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Jamajka	Kingston	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Kolumbia	Turbo	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Kolumbia	Barranquilla	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Kostaryka	Puerto Limon	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Martynika	Fort de France	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Meksyk	Tampico	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Meksyk	Veracruz	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Portoryko	San Juan	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Trynidad i Tobago	Point Lisas	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Stany Zjednoczone	Nowy Orlean	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Stany Zjednoczone	Filadelfia	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Stany Zjednoczone	Tampa	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Stany Zjednoczone	Wilmington	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Stany Zjednoczone	Savannah	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Stany Zjednoczone	Mobile	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Stany Zjednoczone	Houston	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Stany Zjednoczone	Brownsville	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Stany Zjednoczone	Baltimore	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Stany Zjednoczone	Charlestone	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny

Kraj	Port	Operator	Częstotliwość	Typ ładunku
Wenezuela	Maracaibo	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Wenezuela	Guanta	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Wenezuela	Matanzas	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny
Wenezuela	Puerto Cabello	Spliethoff	1 × miesiąc	Konwencjonalny

Źródło: www.port.gdynia.pl

Dostępność w zakresie transportu lotniczego

Aspekt transportu lotniczego w szacowaniu dostępności transportowej powiatu tczewskiego jest niezwykle istotny, rekompensuje bowiem jego peryferyjne, w odniesieniu do centrum gospodarczego Europy, położenie. Dojazd samochodem do oddalonego o 45 km Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy zajmuje mniej niż 40 minut. Odległość do budowanego obecnie portu lotniczego Gdynia-Kosakowo wynosi około 65 km (nieco ponad 50 minut jazdy samochodem). Na dostępność w zakresie transportu lotniczego powiatu pozytywnie wpływa także oddalone o niespełna 140 km (około godzina 40 minut samochodem) lotnisko w Bydgoszczy.

PORT LOTNICZY IM. LECHA WAŁĘSY W GDAŃSKU

Port lotniczy im. Lecha Wałęsy jest trzecim co do wielkości portem lotniczym w Polsce i realizuje obecnie całość komercyjnego ruchu lotniczego w regionie. W 2011 r. obsłużono niemal 2,5 mln pasażerów oraz wykonano 26,7 tys. operacji lotniczych¹¹. Przepustowość portu szacuje się na około 5 mln pasażerów rocznie.

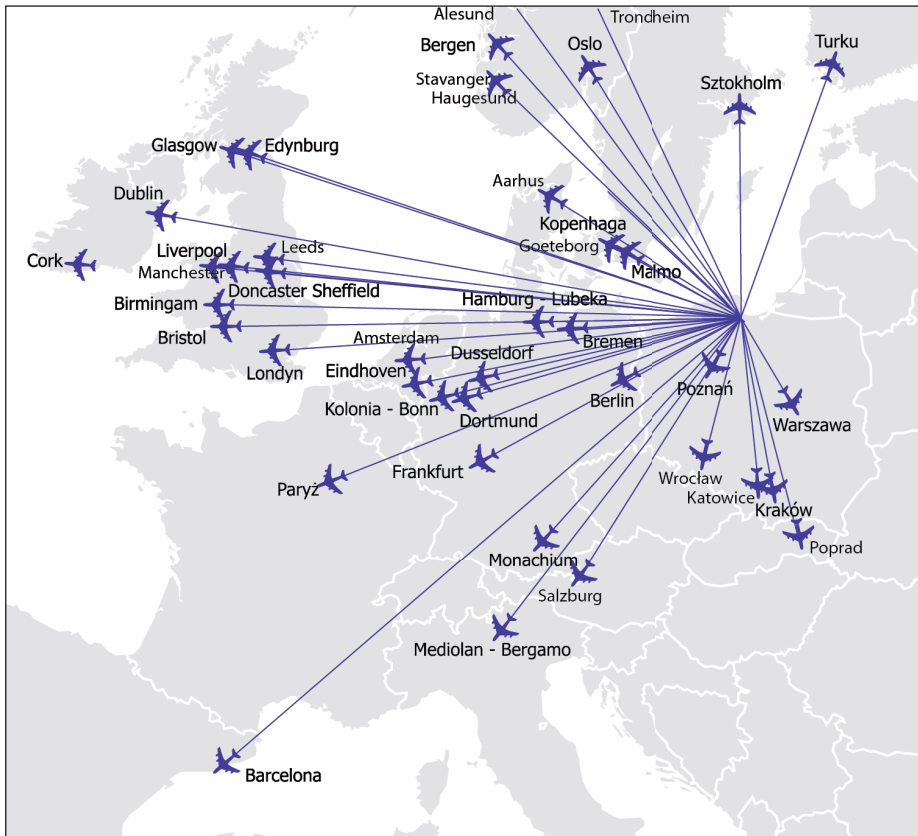
Obecnie operacje lotnicze są wykonywane przez 9 przewoźników. Siatka połączeń obejmuje ponad 40 miast europejskich. W strukturze połączeń dominują loty do europejskich hubów – lotnisk pełniących funkcje węzłów przesiadkowych. Gdańsk ma połączenie z 4 spośród 10¹² największych europejskich portów lotniczych. Są to: Frankfurt, Monachium, Barcelona oraz Amsterdam. Najbardziej rozbudowana jest sieć połączeń z lotniskami w Wielkiej Brytanii, Niemczech oraz Norwegii. Do Monachium oraz Frankfurtu¹³ codziennie odlatują 3 samoloty. Większą częstotliwością cechują się loty do Kopenhagi (poza weekendem 4 loty dziennie). W przeciwieństwie do połączeń z Wielką Brytanią i Irlandią, na które wpływają zjawiska emigracji zarobkowej i które są obsługiwane wyłącznie przez tanich przewoźników, loty do Niemiec oraz Danii wiążą się z tym, że lotniska we Frankfurcie, Monachium i Kopenhagie odgrywają rolę hubów.

¹¹ http://www.ulc.gov.pl/_download/statystyki/porty_09_11.pdf.

¹² Pod względem liczby odprawionych pasażerów w 2009 r.

¹³ Ponadto 3 razy w tygodniu odbywają się loty z Gdańska do portu lotniczego Frankfurt Hahn.

Mapa 4. Dostępność transportowa powiatu tczewskiego – transport lotniczy

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych www.airport.gdansk.pl

Rozkład geograficzny oraz natężenie lotów odpowiadają strukturze zaangażowania kapitału zagranicznego w województwie pomorskim. Struktura inwestorów według kraju pochodzenia wskazuje bowiem na najwyższy udział przedsiębiorców z Niemiec, Holandii, Danii, Austrii, Francji, Szwecji oraz Wielkiej Brytanii. Biorąc pod uwagę państwa z pierwszej trójki, można zauważyć, że w kontekście transportu lotniczego wyróżnia się Holandia. Województwo pomorskie ma z nią co prawda połączenie lotnicze, jednak prowadzi ono do Eindhoven, nie zaś do najważniejszego holenderskiego hubu – lotniska Schiphol (AMS) w Amsterdamie. Podobna sytuacja dotyczy połączeń z Francją, Szwecją oraz do pewnego stopnia z Wielką Brytanią (brak połączeń z londyńskimi Heathrow oraz Gatwick; połączenia obsługiwane głównie przez tanich przewoźników wykorzystujących lotnisko Stansted).

MIĘDZYNARODOWY PORT LOTNICZY IM. IGNACEGO JANA PADEREWSKIEGO W BYDGOSZCZY

Port Lotniczy Bydgoszcz jest zlokalizowany na bydgoskim osiedlu Szvederowo i jest oddalony jedynie o około 3 km od centrum miasta, co stanowi duże udogodnienie dla podróżnych. Jest ono dziewiątym najbardziej ruchliwym lotniskiem w Polsce – w 2011 r. obsłużyło około 270 tys. pasażerów, a liczba wykonanych pasażerskich operacji lotniczych przekroczyła 2,8 tys¹⁴.

Obecnie na bydgoskim lotnisku loty są wykonywane przez dwóch przewoźników – LOT oraz Ryanair. Pierwszy z nich oferuje połączenia jedynie do Warszawy, natomiast irlandzką linią lotniczą można dolecieć do Wielkiej Brytanii (Birmingham, Glasgow, Londyn), Hiszpanii (Barcelona), Niemiec (Dusseldorf) oraz Irlandii (Dublin). Loty zagraniczne dostępne z Bydgoszczy w dużej mierze odpowiadają kierunkom zagranicznych migracji zarobkowych Polaków. Najczęstsze loty wykonywane są do Warszawy (prawie codziennie) oraz do Londynu (średnio co 2 dni).

¹⁴ Cyt. za: www.ulc.gov.pl.

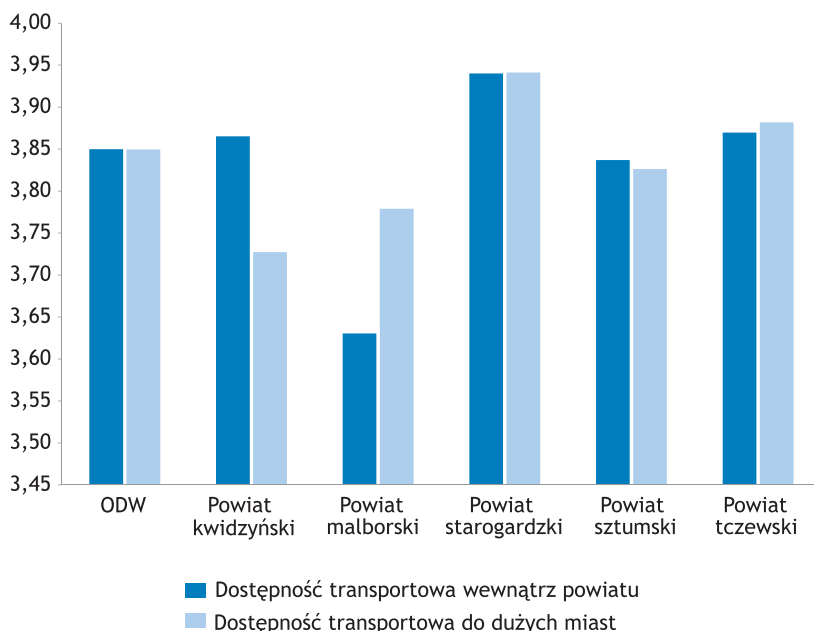
PORT LOTNICZY W GDYNI-KOSAKOWIE

W przyszłości uzupełnieniem dla gdańskiego portu lotniczego będzie port lotniczy Gdynia-Kosakowo. W 2013 r. przewiduje się uruchomienie lotniska cywilnego obsługującego ruch samolotów nieregularnych (GA). Zakłada się, że lotnisko będzie obsługiwało również samoloty czarterowe oraz loty realizowane przez tanie linie lotnicze.

Wnioski z badania ankietowego – infrastruktura transportowa

Poziom dostępności transportowej powiatu tczewskiego zdaniem lokalnych przedsiębiorców nie jest zły. Dotyczy to zarówno ocenianej ponadprzeciętnie dostępności transportowej wewnątrz powiatu (3,9 w skali 1–5, gdzie 1 oznacza bardzo źle, 5 zaś – bardzo dobrze), jak i dostępności transportowej do dużych miast. Oceny przedsiębiorców z powiatu tczewskiego nie odbiegają od not wystawionych dla całego ODW. Nieznacznie lepsze oceny formułowali jedynie przedsiębiorcy z powiatu starogardzkiego.

Wykres 1. Dostępność transportowa powiatów Obszaru Dolnej Wisły (ODW) (w skali 1–5, gdzie 1 oznacza bardzo zła, 5 zaś – bardzo dobra)

Źródło: Raport z badania przedsiębiorców w ramach projektu „Obszar Dolnej Wisły – ponadlokalne partnerstwo na rzecz rozwoju gospodarczego powiatów: kwidzińskiego, malborskiego, starogardzkiego, sztumskiego i tczewskiego” finansowanego przez UE ze środków EFS w ramach POKL

Warto zwrócić uwagę na to, że dostępność transportowa Trójmiasta jest obecnie niewiele lepiej oceniana od dostępności transportowej Bydgoszczy oraz Torunia. Oczywiście respondenci wciąż wskazują na zdecydowanie większe natężenie powiązań funkcjonalnych powiatu tczewskiego i Trójmiasta niż powiązań powiatu tczewskiego i Bydgoszczy oraz Torunia.

Dość dobrą dostępność transportową potwierdza struktura odpowiedzi na pytanie o najważniejsze działania służące poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Zaledwie 20 proc. ankietowanych przedsiębiorców z powiatu tczewskiego wskazywało na konieczność poprawy połączeń komunikacyjnych. Można zatem przypuszczać, że dość pozytywne oceny dostępności transportowej są przede wszystkim efektem położenia geograficznego oraz licznych połączeń komunikacyjnych. Ocena stanu infrastruktury drogowej plasuje ją wśród czynników raczej zniechęcających do inwestowania (ocena 2,4 w skali 1–5).

Struktura gospodarki

Struktura gospodarki może być uznana za jeden z mierników poziomu rozwoju gospodarczego. Określone zaplecze produkcyjne czy specyficzny profil gospodarczy decydują o atrakcyjności dla konkretnych inwestorów. Ze względu na dostępność danych statystycznych na poziomie NUTS 3 analizy dotyczące produktu krajowego brutto (PKB) oraz wartości dodanej muszą się odnosić do podregionu starogardzkiego, w którego skład wchodzi powiaty tworzące ODW (kwidzyński, malborski, starogardzki, sztumski, tczewski) oraz położony poza nim powiat kościerski.

Produkt krajowy brutto

Wkład gospodarki podregionu starogardzkiego w gospodarkę województwa jest znaczący. Udział podregionalnego PKB w produkcie regionalnym brutto w 2009 r. sięgnął 17,4 proc., przewyższając nieznacznie wkłady pozostałych podregionów (poza Trójmiastem).

Tabela 4. Produkt krajowy brutto w województwie pomorskim oraz podregionach województwa pomorskiego w 2009 r.

	Produkt krajowy brutto ogółem		
	2009	2009	Dynamika 2009/2007
	mln zł	Pomorskie = 100	2007 = 100
Pomorskie	76 243	100,0	113,9
Podregion gdański	12 729	16,7	122,4
Podregion słupski	13 260	17,4	115,7
Podregion starogardzki	13 293	17,4	110,6
Podregion trójmiejski	36 961	48,5	111,7

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Dynamika gospodarki jest natomiast niższa od tempa, w jakim rozwija się województwo pomorskie. Odnotowany w latach 2007–2009 10-procentowy wzrost odbiega od dynamiki obserwowanej poza Trójmiastem. Mieszkańcy podregionu starogardzkiego są obecnie mniej zamożni nie tylko od mieszkańców Trójmiasta, lecz także od mieszkańców podregionu słupskiego. Biorąc pod uwagę wskaźnik PKB *per capita* jako miarę zamożności, można zauważyć, że zmniejsza się również dystans rozwojowy dzielący podregion starogardzki oraz niezwykle szybko rozwijający się podregion gdański.

Tabela 5. Produkt krajowy brutto na mieszkańca w województwie pomorskim oraz podregionach województwa pomorskiego w latach 2007–2009

Jednostka terytorialna	Produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca		
	2007	2008	2009
	zł	zł	zł
Pomorskie	30 346	31 755	34 267
Podregion gdański	21 063	23 151	24 958
(pomorskie = 100)	69,4	72,9	72,8
Podregion słupski	23 958	25 911	27 617
(pomorskie = 100)	78,9	81,6	80,6
Podregion starogardzki	24 624	25 617	27 050
(pomorskie = 100)	81,1	80,7	78,9
Podregion trójmiejski	44 317	45 356	49 722
(pomorskie = 100)	146,0	142,8	145,1

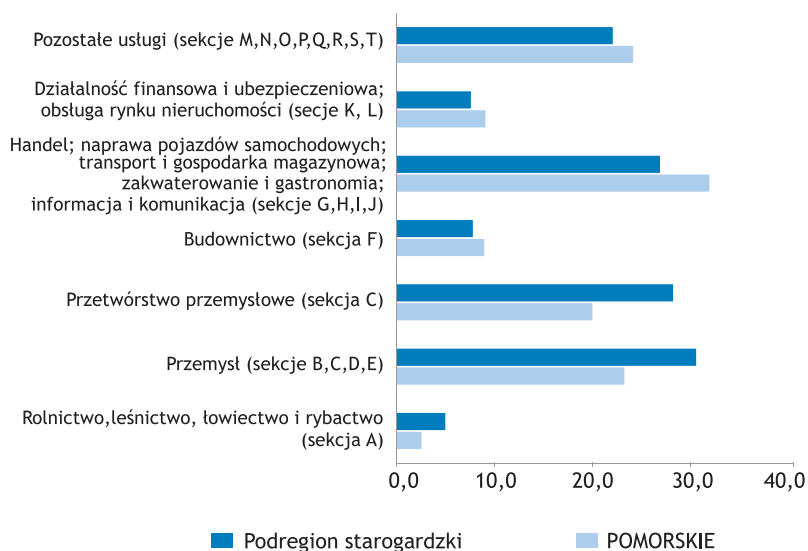
Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Struktura wartości dodanej brutto oraz jej zmiany

Wartość dodana brutto jest kolejnym miernikiem informującym nie tylko o poziomie rozwoju gospodarczego, ale także o strukturze gospodarki. Biorąc pod uwagę grupy sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007, można stwierdzić, że najistotniejszym elementem gospodarki podregionu starogardzkiego jest przemysł. W 2009 r. na przetwórstwo przemysłowe przypadało ponad 28 proc. wartości dodanej wytworzonej w podregionie, przy czym odsetek ten dla województwa sięgał 20 proc. Wkład pozostałych branż jest zdecydowanie mniejszy. Stosunkowo wysokim udziałem (26,9 proc.) cechuje się handel, naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (sekcje G, H, I, J) oraz usługi nierynkowe (sekcje M, N, O, P, Q, R, S, T), których wkład sięgnął 22,1 proc.

Analiza wkładu podregionu w strukturę branżową pomorskiej wartości dodanej pozwala na określenie profilu gospodarki podregionu. Biorąc za punkt odniesienia udział podregionu starogardzkiego w wartości dodanej regionu ogółem (17,4 proc.), o pewnego rodzaju specjalizacji można mówić w przypadku przetwórstwa przemysłowego (wkład 24,6 proc.) oraz rolnictwa, gdzie udział podregionu starogardzkiego w wartości dodanej branży w 2009 r. sięgnął 34 proc.

Wykres 2. Struktura wartości dodanej w podregionie starogardzkim oraz w województwie pomorskim w 2009 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Zmiany strukturalne zazwyczaj charakteryzują się niską dynamiką. Podregion starogardzki za sprawą przemysłowej specyfiki gospodarki wyłamuje się z tej prawidłowości. Dzieje się tak, gdyż przemysł jest sektorem silnie powiązany z rynkami globalnymi (dobra przemysłowe są w zdecydowanie większym stopniu przedmiotem handlu międzynarodowego niż usługi). W rezultacie gospodarka podregionu jest bardzo wrażliwa na wahania koniunktury na rynkach międzynarodowych. Potwierdzają to informacje o wartości dodanej, odnotowujące wpływ kryzysu gospodarczego. W latach 2007–2009 sektor przemysłu w podregionie skurczył się o prawie 5 proc. Wpłynęło to również na spadek znaczenia tego sektora w gospodarce województwa pomorskiego.

Tabela 6. Dynamika wartości dodanej w województwie pomorskim oraz w powiecie starogardzkim w latach 2007–2009

	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł	Budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	Pozostałe usługi
Pomorskie	115,6	104,3	110,5	140,9	122,4	85,9	121,3
Podregion starogardzki	112,4	104,2	95,1	132,1	134,6	97,8	120,2

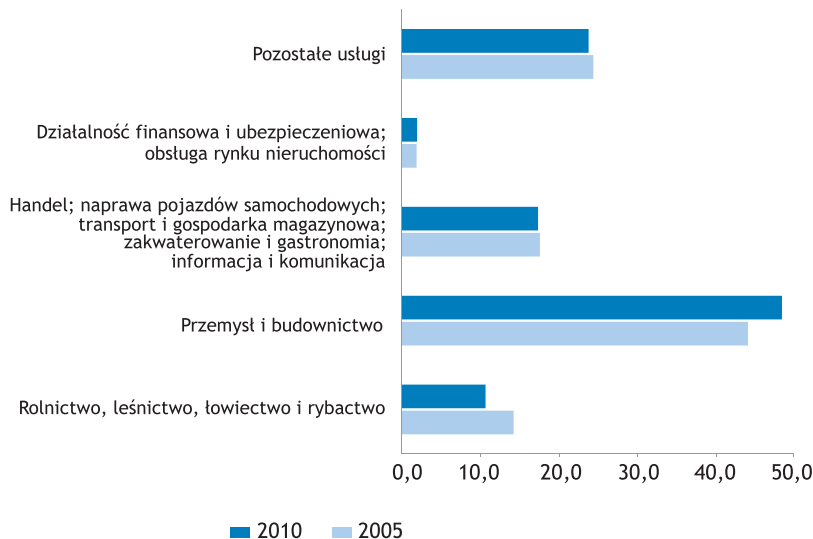
Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Opisywane zmiany dotyczą przede wszystkim gospodarek powiatów tczewskiego oraz kwidzyńskiego i starogardzkiego. Nie zmienia to jednak faktu, że sektor ten jest znaczący z punktu widzenia tworzenia miejsc pracy.

Struktura pracujących

Na koniec 2010 r. w powiecie tczewskim pracowało 25,6 tys. osób, czyli 4,6 proc. pracujących w województwie pomorskim¹⁵. Jest to drugi największy rynek pracy spośród powiatów ODW, po powiecie starogardzkim. Łącznie na wszystkie 5 powiatów przypada około 17 proc. regionalnych zasobów pracy.

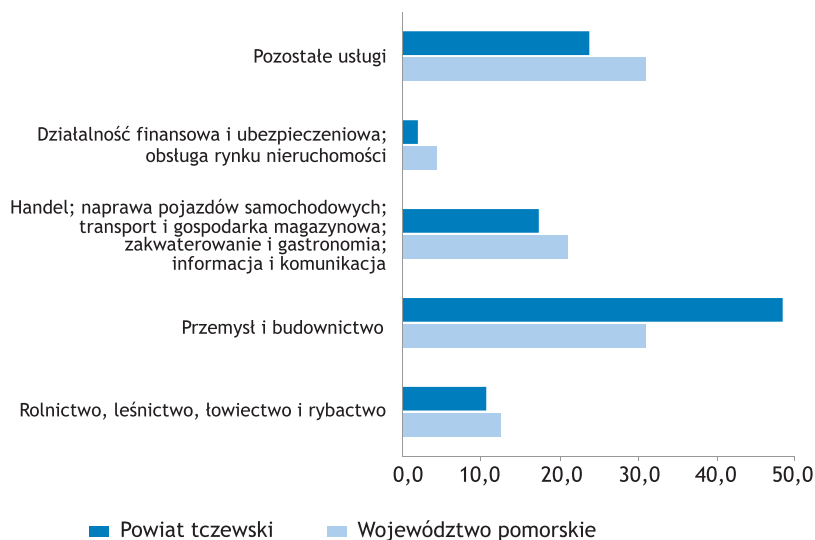
Wykres 3. Struktura pracujących w powiecie tczewskim w 2005 i 2010 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

¹⁵ W sektorze przedsiębiorstw.

Wykres 4. Struktura pracujących w powiecie tczewskim i w województwie pomorskim w 2010 r.

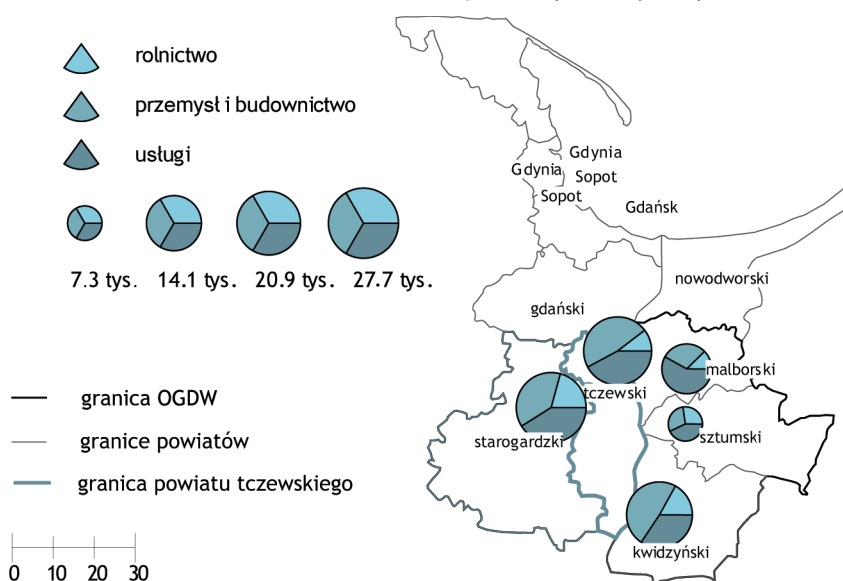

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Struktura pracujących w powiecie tczewskim niewiele się zmieniła w porównaniu z 2005 r. Zmiany dotyczą przede wszystkim wzrostu odsetka pracujących w przemyśle i budownictwie kosztem sektora rolniczo-leśniczego (o 4 p. proc.). Mogły one wynikać z przekwalifikowywania się osób zatrudnionych w I sektorze gospodarki w kierunku przemysłu.

Omawiana struktura jest natomiast od lat wyraźnie odmienna od układu dla województwa. Największe różnice dotyczą dysproporcji w sektorach przemysłu i budownictwa oraz usług. W 2010 r. w powiecie tczewskim odsetek pracujących w pierwszym z nich był aż o 16 p. proc. wyższy niż w województwie. Stanowili oni niemalże połowę ogółu ludzi podejmujących pracę zarobkową w powiecie. Wskazuje to na przemysłowy charakter Tczewa i jego okolic. W tym samym czasie zatrudnieni w usługach stanowili o 16 p. proc. niższy odsetek niż ogólnie w województwie pomorskim.

Mapa 5. Struktura pracujących w powiecie tczewskim na tle pozostałych powiatów Obszaru Dolnej Wisły w 2010 r.; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Powiat tczewski jest ważnym elementem rynku pracy ODW. Dzięki obecności dużych zakładów przemysłowych z branży elektronicznej, farmaceutycznej i celulozowo-papierniczej oraz współpracujących przedsiębiorstw w powiatach tczewskim, kwidzyńskim i starogardzkim na ODW przypada 23,5 proc. przemysłowych zasobów pracy województwa pomorskiego. Jeśli wziąć pod uwagę wartości bezwzględne, liczba osób pracujących w przemyśle i budownictwie sięga 39 tys. (więcej niż w Gdańsku). Jest to więc zasób znaczący z punktu widzenia każdego – nawet dużego inwestora.

Specyficzną cechą rynku pracy ODW jest stosunkowo wysoka elastyczność. Sprzyja temu działalność agencji pracy tymczasowej rekrutujących pracowników dla przedsiębiorstw produkujących podzespoły elektroniczne. Wahania zatrudnienia uzależnione od wielkości zamówień mogą oscylować w granicach od kilkuset do kilku tysięcy osób. Mniejszymi fluktuacjami zatrudnienia cechują się firmy z branży produkcji papieru i farmaceutyków. Każdy z tych zakładów zatrudnia około 1,5 tys. osób. Obie firmy funkcjonują już na tyle długo, że wytworzyły wokół siebie specyficzny rynek pracy odpowiadający ich zapotrzebowaniu.

Drugą specyficzną cechą rynku pracy ODW jest wysoki udział sektora rolnego. Na 5 powiatów ODW przypada niemal 1/4 zasobów pracy w rolnictwie regionu.

Tabela 7. Liczba oraz struktura pracujących w powiatach Obszaru Dolnej Wisły (ODW) oraz w województwie pomorskim w 2010 r.

	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	Pozostałe usługi
Pomorskie (tys.)	557,6	64,4	172,8	123,3	26,2	170,9
Powiat tczewski (tys.)	25,6	2,7	12,1	4,4	0,5	6,0
Powiat tczewski – pomorskie = 100	4,6	4,2	7,0	3,6	1,9	3,5
ODW (tys.)	95,0	15,8	39,4	13,8	2,4	23,6
ODW – pomorskie = 100	17,0	24,5	22,8	11,2	9,3	13,8

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Produktywność pracy

Relacja wartości dodanej oraz liczby pracujących pozwala na oszacowanie produktywności pracy. Sprzyja jej stosunkowo rozbudowany w podregionie starogardzkim, konkurencyjny sektor przemysłowy. Z kolei jednak w gospodarstwach powiatów ODW istotne znaczenie ma sektor rolnictwa, cechujący się w porównaniu z innymi działalnościami stosunkowo niską produktywnością.

Tabela 8. Wartość dodana na pracującego w podregionie starogardzkim oraz w województwie pomorskim w latach 2007–2009

	Wartość dodana brutto na 1 pracującego mieszkańca		
	2007	2008	2009
Pomorskie (zł)	80 638	81 393	88 840
Podregion starogardzki (zł)	74 467	73 152	79 819
Podregion starogardzki (pomorskie = 100)	92,3	89,9	89,8

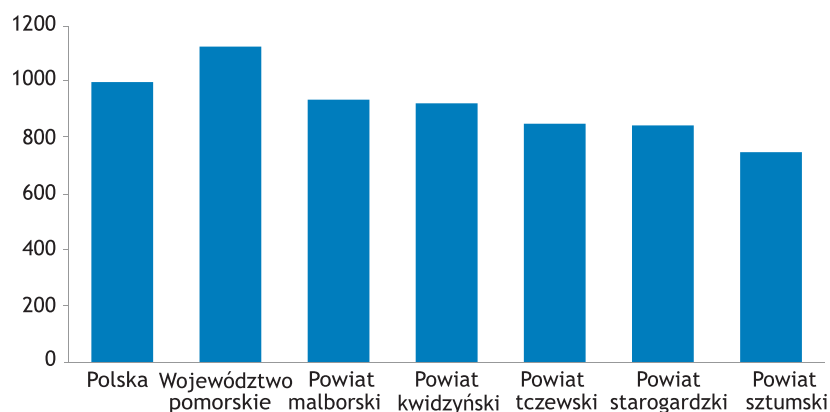
Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

W 2009 r. w podregionie starogardzkim wartość dodana na pracującego sięgnęła 79,8 tys. zł, co stanowiło niemal 90 proc. wartości wskaźnika wojewódzkiego. Jest on w znaczącym stopniu kształtowany poprzez wysoką produktywność pracy w sektorze usług rynkowych w Trójmieście. Biorąc za punkt odniesienia wydajność w pozostałych podregionach województwa, można stwierdzić, że podregion starogardzki cechuje się wyższym poziomem omawianego wskaźnika niż pozostałe podregiony województwa.

Przedsiębiorczość

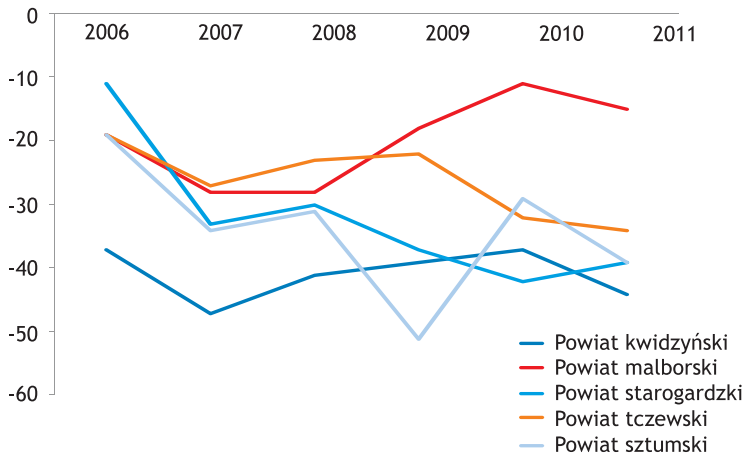
Poziom przedsiębiorczości w powiecie tczewskim stoi na niskim poziomie. Dowodem na to jest liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców, która w 2011 r. wynosiła 855. Jest to wartość wyraźnie niższa niż w województwie pomorskim i w Polsce oraz przeciętna w porównaniu z pozostałymi powiatami ODW. W dużej mierze może ona wynikać z przemysłowego charakteru powiatu – na obszarach tego typu z natury występuje niższy poziom aktywności gospodarczej przedsiębiorstw. Nie wydaje się, by sytuacja ta mogła w najbliższej przyszłości się zmienić – w latach 2006–2009 liczba nowych przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców była o około 20–25 niższa w województwie pomorskim, a od 2010 r. nastąpił jeszcze wyraźniejszy jej spadek. Mógł być on skutkiem międzynarodowego kryzysu gospodarczego, co wskazywałoby na dużą wrażliwość lokalnej gospodarki na procesy zewnętrzne.

Wykres 5. Liczba podmiotów wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców w Polsce, województwie pomorskim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

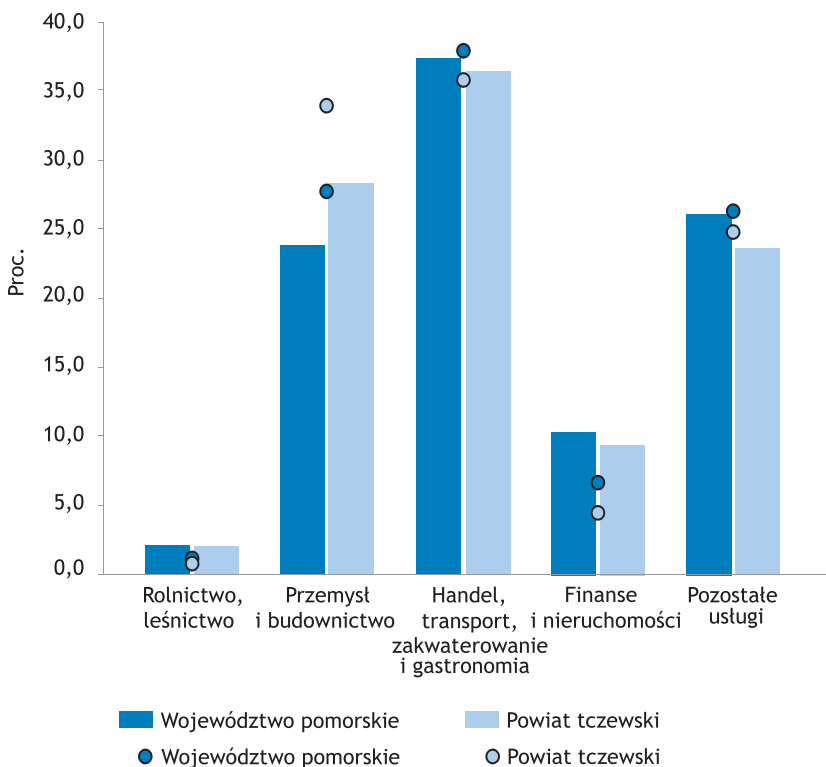
Wykres 6. Różnica między liczbą podmiotów nowo zarejestrowanych w REGON na 10 tys. mieszkańców w powiatach Obszaru Dolnej Wisły w porównaniu z województwem pomorskim w poszczególnych latach w okresie 2006–2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Powiaty ODW cechują się relatywnie niższym poziomem przedsiębiorczości niż przeciętnie w Polsce oraz w województwie pomorskim. Najlepsza sytuacja pod tym względem jest w powiecie malborskim oraz kwidzyńskim. Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON w powiecie tczewskim nieznacznie się różni od struktury całego województwa pomorskiego. Zauważalna jest nadreprezentacja firm z branży przemysłu i szczególnie budownictwa oraz niższa liczba przedsiębiorstw usługowych, przede wszystkim tych z zakresu zakwaterowania i gastronomii oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.

Wykres 7. Struktura podmiotów zarejestrowanych w REGON w 2011 r. (wykres kolumnowy) oraz nowo zarejestrowanych w 2011 r. (wykres punktowy) w województwie pomorskim i powiecie tczewskim

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Struktura przedsiębiorstw według branż ich działalności jest w ODW dość podobna do układu wojewódzkiego. Zauważyć można minimalne, nie większe niż 1,5-2 p. proc. różnice dotyczące wyższego odsetka przedsiębiorstw z I i II sektora oraz niższego niż w województwie udziału firm prosperujących w branży szeroko pojętych usług.

Infrastruktura gospodarcza – strefy ekonomiczne

W ODW znajduje się 6 Podstref Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE). W powiecie tczewskim zlokalizowane są dwa tego typu obszary, a w pozostałych – po jednym. Podstrefy PSSE w powiecie tczewskim (Tczew Czatkowy i Tczew Rokitki) zajmują największą powierzchnię wśród Podstref w pozostałych powiatach ODW oraz oferują obecnie największy areal do zagospodarowania – łącznie 13,6 ha. Podstrefy w powiecie starogardzkim (12 ha) oraz w powiecie sztumskim (11 ha) również charakteryzują się podażą terenów do zagospodarowania. W pierwszym przypadku wolne tereny stanowią jednakże około 20 proc. ogólnej powierzchni Podstrefy, a w drugim – prawie 90 proc. Świadczy to o niewielkim wykorzystaniu terenów inwestycyjnych w powiecie sztumskim. Zupełnie odmiennie wygląda sytuacja w powiecie malborskim i kwidzyńskim. W Podstrefie Malbork nie są już dostępne powierzchnie do zagospodarowania; należy jednak podkreślić, że jej obszar zajmuje jedynie 8,2 ha i jest najmniejszy spośród wszystkich podstref PSSE w ODW. Z kolei w powiecie kwidzyńskim wolne tereny to niespełna 10 proc. najbardziej rozległej powierzchniowo (65,8 ha) Podstrefy.

Podstrefy PSSE zajmują największą część ogólnej powierzchni powiatu (0,15 proc.) w powiecie tczewskim. Drugi w tej klasyfikacji jest powiat kwidzyński, gdzie tereny PSSE stanowią 0,08 proc. obszaru jednostki. Warto podkreślić, że w tych dwóch powiatach działalność PSSE uznawana jest za najbardziej rozwiniętą w województwie pomorskim. W przypadku pozostałych powiatów ODW udział ten oscyluje w granicach 0,2 proc. (Malbork, Sztum) do 0,4 proc. (Starogard Gdański).

Tabela 9. Tereny Podstref Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE) w powiatach Obszaru Dolnej Wisły

Podstrefa PSSE	Powierzchnia [ha]	
	Ogółem	Do zagospodarowania
Kwidzyn	65,8	6,5
Malbork	8,2	Brak
Starogard Gdański	59,6	12
Sztum	12,5	11
Tczew Czatkowy	63,7	10,4
Tczew Rokitki	39	3,2

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie www.strefa.gda.pl

Na terenie ODW atrakcyjnymi dla inwestora terenami mogą być ponadto powierzchnie oferowane przez Kwidzyński Park Przemysłowo-Technologiczny (KPPT). Jest to jedyny tego typu obiekt w Obszarze Gospodarczym Dolnej Wisły. Działki znajdujące się na terenie KPPT zajmują łączną powierzchnię 16,6 ha. Preferowanymi branżami działalności potencjalnych inwestorów są: ekoenergetyka, odnawialne źródła energii (OZE), informatyka i telekomunikacja (ICT). Przedsiębiorstwom, które zdecydują się na ulokowanie swojej inwestycji w kwidzyńskim Parku, przysługiwać będzie szereg udogodnień związanych m.in. z korzyściami oferowanymi przez PSSE oraz z czasowymi zwolnieniami z podatku od nieruchomości zapewnionymi przez Gminę Kwidzyn¹⁶.

¹⁶ www.kppt.pl.

Najważniejsi inwestorzy zagraniczni

Obecność firm z udziałem kapitału zagranicznego jest czynnikiem warunkującym przyciąganie nowych inwestorów. Ulokowanie kapitału zagranicznego świadczy o tym, że firmy zagraniczne znalazły korzystny klimat dla rozwoju swojej działalności, wyszkoloną siłę roboczą, chłonny rynek oraz spotkały się z przychylnym nastawieniem ze strony władz administracyjnych.

GEMALTO SP. Z O. O.¹⁷

Przedsiębiorstwo jest jedną z wiodących na światowym rynku marek w dziedzinie bezpieczeństwa cyfrowego. Ma ona kilkadziesiąt biur serwisowych oraz laboratoriów badawczych zlokalizowanych w ponad 40 krajach na świecie, zatrudnia około 10 tys. osób. Produkty firmy mają za zadanie sprostać wyzwaniom związanym z szeroko pojętą cyfryzacją, np. na zakresie bankowości, komunikacji, zakupów. Przedsiębiorstwo produkuje m.in. karty SIM, e-paszporty, karty elektroniczne. Gemalto ma swój zakład produkcyjny w tczewskiej Podstrefie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

FLEXTRONICS INTERNATIONAL¹⁸

Singapurski Flextronics jest jednym z najbardziej renomowanych na świecie dostawców usług produkcji kontraktowej w branży elektronicznej. W ponad 30 znajdujących się na czterech kontynentach oddziałach pracuje więcej niż 250 tys. pracowników. Wśród szerokiej gamy usług przedsiębiorstwa znajdują się np. opracowywanie pomysłu na produkt, tworzenie jego projektu, produkcja oraz dalsza dystrybucja. Klientami firmy są m.in. Nokia, Sony, Lego. W Tczewie w granicach PSSE znajdują się dwa zakłady produkcyjne firmy: elektroniczny oraz mechaniczny.

SILGAN METAL PACKAGING¹⁹

Silgan Metal Packaging jest częścią grupy Silgan, będącej wiodącym dostawcą opakowań metalowych w Europie, Ameryce Północnej i Południowej oraz Azji. Specjalizuje się przede wszystkim w produkcji zamknięć próżniowych do produktów żywnościowych oraz napojów, a także opakowań plastikowych do produktów higieny osobistej. Silgan ma 83 fabryki na całym świecie, spośród których dwie znajdują się w Polsce – w tym jedna w Tczewie na terenach PSSE.

CARTONDRUCK²⁰

Cartondruck jest niemiecką firmą będącą jednym z największych światowych producentów wysokiej jakości opakowań z tektury litej. Działalność firmy obejmuje nie tylko ich produkcję, lecz również usługi związane z drukiem i procesami wykończeniowymi. Wśród klientów przedsiębiorstwa znajdują się firmy z branży perfum, kosmetyków, słodczy czy wyrobów luksusowych. Polska siedziba wraz z zakładem produkcyjnym znajduje się w tczewskiej Podstrefie PSSE.

MBF²¹

Firma MBF jest głównym producentem grupy BELBAL zajmującej się produkcją wysokiej jakości balonów lateksowych, ich dystrybucją oraz usługami drukarskimi. Wyroby założonej w 1984 r. firmy Belbal są wykorzystywane do celów związanych głównie z reklamą i dekoracją wnętrz. Grupa BELBAL prowadzi bezpośrednie usługi w 8 krajach, eksportując przy tym swoje wyroby do 60 państw na całym świecie.

MOLEX PREMISE NETWORKS²²

Firma ta jest częścią drugiego największego na świecie producenta elementów i systemów łączności – Molex Incorporated, którego przychody sięgają rocznie 3,3 mld dolarów. Przedsiębiorstwo ma 59 zakładów produkcyjnych, 34 regionalne biura handlowe oraz tysiące punktów dystrybucji na wszystkich kontynentach na świecie, zatrudniając łącznie 33 tys. pracowników. Produkowane wyroby to m.in. systemy okablowania miedzianego i światłowodowego

¹⁷ www.gemalto.com.

¹⁸ www.flextronics.com.

¹⁹ www.silgan.com.

²⁰ www.cartondruck.com.

²¹ www.belbal.pl.

²² www.molexpn.com.pl.

wykorzystywane do transmisji głosu, danych i sygnałów wizyjnych. W tczewskiej Podstrefie PSSE znajduje się jeden z zakładów produkcyjnych firmy.

TAPFLO²³

Tapflo jest firmą produkującą pompy membranowe zasilane sprężonym powietrzem oraz pompy wirowe. Są one ważnym elementem instalacji służących do transportu cieczy, w tym zwłaszcza niebezpiecznych. Firma specjalizuje się w dostarczaniu kompleksowych rozwiązań dla branż m.in. papierniczej, kosmetycznej, spożywczej, chemicznej. Jest ona założoną w 1991 r. polską częścią międzynarodowej grupy. W Tczewie mieści się jej centrala oraz zakład produkcyjny. Grupa Tapflo prowadzi obecnie działalność na 20 rynkach krajowych za pośrednictwem własnych firm dystrybucyjnych oraz w kolejnych 33 za pomocą dystrybutorów zewnętrznych.

PRESS GLASS²⁴

Press Glass jest powstałą w 1991 r. polsko-szwedzką firmą, założoną na zasadzie spółki *joint venture*. W latach dziewięćdziesiątych stała się wiodącym producentem szyb zespolonych w Polsce, a jednocześnie jedną z najbardziej nowoczesnych w tej branży firm w Europie. W 2003 r. przedsiębiorstwo zdecydowało się na budowę swojego trzeciego zakładu produkcyjnego, który został zlokalizowany w Tczewie. Specjalizacją zakładu o powierzchni produkcyjnej wynoszącej 11 tys. m² jest produkcja szyb zespolonych.

INTERMODAL CONTAINER YARD²⁵

Intermodal Container Yard będzie centrum logistycznym, które powstanie planowo w 2014 r. w Zajączkowie Tczewskim. Inwestycja ta zostanie przeprowadzona w tym miejscu ze względu na niezwykle korzystną lokalizację w pobliżu autostrady A1 oraz linii kolejowej łączącej Trójmiasto z Warszawą i południem Polski. Intermodal Container Yard to tak zwany suchy port, który będzie pełnił funkcje przeładunkowo-dystrybucyjne dla portów morskich w Gdańsku i Gdyni. Korzyści związane z powstaniem centrum logistycznego odniosą zarówno okolice Tczewa, jak i całe Pomorze – oprócz nowych miejsc pracy i wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej powiatu, poprawiona zostanie dostępność komunikacyjna województwa, a trójmiejskie porty będą miały większe szanse w rywalizacji z portami z zagranicy.

ZAKŁAD ENERGETYKI CIEPLNEJ TCZEW²⁶

Zakład Energetyki Ciepłej Tczew to firma o ponad 50-letnim doświadczeniu w dostarczaniu ciepła dla mieszkańców Tczewa. Spółka wytwarza, przesyła i dystrybuuje ciepło na potrzeby centralnego ogrzewania, ciepłej wody oraz pozostałych celów technologicznych. Jest ona częścią niemieckiej grupy kapitałowej Stadtwerke Leipzig, będącej również w posiadaniu firm ENDICO, GPEC, GPEC Serwis, Orchis ENERGIA Sopot, STAR-PEC oraz SWL Polska.

HUBER SUHNER²⁷

Huber Suhner jest szwajcarską firmą będącą dostawcą optycznych i elektrycznych komponentów oraz systemów połączeniowych, które znajdują zastosowanie w sektorach komunikacji, transportu oraz przemysłu. W jej skład wchodzi 25 spółek oraz przedstawicielstwa w ponad 60 krajów na całym świecie. Głównymi regionami sprzedaży firmy są: Europa, Ameryka i Azja. Akcje spółki są notowane na szwajcarskiej giełdzie SIX w Zurychu. Przedsiębiorstwo ma 10 zakładów fabrycznych oraz hal montażowych. Jeden z nich znajduje się w Tczewie i zatrudnia około 900 osób.

GARDNER POLAND²⁸

Firma Gardner Poland jest spółką kapitału zagranicznego będącą częścią brytyjskiej Gardner Group Ltd. Jest ona ważnym producentem komponentów na rynek przemysłu lotniczego i samochodowego. Przedsiębiorstwo produkuje m.in. złącza przegubu, elementy skrzyni biegów, komponenty silników lotniczych oraz korpusy aluminiowe, stalowe i żeliwne. Produkty spółki są dystrybuowane zarówno w Europie, jak i na świecie. Firma ma 12 zakładów produkcyjnych, spośród których 2 są zlokalizowane w Polsce – w Tczewie oraz w Mielcu. Pozostałe z nich znajdują się w Wielkiej Brytanii, Francji oraz w Indiach.

²³ www.tapflo.com.pl.

²⁴ www.pressglass.eu.

²⁵ www.pccintermodal.pl.

²⁶ www.zectczew.pl.

²⁷ www.hubersuhner.pl.

²⁸ panoramafirm.pl, www.gardner-aerospace.com.

EATON²⁹

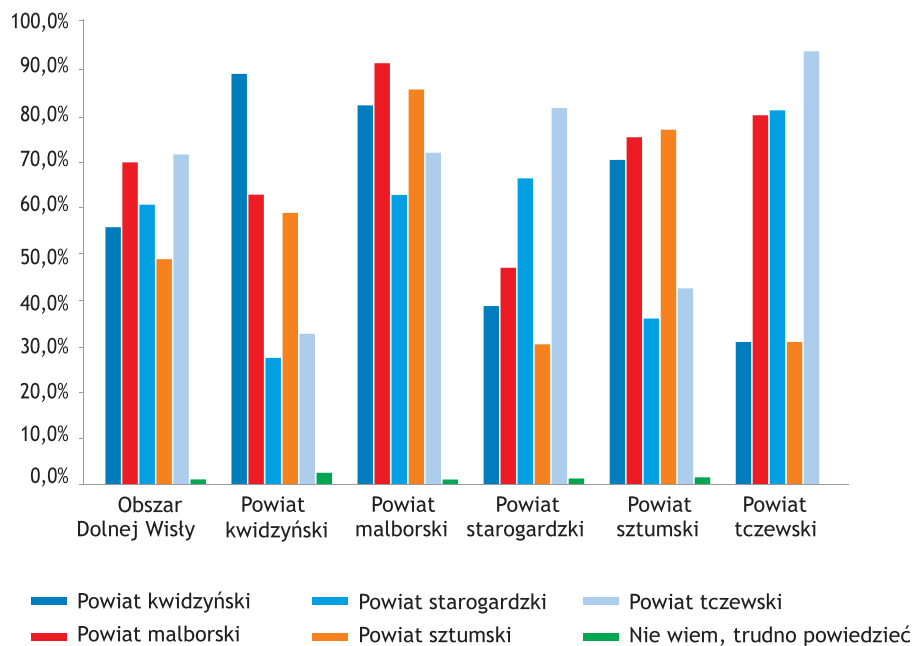
Amerykański Eaton Corporation jest światowym gigantem specjalizującym się w zarządzaniu energią. Firma dostarcza rozwiązania pozwalające klientom efektywniej gospodarować energią. Korporacja zatrudnia ponad 100 tys. pracowników, sprzedając produkty w ponad 150 krajach świata. W Tczewie Eaton zlokalizował kampus produkcyjny, na który składają się dwa zakłady, centrum inżynieryjne oraz kilku dostawców usług. W fabrykach produkowane są skrzynie biegów do samochodów ciężarowych oraz mechaniczne urządzenia doładowujące silniki benzynowe samochodów osobowych.

Wnioski z badania ankietowego – gospodarka

WSPÓŁPRACA Z PRZEDSIĘBIORSTWAMI

Zdecydowana większość respondentów prowadzących działalność w ODW podejmuje współpracę z innymi podmiotami gospodarczymi. W każdym z powiatów ODW współpraca ta ma przede wszystkim wymiar lokalny, zamykający się w granicach powiatu. W powiecie tczewskim 96 proc. ankietowanych wskazało, że współpracują (współpracowali bądź zamierzają współpracować) głównie z podmiotami pochodzącymi z powiatu tczewskiego. Poza powiatem tczewskim respondenci wskazują na kooperację z przedsiębiorstwami z powiatów znajdujących się najbliżej (pod względem dostępności transportowej), czyli z powiatu starogardzkiego (83 proc. ankietowanych) i malborskiego (82 proc.). Współpraca z firmami z powiatów kwidzyńskiego oraz sztumskiego występuje zdecydowanie rzadziej.

Wykres 8. Z firmami, z których powiatów Obszaru Dolnej Wisły współpracowali, współpracują bądź planują Państwo współpracę?

Źródło: Raport z badania przedsiębiorców w ramach projektu „Obszar Dolnej Wisły – ponadlokalne partnerstwo na rzecz rozwoju gospodarczego powiatów: kwidzyńskiego, malborskiego, starogardzkiego, sztumskiego i tczewskiego” finansowanego przez UE ze środków EFS w ramach POKL

Na podstawie analizy struktury branżowej można stwierdzić, że kontrahentami przedsiębiorstw z powiatu tczewskiego są najczęściej firmy handlowe. Zakres kooperacji w przeważającej mierze dotyczy świadczenia usług (serwis, usługi

²⁹ www.eaton.com.

sprzątania), a także obejmuje sprzedaż lub kupno towarów. Wysoka częstotliwość współpracy idzie w parze z zadowoleniem z jej członków. Zdecydowana większość respondentów (prawie 89 proc. spośród wszystkich ankietowanych, którzy do takiej współpracy się przyznają) ocenia ją raczej dobrze lub bardzo dobrze, natomiast odpowiedzi negatywnych jest znikomy odsetek.

Ciekawych informacji dostarcza analiza odpowiedzi na pytanie o ocenę potencjału do współpracy lokalnych przedsiębiorców w ODW. Możliwości takie są odnotowywane przede wszystkim przez przedsiębiorców z powiatów: tczewskiego oraz kwidzyńskiego. Wśród dziedzin, w których zakresie taka współpraca mogłaby zajść, przedsiębiorcy z ODW wskazują głównie usługi, handel oraz turystykę i rekreację. W mniejszym stopniu potencjał do współpracy jest obserwowany w zakresie przetwórstwa przemysłowego oraz budownictwa.

POSTRZEGANIE INWESTORÓW

Nastawienie respondentów wobec nowych inwestorów jest pozytywne. Zdecydowana większość z nich (87 proc.) wskazuje, że stanowią oni szansę na powstanie nowych, lepiej płatnych miejsc pracy. Dla 81 proc. mogą stworzyć możliwość zwiększenia sprzedaży towarów oraz usług przez lokalne firmy. Zdaniem zaś 79 proc. nowe inwestycje będą się wiązały ze wzrostem wpływów do budżetu miasta i gminy.

Nowe przedsięwzięcia inwestycyjne są również postrzegane w kategorii zagrożeń. Najczęściej (2/3 ankietowanych) oznaczają one wzrost konkurencji na rynku zbytu towarów oraz usług; 63 proc. respondentów wskazuje na wzrost konkurencji w walce o zasoby pracy, a dla nieco ponad połowy zagrożeniem jest potencjalny wykup terenów lub przedsiębiorstw przez cudzoziemców.

Ponad połowa respondentów jest zainteresowana współpracą z firmami z zewnątrz, upatrując w niej możliwości poszerzenia rynku zbytu towarów lub usług (79 proc.), a zdecydowanie rzadziej wymiany wiedzy i doświadczeń (27 proc.). Bariery w nawiązaniu współpracy mogą – zdaniem ankietowanych – się okazać trudności językowe (38 proc.).

Nieco ponad 1/3 spośród badanych firm ma doświadczenie w zakresie współpracy z inwestującymi w powiecie firmami z zewnątrz. Są to w przeważającej mierze doświadczenia bardzo dobre – 95 proc. respondentów ocenia je raczej dobrze lub bardzo dobrze. W zdecydowanej większości przypadków charakter tej współpracy polegał na świadczeniu lub zakupie rozmaitych usług (taką odpowiedź wskazało 83 proc. spośród ankietowanych, którzy z taką współpracą się zetknęli). Nieco rzadziej (69 proc. ankietowanych) kontakt nawiązywano w związku z zakupem lub sprzedażą towarów.

Współpraca z inwestorami spoza powiatu najczęściej dotyczyła kontaktów z firmami z branży budowlanej (63 proc.), handlowej (60 proc.) oraz produkcyjnej (49 proc.). W zdecydowanej większości kontrahenci firm z powiatu tczewskiego pochodzili z województwa pomorskiego (89 proc. spośród tych, którzy zadeklarowali współpracę z firmami z zewnątrz).

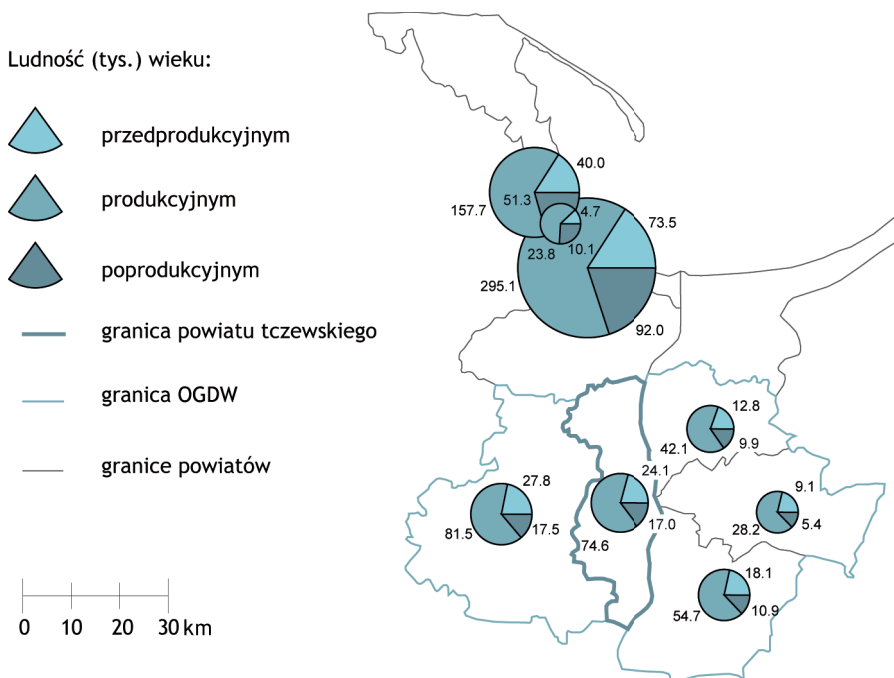
Zasoby ludzkie

Z punktu widzenia kształtowania atrakcyjności inwestycyjnej zasoby ludzkie są rozpatrywane głównie w kategoriach zasobów pracy – liczby potencjalnych pracowników o określonych predyspozycjach, kwalifikacjach i kompetencjach. Wielkość dostępnych zasobów pracy zależy nie tylko od liczby ludności w bezpośrednim sąsiedztwie danej lokalizacji, ale także od mobilności tych mieszkających w dalszej odległości. Dla inwestora istotne znaczenie mają także cechy populacji, takie jak stan zdrowia, struktura wykształcenia oraz aktywność gospodarcza i społeczna. Ponadto wielkość i struktura zasobów ludzkich wyznaczają podstawowe parametry lokalnych rynków zbytu.

Liczba i rozmieszczenie ludności

Liczba i rozmieszczenie ludności determinują wielkość i dostępność zasobów pracy oraz lokalnych rynków zbytu. Powiat tczewski liczy 116 tys. mieszkańców (2011 r.). Na tle warunków polskich jest to powiat o dużej liczbie ludności. Z punktu widzenia kształtowania zasobów pracy najistotniejsza jest liczba ludności w wieku produkcyjnym (18–59/64 lata) – wynosi ona 75 tys. osób. Grupa ta stanowi także główny segment konsumentów, choć pozostałe dwie grupy – osoby w wieku przed- i poprodukcyjnym – ze względu na specyfikę potrzeb dla określonych inwestorów mogą również być ważną grupą docelową. Ludność w wieku przedprodukcyjnym liczy 17 tys., a w wieku poprodukcyjnym – 24 tys. osób.

Mapa 6. Ludność w powiecie tczewskim na tle sąsiednich jednostek w 2011 r.; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

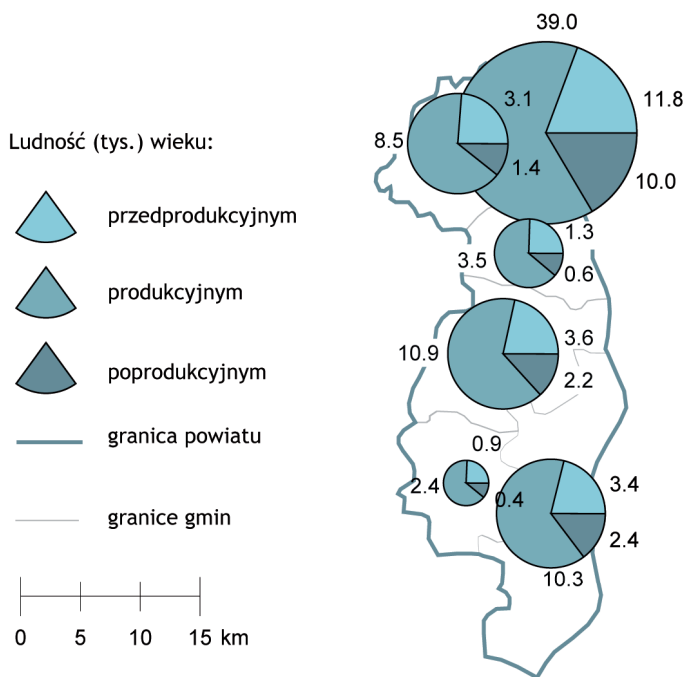
Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Lokalny rynek pracy oraz zbytu nie zamykają się w granicach powiatu tczewskiego. Ze względu na bliskie położenie i dobre powiązania infrastrukturalne przedsiębiorstwa funkcjonujące w tym powiecie mogą wykorzystywać zasoby i rynki sąsiednich jednostek. Łącznie ODW, którego częścią jest powiat tczewski, zamieszkiwany jest przez 434 tys. osób, w tym ludność w wieku produkcyjnym liczy 281 tys., przedprodukcyjnym – 92 tys., a poprodukcyjnym – 61 tys. osób. Łączna liczba ludności tego obszaru jest więc zbliżona do liczby ludności Gdańska – jednego z największych miast Polski.

Bliskość Trójmiasta – jednego z siedmiu najważniejszych centrów rozwoju społeczno-gospodarczego Polski (748 tys. mieszkańców, w tym 477 tys. w wieku produkcyjnym), dzięki dostępowi do dużego i zróżnicowanego rynku pracy i rynku zbytu stwarza dodatkowe korzyści firmom działającym zarówno w powiecie tczewskim, jak i w całym ODW.

Przeważająca część ludności powiatu tczewskiego skupia się w głównym mieście – Tczewie). Liczy ono 61 tys. mieszkańców i zalicza się do szerokiej kategorii miast średnich (w Polsce ok. 20–100 tys. mieszkańców). Bardzo silnie są z nim powiązane (dojazdy do pracy z rozszerzającej się strefy podmiejskiej) dwie sąsiednie gminy wiejskie – Tczew i Subkowy. Opisywany układ osadniczy liczy razem 79 tys. mieszkańców, w tym 51 tys. to ludność w wieku produkcyjnym. Pozostałe trzy gminy zamieszkuje 37 tys. mieszkańców (24 tys. w wieku produkcyjnym). Znajdują się tam dwa małe miasta – Pelplin i Gniew. Pełnią one dość istotne funkcje ponadlokalne związane głównie ich z walorami turystycznymi.

Mapa 7. Ludność w gminach powiatu tczewskiego w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

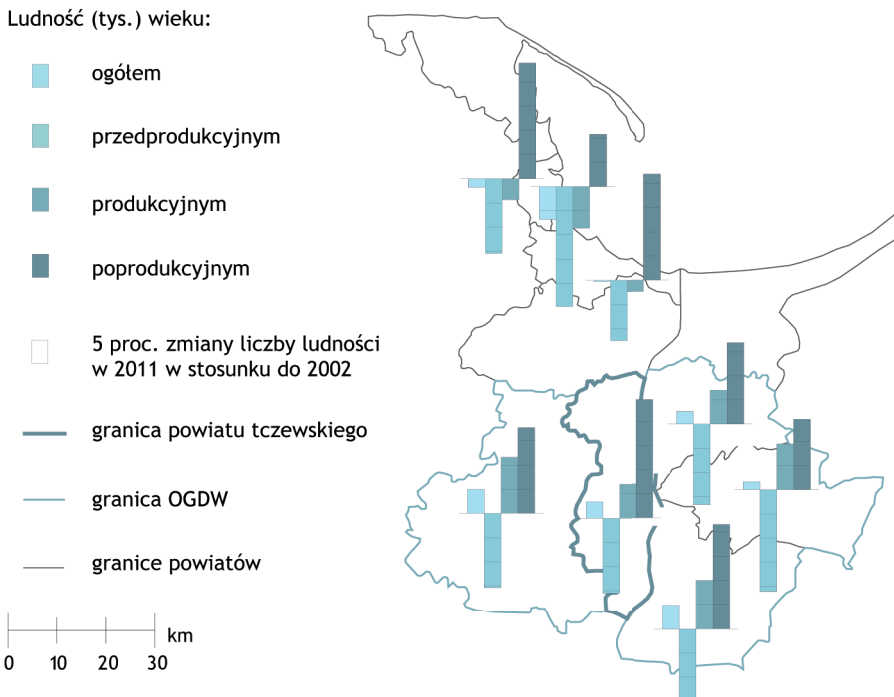
Zmiany liczby ludności

W latach 2002–2011 liczba ludności powiatu tczewskiego wzrosła o 3,8 tys. W porównaniu z pozostałymi powiatami ODW był to wzrost przeciętny. Był on zgodny z tendencjami, jakie zarysowały się w tym okresie w Polsce i w województwie pomorskim. Niemniej jednak należy zauważyć, że zarówno w Trójmieście, jak i w części największych miast Polski spadła liczba mieszkańców. Choć spadek ten ma w dużej mierze charakter statystyczny i wiąże się z rozbudową osiedli mieszkaniowych w strefie podmiejskich aglomeracji i przeprowadzką do nich mieszkańców z dzielnic centralnych, to nie jest on bez znaczenia dla kształtowania dostępności do zasobów ludzkich na obszarze powiatu tczewskiego i całego ODW. Dzięki autostradzie A1 dojazd do pracy do Tczewa jest w kategoriach czasowych korzystną alternatywą w porównaniu z dojazdem z dzielnic peryferyjnych do centrum aglomeracji. Może to być zatem czynnik sprzyjający rekrutacji pracowników z terenu Trójmiasta do przedsiębiorstw na obszarze powiatu tczewskiego oraz powiatów sąsiednich.

Zjawisko globalne – starzenie się społeczeństwa – na obecnym etapie tego procesu przejawia się wyraźnym wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Towarzyszy mu jednocześnie wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym. Takie tendencje widoczne są także w powiecie tczewskim.

Zaobserwowany dość znaczny (7 proc.) wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym oznacza rosnącą podaż pracy.

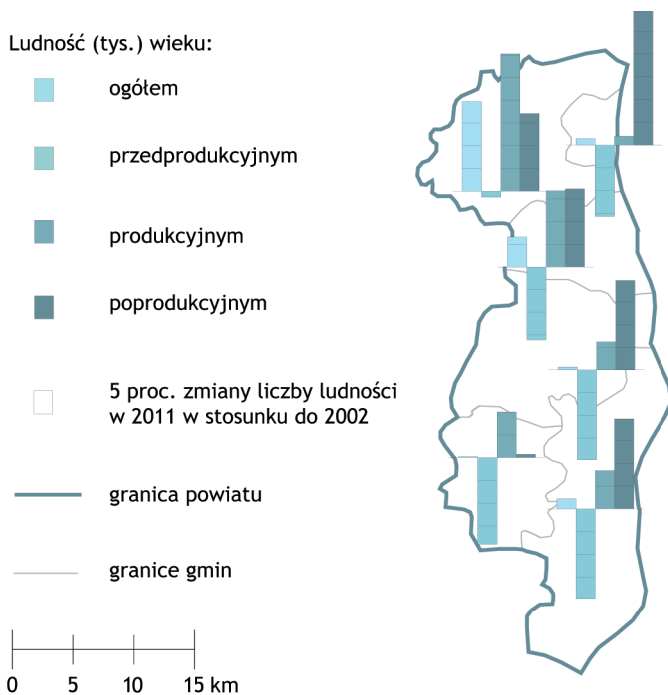
Mapa 8. Zmiany liczby ludności w powiecie tczewskim na tle innych jednostek w latach 2002–2011; OGDW
– Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

We wszystkich gminach powiatu tczewskiego w latach 2002–2011 doszło do przyrostu liczby ludności. W większości z nich był on minimalny (rzędu 1 proc.). Jedynie w gminie wiejskiej Tczew oraz Subkowy przyrost był wyższy (5 do 20 proc.), co było spowodowane głównie migracją mieszkańców, najczęściej młodych, z Tczewa do strefy podmiejskiej.

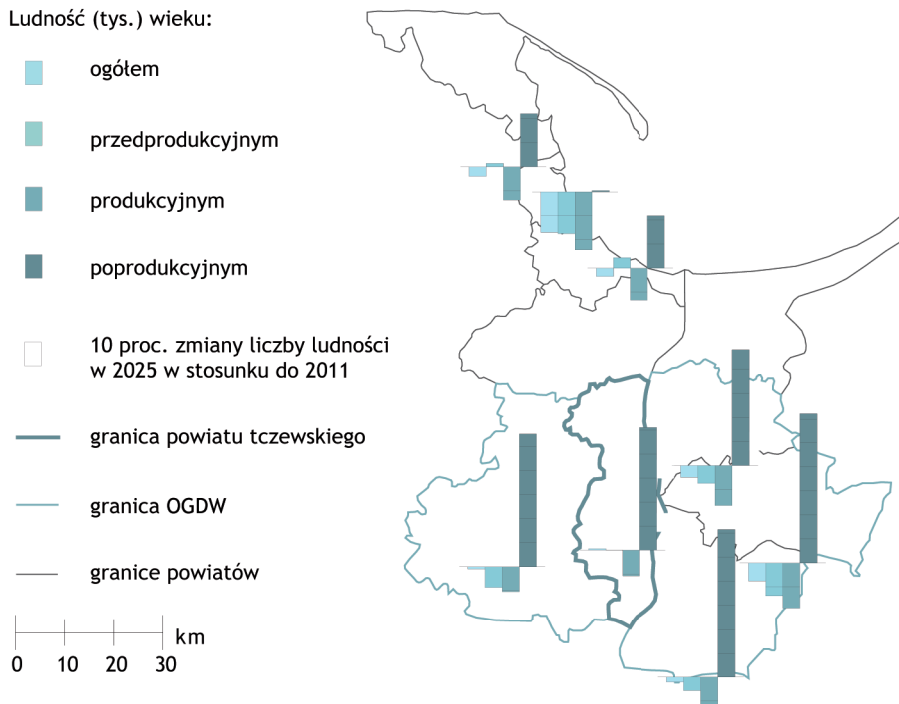
Mapa 9. Zmiany liczby ludności w gminach powiatu tczewskiego w latach 2002–2011

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Do roku 2025 proces starzenia się społeczeństwa będzie się pogłębiał. Jego skutkiem będzie już nie tylko wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, ale także spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym. To niekorzystne z punktu widzenia zasobów pracy zjawisko częściowo zostanie złagodzone przesunięciem w górę wieku emerytalnego (czego prognoza nie uwzględnia). W powiecie tczewskim, podobnie jak we wszystkich powiatach ODW, a także w Trójmieście, dojdzie do znacznego wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym i jednoczesnego spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym. Należy jednak zaznaczyć, że w przypadku powiatu tczewskiego będzie on stosunkowo mały.

Mapa 10. Prognoza zmian liczby ludności w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w latach 2011–2025; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Starzenie się ludności wiąże się ze zmianami w strukturze popytu. Dotyczy to także lokalnego popytu w powiecie tczewskim. Zmiany te nie polegają jedynie na wzroście zapotrzebowania na usługi lecznicze i opiekuńcze. Zmienia się również charakter popytu w innych segmentach rynku (np. w zakresie sposobów spędzania wolnego czasu, popytu na różne produkty).

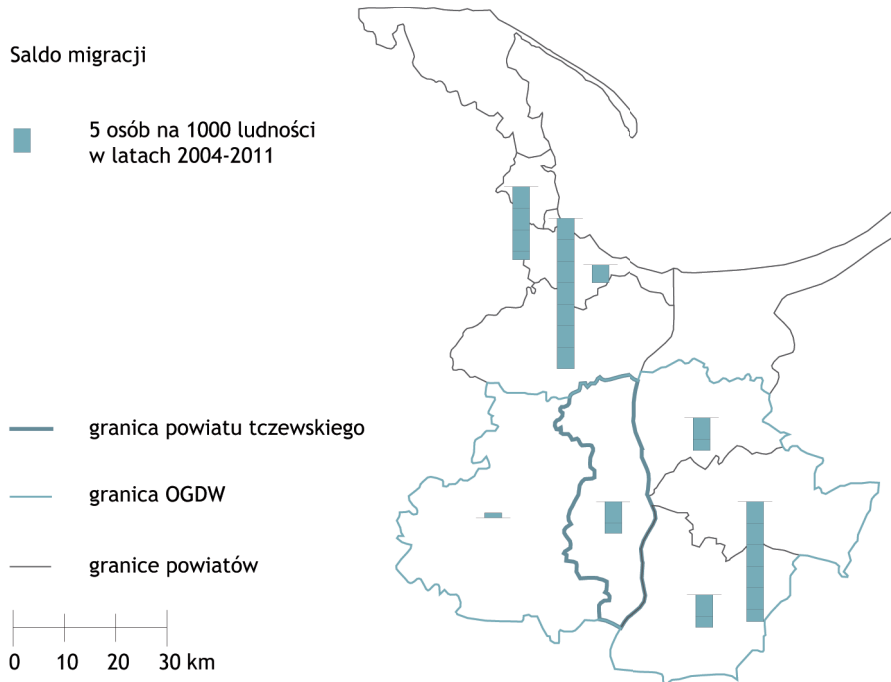
Mobilność przestrzenna

Migracje są jednym z czynników kształtujących wielkość zasobów pracy, a także do pewnego stopnia ich strukturę. Ze względu na koszty i ryzyka – nie tylko finansowe, lecz przede wszystkim społeczne i psychologiczne – na migrację decydują się te osoby, które są w stanie sobie poradzić ze zmianami. Z punktu widzenia pracodawców takie osoby są cenne – wykazują inicjatywę, decyzyjność, są zorientowane na cele. Korzystna jest zatem sytuacja, w której dana jednostka terytorialna cechuje się dodatnim saldem migracji – w ten sposób zwiększa się liczba potencjalnych, mobilnych pracowników i poprawia się struktura ich kompetencji.

W latach 2004–2011 z innych polskich powiatów do powiatu tczewskiego napłynęło 10,2 tys. osób. Jednocześnie wyemigrowało z niego 10,9 tys. Bilans był zatem ujemny, co w kontekście kształtowania zasobów pracy było zjawiskiem niekorzystnym. W porównaniu z innymi powiatami ODW jego skala była przeciętna. Wyraźnie ujemny był także bilans migracji zagranicznych, choć danych dotyczących migracji potwierdzonych zmianą meldunku jest bardzo mało

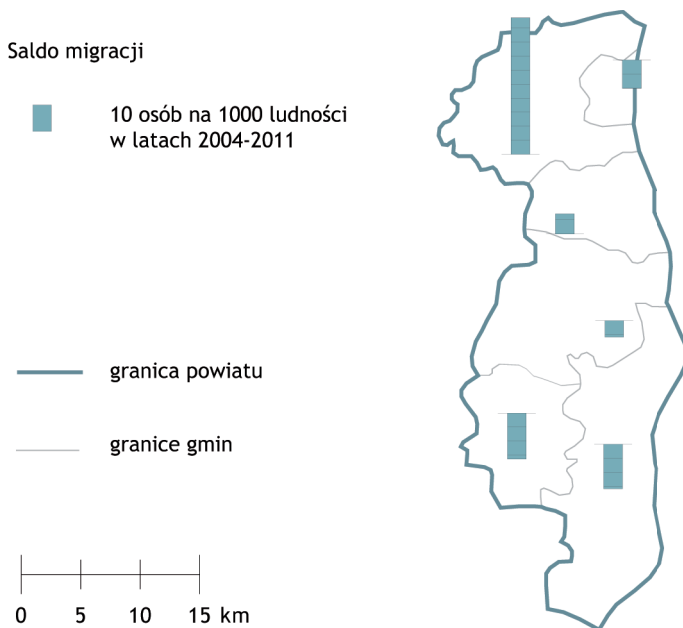
w porównaniu z migracjami zarobkowymi. Te ostatnie mają w wielu wypadkach charakter wahadłowy, wiążący się z dość częstymi powrotami oraz brakiem jednoznacznej woli pozostania za granicą na stałe. Pośrednie szacunki, zakładające taką samą skłonność do migracji, jak przeciętnie w Polsce, świadczą o tym, że spośród mieszkańców na stałe zameldowanych w powiecie tczewskim około 6 tys. może przebywać czasowo za granicą dłużej niż trzy miesiące.

Mapa 11. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w latach 2004–2011; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Mapa 12. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w gminach powiatu tczewskiego w latach 2004–2011

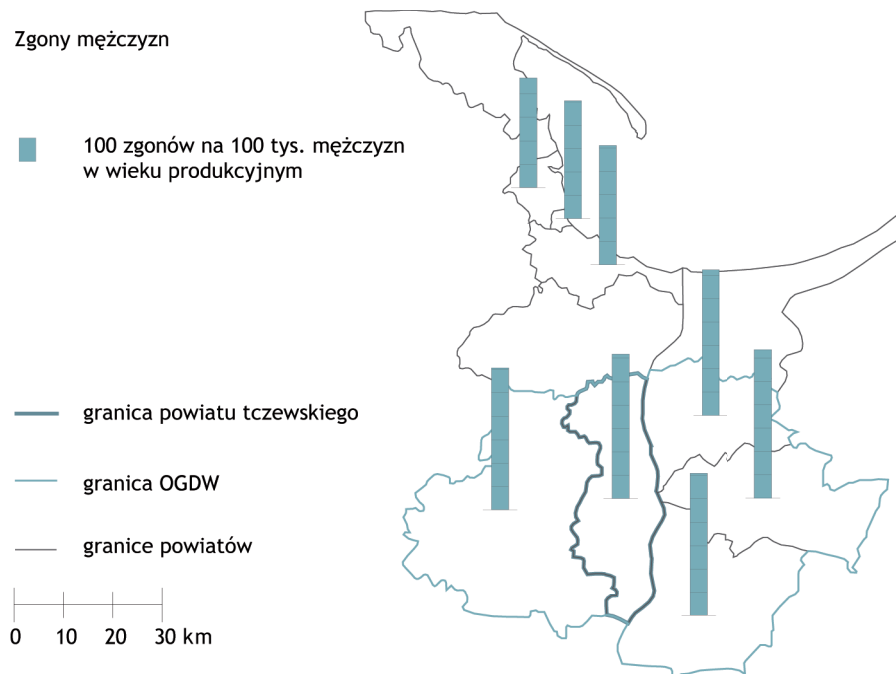
Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Kierunki i natężenie migracji wewnątrz powiatu tczewskiego są pochodną dominacji odpływu nad napływem ludności, a także procesów suburbanizacyjnych. Gminy położone na południu powiatu (Gniew, Pelplin) cechują się wyraźnie ujemnym saldem migracji. Dodatkowo saldo wyróżnia przede wszystkim gminę wiejską Tczew oraz w mniejszym stopniu – Subkowy. Jest to efekt rozwoju zabudowy mieszkaniowej i napływu ludności z miasta Tczewa. Proces ten nie jest istotny z punktu widzenia zasobów pracy. Ludzie ci, mimo zmiany miejsca zamieszkania, najczęściej pozostają związani z Tczewem – także w zakresie miejsca wykonywania pracy.

Zdrowie ludności

Stan zdrowia rozumiany jest nie tylko w kategoriach braku choroby lub kalectwa, ale przede wszystkim w kategoriach stanu pełnego, fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu (według Światowej Organizacji Zdrowia). Tak rozumiany stan zdrowia ma istotne znaczenie dla kształtowania zasobów pracy. Zły stan zdrowia oznacza nie tylko absencję chorobową, ale także niemożność pełnego wykorzystania posiadanej wiedzy i umiejętności w pracy, co przekłada się na niższą efektywność. Stan zdrowia publicznego (danej populacji) można mierzyć na wiele sposobów, choć żaden z nich nie jest doskonały. Za syntetyczną jego miarę przyjęto standaryzowaną wiekowo³⁰ liczbę zgonów mężczyzn w wieku produkcyjnym. Obrazuje ona zjawisko nadumieralności – wyraźnie większego natężenia zgonów wśród mężczyzn w wieku produkcyjnym. Jej bezpośrednią przyczyną są choroby układu krążenia, nowotwory oraz przyczyny nagłe (wypadki). W większym stopniu dotyczą one mężczyzn niż kobiet. Główne przyczyny pośrednie są związane z wiekiem, wykształceniem oraz stanem cywilnym. Wymienione schorzenia częściej dotyczą mężczyzn z niższym wykształceniem, gdyż z reguły odżywiają się oni mniej racjonalnie, rzadziej wybierają aktywne formy wypoczynku i rekreację, rzadziej korzystają z opieki medycznej, pracują w bardziej szkodliwych warunkach oraz częściej palą papierosy i piją alkohol.

Mapa 13. Średnioroczna standaryzowana wiekowo liczba zgonów mężczyzn w wieku produkcyjnym (15–64 lata) na 100 tys. osób w tej grupie wiekowej w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w latach 2004–2011; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

³⁰ Zabieg standaryzacji wiekowej przekształca wartości wskaźnika umieralności w taki sposób, jakby struktura wiekowa poszczególnych populacji (w powiatach) była taka sama. Dzięki temu z analiz eliminuje się bardzo silnie wpływający na stan zdrowia czynnik wieku, co ułatwia interpretację danych w kontekście stylu życia. Dane standaryzowane wiekowo są warunkowane także cechami środowiska oraz organizacją systemu ochrony zdrowia, ale z tych trzech czynników właśnie styl życia ma największe znaczenie i najsilniej wpływa na wskaźniki umieralności.

Przedwczesne zgony mają ważny wymiar ekonomiczny ze względu na potencjalnie utracone lata życia, kiedy pracownicy, często bardzo doświadczeni, mogliby funkcjonować na rynku pracy. W przypadku powiatu tczewskiego poziom umieralności mężczyzn (618 zgonów na 100 tys. mieszkańców) nie odbiega istotnie od wartości notowanych w sąsiednich powiatach. Jest natomiast wyraźnie wyższy niż w Trójmieście i w województwie pomorskim.

Struktura wykształcenia

Struktura wykształcenia odzwierciedla formalnie potwierdzony poziom kompetencji kluczowych i zawodowych. Choć nadal dostarcza ona istotnych informacji o zasobach pracy, to rola formalnego wykształcenia maleje. Dzieje się tak w wyniku coraz większej dostępności do zasobów edukacyjnych (Internet, szkolenia), pozwalających rozszerzać lub pogłębiać wiedzę, a także doskonalić umiejętności poza oficjalnym systemem edukacji.

W 2002 r.³¹ powiat tczewski, w stosunku do województwa pomorskiego, cechował się strukturą wykształcenia, w której względnie małe znaczenie miały osoby z wyższym i średnim wykształceniem. Natomiast wyższy niż przeciętnie w województwie był udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Udział tej grupy był także najwyższy w porównaniu z pozostałymi powiatami ODW.

Mimo rosnącej popularności zdobywania wykształcenia w latach 2002–2011 struktura wykształcenia Polaków nie uległa istotnym zmianom. Jedynie udział ludności z wykształceniem wyższym wzrósł z 10 do 17 proc. Udział osób z wykształceniem średnim nie zmienił się istotnie, a odsetek legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym nieznacznie spadł. Podobne zmiany zaszły w powiecie tczewskim, co nie zmienia faktu, że nadal jest to obszar o wyższym niż przeciętnie w województwie udziale osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Na podstawie wyników analizy popytu i podaży pracy można stwierdzić, że względnie duży udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym jest atutem lokalnych zasobów ludzkich, ponieważ pracownicy legitymujący się tym poziomem wykształcenia są szczególnie poszukiwani na rynku pracy.

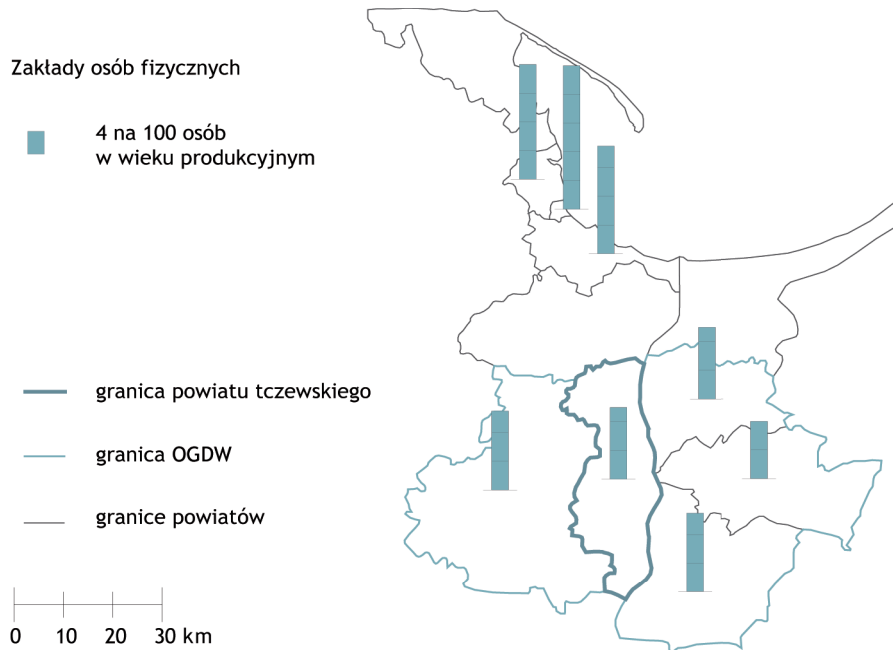
Aktywność gospodarcza i społeczna

Aktywność gospodarczą i społeczną kształtują kompetencje podnoszące jakość zasobów pracy. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i inni mali przedsiębiorcy stanowią część zasobów pracy – mogą zostać formalnie zatrudnieni lub – co bardziej prawdopodobne – wykonywać pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej. Prowadzenie działalności gospodarczej sprzyja kształtowaniu kompetencji osobistych (np. motywacja, samodzielność, odpowiedzialność, zaangażowanie) i menadżerskich.

Powiat tczewski cechuje się przeciętną, w porównaniu z pozostałymi powiatami ODW, liczbą zakładów osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jest to wskaźnik oceniający aktywność gospodarczą ludności. Na tle Trójmiasta przyjmuje on w powiecie wyraźnie niższą wartość. Korzyści skali i aglomeracji (różnorodności) ułatwiają bowiem rozwój nowych firm w dużych miastach.

³¹ Dane o strukturze wykształcenia są gromadzone jedynie za pomocą spisów powszechnych. Dane z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. w odniesieniu do powiatów nie zostały jeszcze opublikowane. Dlatego punktem wyjścia dla analizy tego zagadnienia nadal są dane z 2002 r. analizowane w kontekście przemian w strukturze wykształcenia w skali kraju w latach 2002–2011.

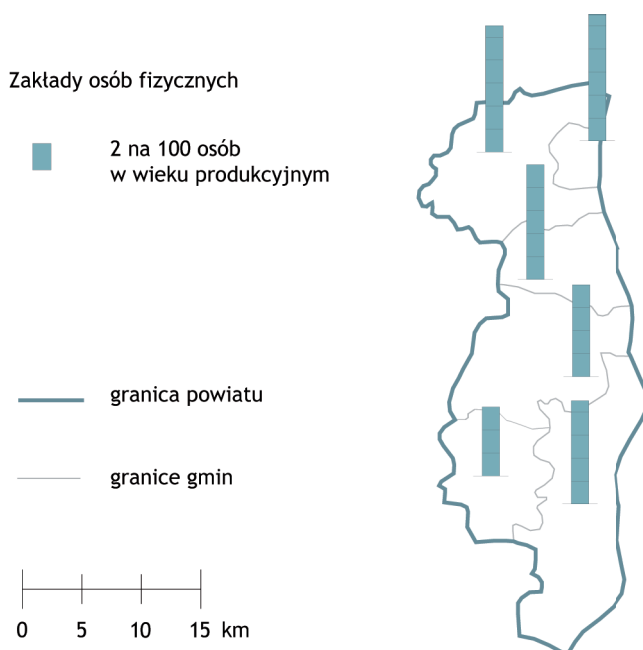
Mapa 14. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w 2011 r.; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Pod względem poziomu aktywności gospodarczej wyróżniającymi jednostkami są miasto Tczew oraz dwie bardzo silnie powiązane z nim gminy wiejskie – Tczew i Subkowy. Zlokalizowane w nich firmy, podobnie jak firmy w Tczewie, mają dostęp do wspomnianych korzyści oferowanych przez miasto. W południowej części powiatu aktywność gospodarcza jest wyraźnie niższa – dotyczy to w szczególności gminy Pelplin. W tej części powiatu najwyższą aktywnością gospodarczą wyróżnia się Gniew. Rozwojowi przedsiębiorczości w tej gminie sprzyjają walory turystyczne.

Mapa 15. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach powiatu tczewskiego w 2011 r.

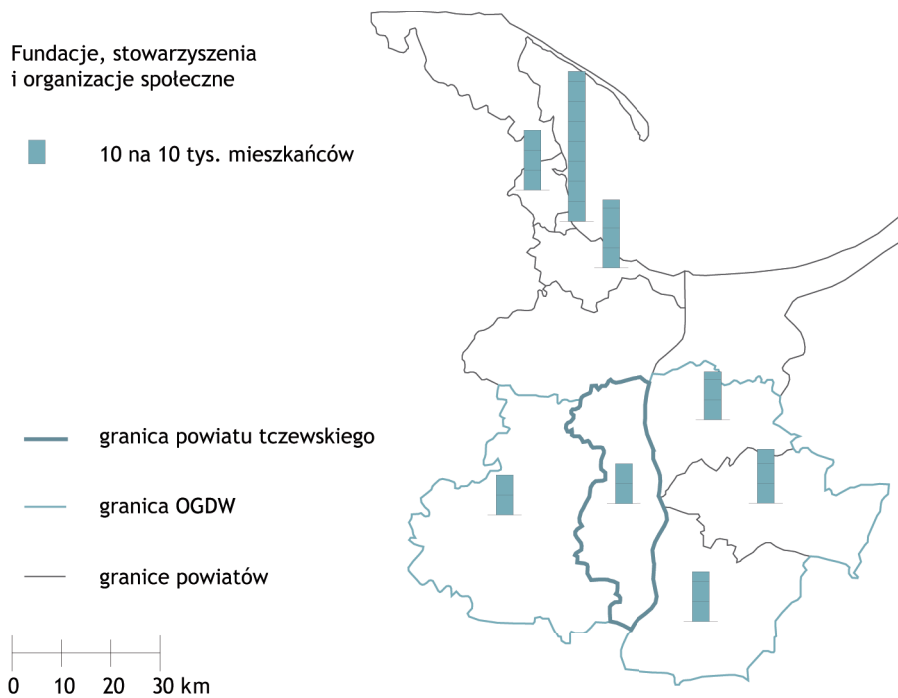

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Z punktu widzenia kształtowania zasobów pracy aktywność społeczna do pewnego stopnia pełni funkcje zbliżone do aktywności gospodarczej. Działalność w organizacjach pozarządowych, którą można uznać za miernik aktywności społecznej, sprzyja kształtowaniu kompetencji osobistych oraz menadżerskich. Duża aktywność społeczna zwiększa prawdopodobieństwo interakcji lokalnej społeczności z inwestorem. Może to mieć skutki pozytywne dla inwestora – znajduje on partnera do dialogu w sprawach związanych z inwestycją. Oczywiście w sytuacji konfliktu interesów pomiędzy inwestorem a lokalną społecznością wysoka aktywność społeczna będzie sprzyjać konsolidacji przeciwników inwestycji.

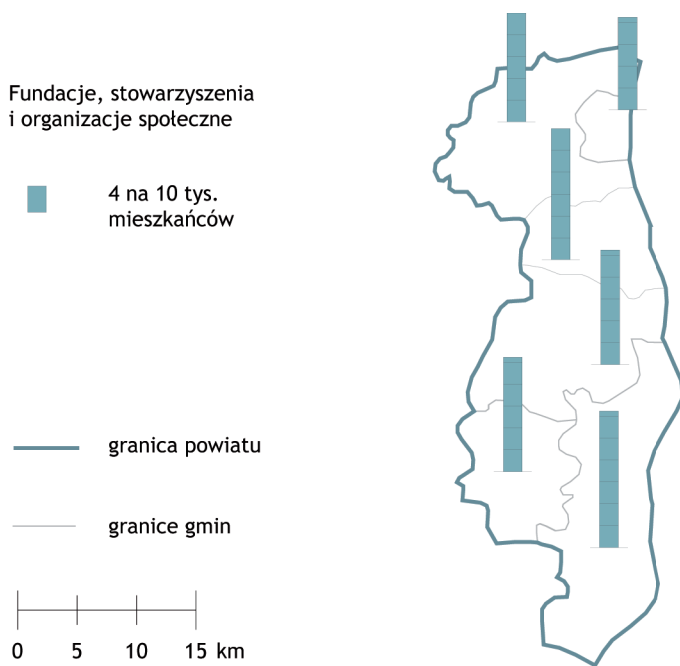
Poziom aktywności społecznej w powiecie tczewskim jest niski nie tylko w porównaniu z Trójmiastem, ale także w odniesieniu do powiatów ODW. Wewnątrz powiatu poziom ten jest dość słabo zróżnicowany. Najniższą aktywnością społeczną cechuje się miasto Tczew, a najwyższą – gmina Gniew.

Mapa 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w 2010 r.; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Mapa 17. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu tczewskiego w 2010 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Rynek pracy

Z punktu widzenia kształtowania atrakcyjności inwestycyjnej zasoby ludzkie są rozpatrywane głównie w kategoriach zasobów pracy – liczby potencjalnych pracowników o określonych predyspozycjach, kwalifikacjach i kompetencjach. Wielkość dostępnych zasobów pracy zależy nie tylko od liczby ludności w bezpośrednim sąsiedztwie danej lokalizacji, ale i od mobilności osób mieszkających w dalszej odległości. Dla inwestora istotne znaczenie mają także cechy populacji, takie jak stan zdrowia, struktura wykształcenia oraz aktywność gospodarcza i społeczna. Ponadto wielkość i struktura zasobów ludzkich wyznaczają podstawowe parametry lokalnych rynków zbytu.

Popyt na pracę

Popyt na pracę generują istniejące w powiecie podmioty – przede wszystkim przedsiębiorstwa, a także instytucje publiczne. Charakter popytu na pracę odzwierciedla zatem liczba i struktura pracujących. Powiat tczewski zalicza się do trzech z pięciu powiatów badanego obszaru, w który liczba pracujących mieszkańców jest stosunkowo duża i wynosi około 34 tys. osób³² (łącznie w 5 powiatach pracuje ok. 120 tys. ludzi). Powiat tczewski wyróżnia się niskim odsetkiem pracujących w rolnictwie i wysokim w przemyśle i budownictwie.

Nie wszystkie miejsca pracy, nawet przy znacznym poziomie bezrobocia, pozostają obsadzone. Część z nich pozostaje wolna w wyniku normalnego ruchu pracowników na rynku pracy czy z powodu niedopasowania strukturalnego lub przestrzennego podaży do popytu. Na koniec czerwca 2012 r. w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) w Tczewie pozostawały 202 oferty pracy³³. Było ich najwięcej w porównaniu z pozostałymi czterema powiatami ODW (łącznie na całym obszarze w omawianym okresie pozostawało 580 wolnych miejsc pracy). W porównaniu z wielkością rynku pracy ich liczba także była znaczna. Na każde 1000 obsadzonych na koniec czerwca 2012 r. miejsc pracy przypadało w tym momencie 5,9 wolnych. Była to wartość wysoka w porównaniu z pozostałymi powiatami ODW (tylko w powiecie malborskim wskaźnik ten przyjmował wyższą wartość), ale także w odniesieniu do Trójmiasta.

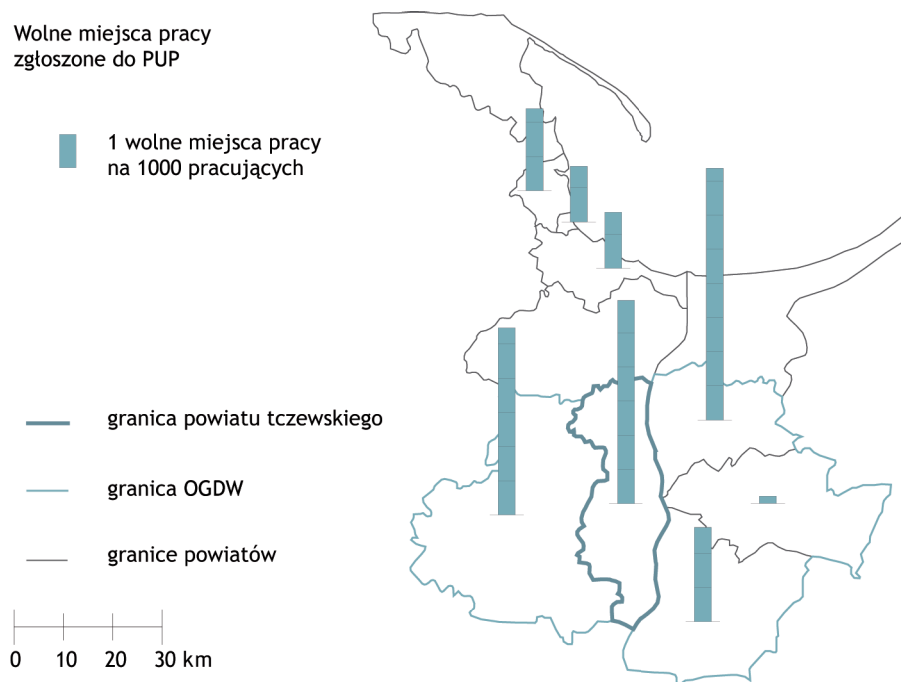
Oferty pracy zgłaszane do PUP to jedynie część popytu na pracę, choć liczbowo najistotniejsza. Na 200 wolnych miejsc pracy zgłoszonych do PUP na koniec czerwca 2012 r. przypadało około 25 ofert na portalu pracuj.pl. Były one skierowane głównie do specjalistów, w przeciwieństwie do ofert zgłoszonych do PUP skierowanych przede wszystkim do grupy pracowników przemysłowych i rzemieślników. Choć zestawienie to nie wyczerpuje całości ofert pracy, to proporcje w zbliżony sposób oddają charakter popytu na pracę w powiecie.

Pod względem struktury zawodowej zgłaszane oferty pracy odzwierciedlają strukturę gospodarki powiatu. W pierwszej połowie 2012 r. do PUP wpłynęło prawie 1,5 tys. ofert pracy (w tym 0,4 tys. subsydiowanych). Około 50 proc. z nich przypadało na zawody typowe dla przemysłu i budownictwa. W dalszej kolejności poszukiwani byli pracownicy usług: handlu, transportowych, osobistych biurowych, a także pracownicy do prac prostych.

³² Wartość szacunkowa – stan na koniec czerwca 2012 r. Szacunku dokonano, wykorzystując dane o liczbie bezrobotnych i stopie bezrobocia.

³³ Chodzi o wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej.

Mapa 18. Liczba wolnych miejsc pracy zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) na 1000 pracujących w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich na koniec czerwca 2012 r.; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Tabela 10. Oferty pracy według najliczniej reprezentowanych grup zawodowych i zawodów w powiecie tczewskim w pierwszej połowie 2012 r.

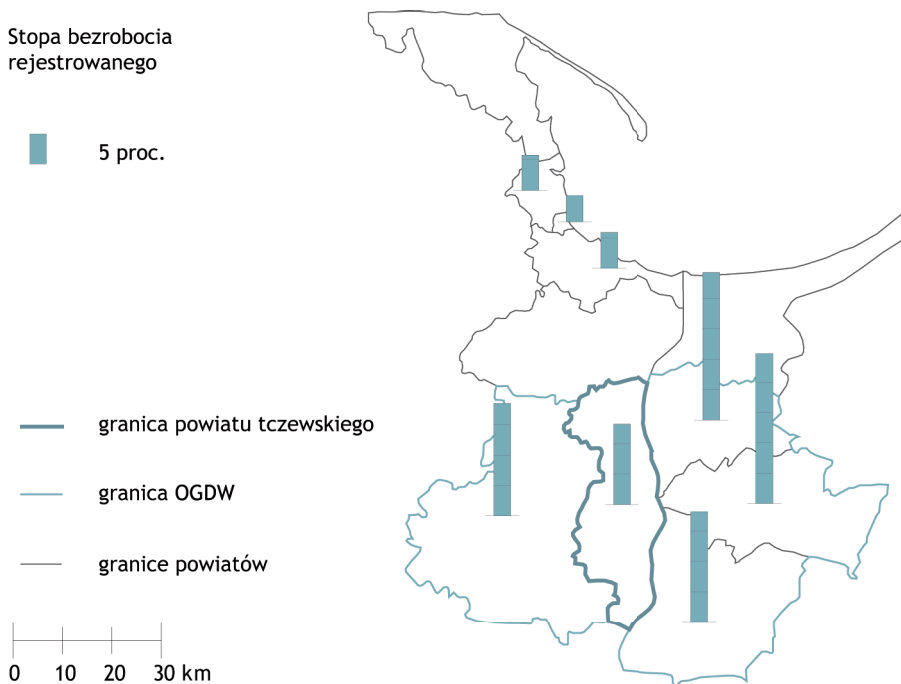
Grupa zawodów	Udział grupy w liczbie ofert pracy (proc.)	Najbardziej poszukiwane zawody
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	22	Monter/składacz okien, monter izolacji budowlanych, brukarz
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	19	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie, spawacz metodą MAG, pozostali spawacze i pokrewni, mechanik samochodów ciężarowych
Sprzedawcy i pokrewni	17	Sprzedawca, doradca klienta, sprzedawca w branży mięsnej
Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	15	Robotnik placowy
Pracownicy usług osobistych	12	Kontroler biletów, robotnik gospodarczy, fryzjer
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	8	Robotnik budowlany
Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	7	Technik prac biurowych, pracownik centrum obsługi telefonicznej

Źródło: PUP w Tczewie

Podaż pracy

O wielkości podaży pracy w największym stopniu decyduje liczba aktywnych zawodowo – pracujących i bezrobotnych. Omówiono już kwestię podaży pracujących. Na koniec czerwca 2012 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie tczewskim wynosiła 5,2 tys., co stanowiło 19 proc. liczby bezrobotnych w ODW (26,9 tys.). Stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 13,2 proc. i była najniższa w porównaniu z pozostałymi czterema powiatami analizowanego obszaru, a zarazem wyraźnie wyższa niż w Trójmieście.

Mapa 19. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich na koniec czerwca 2012 r.

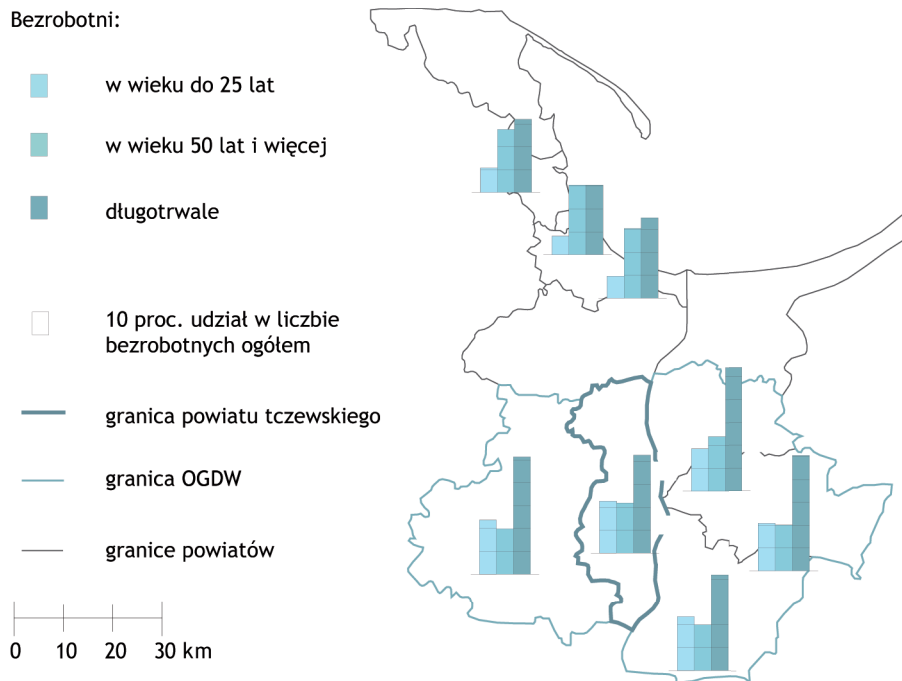

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

O podaży pracy decyduje nie tylko liczba, ale także struktura bezrobotnych. Część z nich znajduje się w sytuacji, w której z różnych powodów mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia. Dotyczy to m.in. bezrobotnych w wieku do 25 lat, w wieku 50 lat i więcej oraz długotrwale pozostających bez pracy. Najpoważniejszą barierą w znalezieniu zatrudnienia przez bezrobotnych w wieku do 25 lat jest siłą rzeczy brak doświadczenia zawodowego oraz deficyt wiedzy i kompetencji praktycznych. Coraz częściej pojawia się zjawisko przededukowania – zbyt wysokich, przynajmniej formalnych kwalifikacji, a także oczekiwań i aspiracji w stosunku do istniejącego popytu na pracę. Atutem bezrobotnych zaliczanych do omawianej grupy jest duża mobilność – zarówno zawodowa, jak i przestrzenna. Bezrobotni w wieku 50 lat i więcej są często dyskryminowani ze względu na wiek. Nie oznacza to jednak, że jest to jedyna bariera utrudniająca znalezienie pracy. Często są nią także zdezaktualizowane kompetencje oraz mniejsza mobilność. Atutem jest natomiast większa lojalność wobec pracodawcy, a także praktyczna wiedza, umiejętności i doświadczenie, o ile nie uległy dezaktualizacji. Udział każdej z tych dwóch grup w liczbie bezrobotnych ogółem w powiatach ODW kształtował się w połowie 2012 r. na poziomie około 20 proc. W powiecie tczewskim, w przypadku bezrobotnych w wieku do 25 lat wynosił 23 proc., a w odniesieniu do bezrobotnych w wieku 50 lat i więcej – 22 proc. Wartości te nie odbiegały istotnie od przeciętnej. Wyraźnie wyższy, bo wynoszący 43 proc. był udział długotrwale bezrobotnych. Na tle pozostałych czterech powiatów był on jednak niski. Długotrwale bezrobocie, wynikające przede wszystkim z niedopasowań strukturalnych i przestrzennych podaży do popytu na pracę, jest poważnym problemem wszystkich powiatów, choć w mniejszym stopniu dotyka duże miasta (np. Trójmiasto). Ta grupa bezrobotnych z punktu widzenia

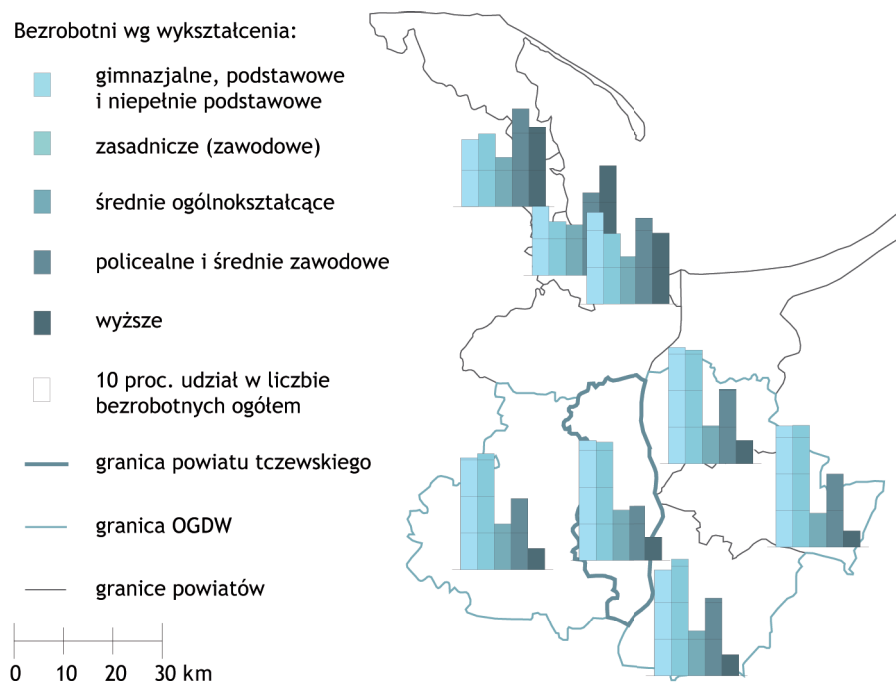
inwestorów jest najbardziej problematycznym segmentem zasobów pracy nie tylko z powodu deficytów kwalifikacji, ale także degradacji kompetencji osobistych – nawyków związanych z funkcjonowaniem na rynku pracy (np. punktualność, odpowiedzialność, inicjatywa).

Mapa 20. Udział wybranych kategorii bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich na koniec czerwca 2012 r.; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Mapa 21. Bezrobotni według wykształcenia w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich na koniec czerwca 2012 r.; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Istotny wpływ na kształtowanie się struktury bezrobocia ma wykształcenie. Bezrobocie w powiecie tczewskim, podobnie jak w pozostałych czterech powiatach ODW, dotyczy przede wszystkim osoby z wykształceniem zasadniczym, gimnazjalnym i podstawowym. Stanowią one 65 proc. ogółu bezrobotnych. Powiat tczewski, na tle pozostałych powiatów analizowanego obszaru oraz Trójmiasta, wyróżnia się względnie niskim udziałem bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Jego cechą jest także niski udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Dotyczy to także pozostałych czterech powiatów i wyraźnie odróżnia je od Trójmiasta.

Pod względem struktury zawodowej w powiecie tczewskim dominują bezrobotni wykonujący uprzednio przede wszystkim zawody robotników przemysłowych i budowlanych. Ponadto dużą grupę stanowią sprzedawcy i pokrewni, a także pracownicy usług osobistych – przede wszystkim kucharze i robotnicy gospodarczy.

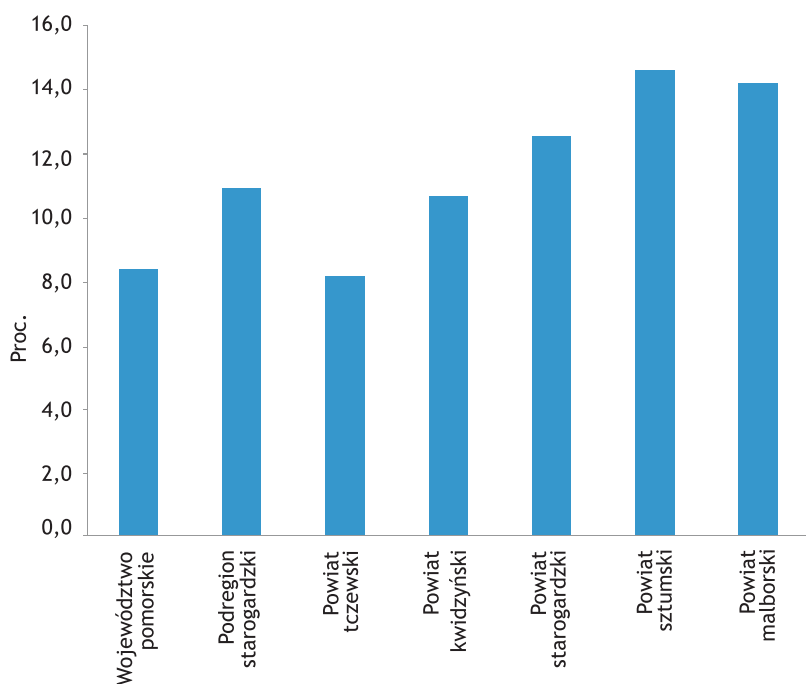
Tabela 11. Bezrobotni według najliczniej reprezentowanych grup zawodowych i zawodów w powiecie tczewskim na koniec czerwca 2012 r.

Grupa zawodów	Udział grupy w liczbie ofert pracy (proc.)	Najbardziej poszukiwane zawody
Sprzedawcy i pokrewni	20	Sprzedawca, telemarketer, doradca klienta, kasjer handlowy, technik handlowiec
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	10	Robotnik budowlany, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, robotnik drogowy, robotnik magazynowy
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	9	Murarz, monter/składacz okien, malarz budowlany, hydraulik
Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	8	Stolarz, krawiec, przetwórcza ryb, piekarz, szwaczka
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	8	Ślusarz, mechanik pojazdów samochodowych, tokarz w metalu, mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych
Pracownicy usług osobistych	6	Kucharz, robotnik gospodarczy, kucharz małej gastronomii

Źródło: PUP w Tczewie

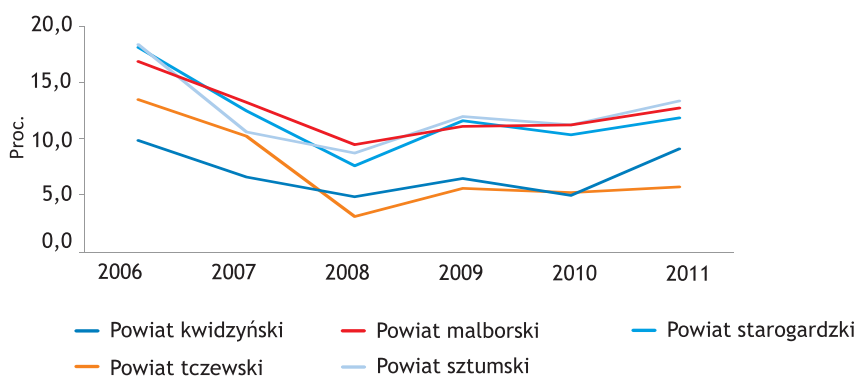
Sytuacja kobiet na tczewskim rynku pracy wygląda relatywnie dobrze. Udział bezrobotnych kobiet w populacji kobiet w wieku produkcyjnym wyniósł w 2011 r. 8,6 proc., co było wartością zdecydowanie najniższą spośród wszystkich powiatów ODW i minimalnie niższą niż w województwie pomorskim. Wartość ta była jednakże o około 3 p. proc. wyższa niż dla mężczyzn. Sytuacja kobiet na lokalnym rynku pracy mierzona analizowanym współczynnikiem jest od 2009 r. ustabilizowana na podobnym poziomie. Wcześniej, w latach 2006–2007 odsetek ten oscylował w granicach 12–15 proc. i był drugim najniższym (po powiecie kwidzyńskim) w subregionie.

Wykres 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w populacji kobiet w wieku produkcyjnym w województwie pomorskim, podregionie starogardzkim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

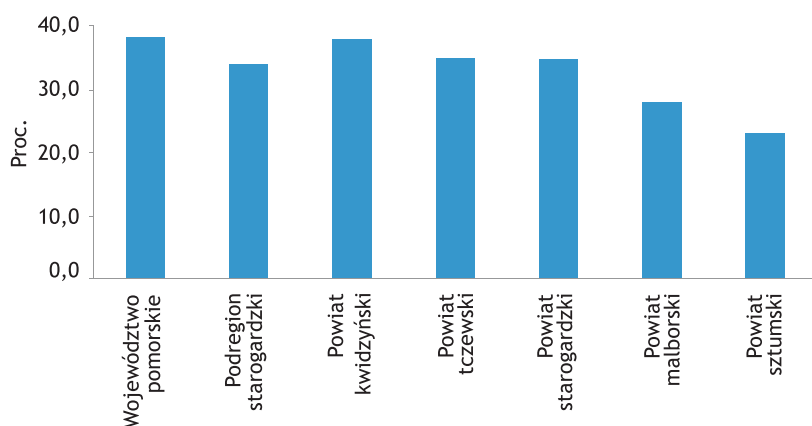
Wykres 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w populacji kobiet w wieku produkcyjnym w powiatach Obszaru Dolnej Wisły w latach 2006–2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

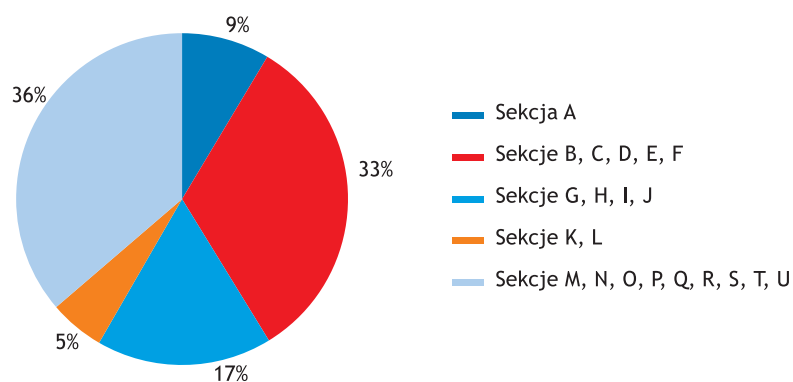
Nieco mniej korzystny obraz rynku pracy w powiecie tczewskim wyłania się w analizie współczynnika pracujących kobiet. W 2011 r. wyniósł on 35,5 proc. i stanowił drugi najwyższy wynik wśród powiatów ODW, jednakże o około 3,5 p. proc. niższy niż w województwie pomorskim. Niespełna 60 proc. kobiet pracowało w sektorze usług, a co trzecia – w przemyśle i budownictwie. Struktura zawodowa kobiet pracujących w powiecie tczewskim istotnie różniła się od struktury województwa pomorskiego, gdzie na III sektor przypadało ponad 70 proc. pracujących, a na II – mniej niż 20 proc.

Wykres 11. Współczynnik pracujących kobiet³⁴ w województwie pomorskim, podregionie starogardzkim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Wykres 12. Struktura pracujących³⁵ kobiet według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 w powiecie tczewskim w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Wynagrodzenia

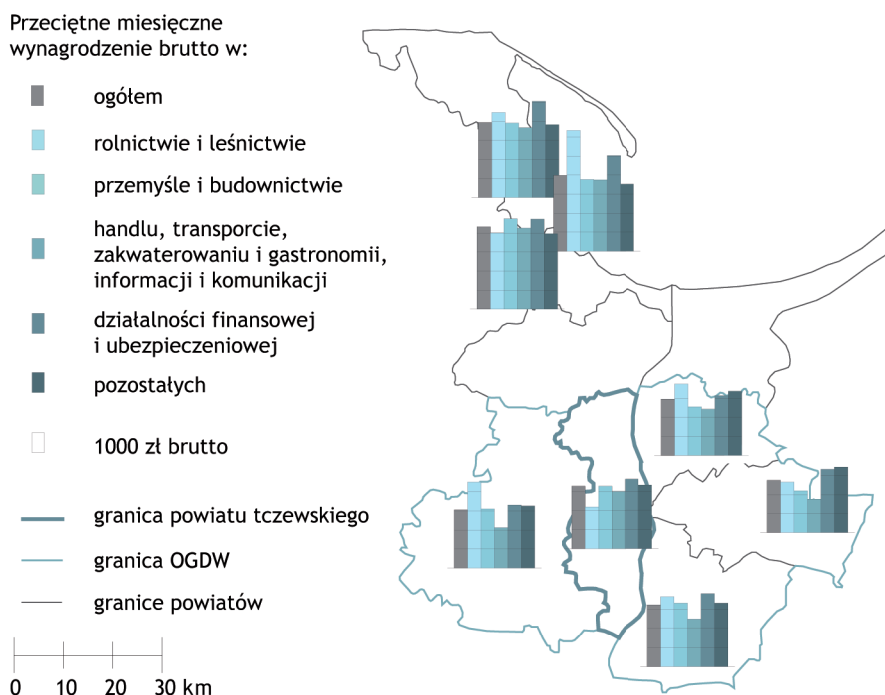
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie tczewskim w 2011 r. wynosiło niecałe 3,3 tys. zł brutto. Była to najwyższa wartość w stosunku do jednostek sąsiednich. Jednakże w całym ODW wynagrodzenia kształtowały się na podobnym poziomie. Jednocześnie były o około 1 tys. zł brutto niższe niż w Trójmieście.

W powiecie tczewskim najwyższe wynagrodzenia (3,7 tys. zł brutto) oferowano w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (a także obsłudze nieruchomości). Wyraźnie najniższe płace występowały w rolnictwie (2,2 tys. zł brutto). W pozostałych grupach branż wynagrodzenia nie odbiegały istotnie od przeciętnego dla powiatu.

³⁴ Stosunek liczby pracujących kobiet (bez pracujących w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego z rolnictwem indywidualnym) do liczby kobiet w wieku produkcyjnym.

³⁵ Bez pracujących w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego z rolnictwem indywidualnym. Sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; sekcje B, C, D, E, F – przemysł i budownictwo; sekcje G, H, I, J – handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja; sekcje K, L – działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości; sekcje M, N, O, P, Q, R, S, T, U – pozostałe usługi.

Mapa 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w 2011 r.; OGDW – Obszar Gospodarczy Dolnej Wisły

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Niedopasowania kwalifikacyjne i przestrzenne

O istnieniu niedopasowań kwalifikacyjno-zawodowych popytu do podaży na pracę świadczy m.in. wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych. W powiecie tczewskim w połowie 2012 r. wynosił on 43 proc. Porównanie ofert pracy zgłaszanych do PUP pod kątem kwalifikacji zawodowych, a także zawodów dotychczas wykonywanych przez rejestrujących się bezrobotnych wskazuje na znaczne niedopasowanie umiejętności i doświadczenia bezrobotnych do oczekiwań pracodawców. Zawody nadwyżkowe, czyli takie, w których notuje się przewagę napływu liczby bezrobotnych wobec napływu ofert pracy, były w pierwszej połowie 2012 r. wyraźnie liczniejsze niż zawody deficytowe, w których przypadku popyt przewyższa podaż. W omawianym okresie do najbardziej nadwyżkowych zaliczały się następujące zawody: ślusarz, robotnik budowlany, murarz, monter podzespołów i zespołów elektronicznych oraz sprzedawca. Do wysoce deficytowych zaliczały się natomiast zawody robotnika placowego i monter/składacza okien. W zakresie zawodów deficytowych notuje się dużą zmienność. Jednorazowe zapotrzebowania konkretnego pracodawcy czy oferty pracy subsydiowanej nawet przy względnie niedużej ich liczbie (20–30 ofert miesięcznie) istotnie mogą wpływać na kształt listy zawodów deficytowych. Występujące deficyty, przynajmniej w odniesieniu do ofert pracy zgłaszanych do PUP, są więc raczej płytkie i w związku z tym dość łatwo zaspokajalne. Struktura zawodów deficytowych jest niestety bardziej stabilna. Oznacza to, że nie ma tak dużego zapotrzebowania na tego typu pracowników lub mają oni niewystarczające kwalifikacje i umiejętności, niedostateczne doświadczenie zawodowe, niskie kompetencje osobiste czy zbyt wysokie oczekiwania płacowe.

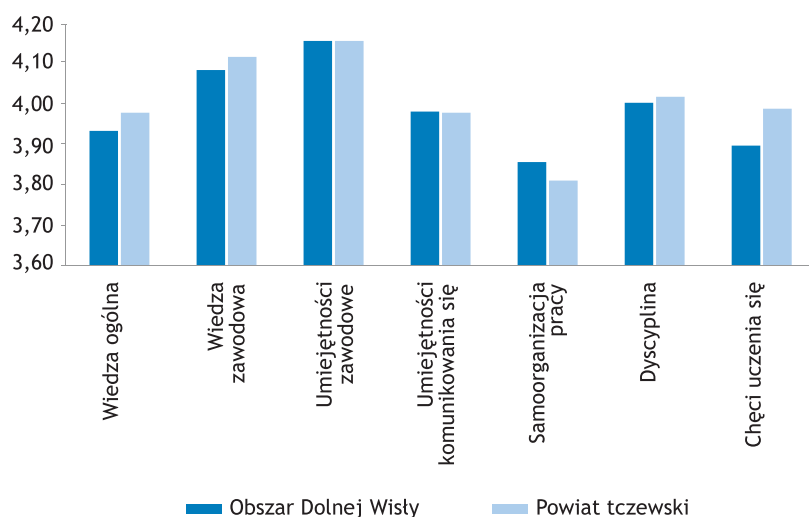
Przestrzenne niedopasowanie podaży do popytu na pracę w odniesieniu do powiatu tczewskiego nie jest duże. Najniższy udział bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym cechuje miasto Tczew i wynosi 6,4 proc. (2011 r.). Najwyższy odsetek odnotowano w gminie Morzeszczyn (9,1 proc.). Oprócz Tczewa niższy poziom bezrobocia występuje także w gminie wiejskiej Tczew, a także w dwóch gminach miejsko-wiejskich – Gniew i Pelplin. Natomiast udział bezrobotnych niewiele niższy niż w Morzeszczynie odnotowano jeszcze w gminie wiej-

skiej Subkwoy. Popyt na pracę w gminach wiejskich jest w naturalny sposób mniejszy niż w miastach. Znalezienie pracy często wymaga dojazdów do innej lokalizacji lub wręcz zmiany miejsca zamieszkania. Istniejące zróżnicowania, oceniane na podstawie stopy bezrobocia rejestrowanego, trudno jednak jednoznacznie oceniać w kategoriach zbyt niskiej mobilności przestrzennej. Częściowo wynikają one z niskiej motywacji do podjęcia pracy, w pewnej części zaś z przeszkód obiektywnych – kosztów i czasu dojazdu w relacji do wynagrodzenia i czasu pracy.

Wnioski z badania ankietowego – zasoby pracy

Przedsiębiorcy prowadzący działalność na terenie powiatu tczewskiego doceniają zdolności, kwalifikacje oraz postawy zatrudnionych pracowników. Szczególnie wysoko oceniają ich umiejętności oraz wiedzę zawodową. Nieco gorsze noty dotyczą dyscypliny, umiejętności komunikowania się, wiedzy ogólnej oraz chęci uczenia się. Najgorzej ocenianą cechą pozostaje samoorganizacja pracy, choć warto zaznaczyć, że nawet w tym wypadku można mówić o nocie ponadprzeciętnej (3,8 w skali 1 – ocena bardzo zła; 5 – ocena bardzo dobra).

Wykres 13. Ocena pracowników pod względem wybranych cech

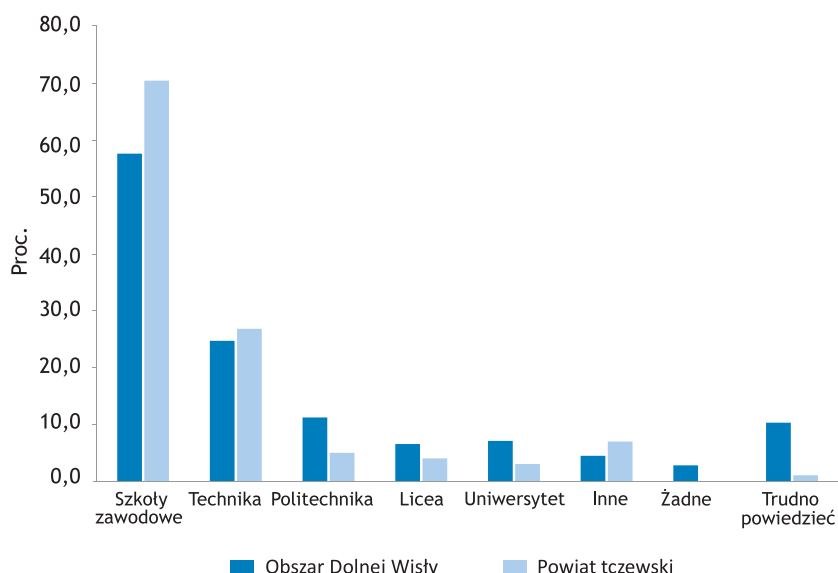
Źródło: Raport z badania przedsiębiorców w ramach projektu „Obszar Dolnej Wisły – ponadlokalne partnerstwo na rzecz rozwoju gospodarczego powiatów: kwidzińskiego, malborskiego, starogardzkiego, sztumskiego i tczewskiego” finansowanego przez UE ze środków EFS w ramach POKL

Infrastruktura edukacyjna

Edukacja stanowi jeden z najważniejszych czynników decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej powiatu. Występowanie wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej determinuje jakość kapitału ludzkiego, kapitału strukturalnego, kapitału społecznego i kapitału relacyjnego – składowych kapitału intelektualnego³⁶. Im wyższy potencjał edukacyjny i naukowy w ODW, tym większe szanse na generowanie nowej wiedzy, nowych pomysłów, nowych projektów oraz na przyciąganie inwestycji o wysokiej wartości dodanej.

Struktura gospodarcza ODW w istotny sposób determinuje potrzeby edukacyjne. Przedsiębiorcy biorący udział w badaniu ankietowym podkreślają znaczenie zasadniczych szkół zawodowych. W powiecie tczewskim około 70 proc. ankieterów wskazało, że tego typu szkoły odgrywają największą rolę w procesie kształcenia pracowników. Ponad 1/4 respondentów z tego obszaru podkreśliła również znaczenie techników.

Wykres 14. Szkoły odgrywające największą rolę w procesie kształcenia pracowników

Źródło: Raport z badania przedsiębiorców w ramach projektu „Obszar Dolnej Wisły – ponadlokalne partnerstwo na rzecz rozwoju gospodarczego powiatów: kwidzińskiego, malborskiego, starogardzkiego, sztumskiego i tczewskiego” finansowanego przez UE ze środków EFS w ramach POKL

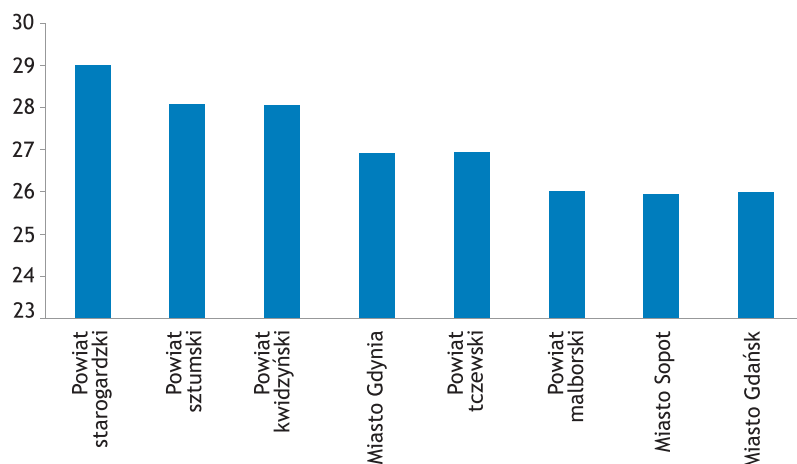
Edukacja ponadgimnazjalna

Kluczowa do oszacowania zasobów siły roboczej (istotnych z punktu widzenia atrakcyjności inwestycyjnej ODW) jest edukacja ponadgimnazjalna: ogólnokształcąca (wskazująca na to, ile osób planuje kontynuować naukę na studiach wyższych) oraz zawodowa.

W 2011 r. w ODW funkcjonowało 29 liceów ogólnokształcących (w Trójmieście 53, z czego w Gdańsku – 31). W samym tylko powiecie tczewskim 1625 uczniów uczyło się w 6 tego typu szkołach. Przeciętna liczebność klas w tczewskich liceach przewyższała zdecydowanie liczebność klas w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. W porównaniu z pozostałymi powiatami z ODW tylko w powiecie malborskim liczba uczniów w klasie była niższa niż w powiecie tczewskim.

³⁶ M. Boni, 2008, Raport o Kapitale Intelektualnym Polski, Warszawa.

Wykres 15. Liczba uczniów na jeden oddział w liceum w powiatach Obszaru Dolnej Wisły oraz Trójmieście w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Istotne dla wyboru ścieżki zawodowej są wyniki matury. Do egzaminu maturalnego w maju i czerwcu 2012 roku w województwie pomorskim przystąpiły 21 763 osoby ubiegające się o świadectwo dojrzałości. Absolwenci z tego roku – 18 465 osób – stanowili 86 proc. wszystkich zdających. Pozostali to absolwenci z lat ubiegłych (3298 osób)³⁷.

Tabela 12. Odsetek uczniów, którzy zdali egzamin maturalny w powiatach Obszaru Dolnej Wisły oraz w Trójmieście w 2012 r.

Powiaty	Odsetek zdających
Gdynia	88,42
Kwidzyński	84,56
Sopot	84,36
Starogardzki	82,6
Gdańsk	81,58
Malborski	78,65
Tczewski	73,13
Sztumski	67,04

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

W powiecie tczewskim w liceach ogólnokształcących maturę zdało 80 proc. uczniów. Średni wynik maturzystów z powiatu tczewskiego z języka polskiego wyniósł 51,51 proc., z matematyki 56,49 proc., a z angielskiego 64,36 proc.

³⁷ Informacja o wynikach egzaminu maturalnego przeprowadzonego w roku szkolnym 2011/2012 w województwie pomorskim, OKE w Gdańsku, 13 września 2012 roku.

Szkolnictwo zawodowe

Zasoby wykwalifikowanej siły roboczej to czynnik, który w najważniejszym stopniu decyduje o lokalizacji inwestycji. Obszar Dolnej Wisły ma bogate tradycje, jeśli chodzi o edukację zawodową. Wiele szkół zawodowych cieszy się tu dużą renomą. Zawody najczęściej wybierane w technikach 4-letnich w powiecie tczewskim przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13. Najczęściej wybierane zawody w technikach 4-letnich w powiecie tczewskim w 2011 r.

Nazwa szkoły	Miejscowość	Zawód	Liczba uczniów klas I
Technikum nr 3	Tczew	Technik logistyk	68
Technikum nr 1	Tczew	Technik cyfrowych procesów graficznych	34
Technikum nr 1	Tczew	Technik informatyk	34
Technikum nr 1	Tczew	Technik pojazdów samochodowych	34
Technikum nr 3	Tczew	Technik budownictwa	33
Technikum nr 3	Tczew	Technik usług fryzjerskich	33
Technikum nr 1	Tczew	Technik elektryk	27
Technikum 4-letnie	Swarożyn	Technik agrobiznesu	19
Technikum nr 2	Tczew	Technik geodeta	18
Technikum 4-letnie	Swarożyn	Technik rolnik	17
Technikum nr 2	Tczew	Kucharz	16
Technikum nr 2	Tczew	Technik obsługi turystycznej	11
Technikum nr 2	Tczew	Kelner	10

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych z Kuratorium Oświaty w Gdańsku

Technik architekt krajobrazu oraz technik ochrony środowiska w technikum w Swarożynie to zawody, które nie cieszyły się żadnym zainteresowaniem.

W Tczewie funkcjonują 3 licea profilowane, z czego w Liceum nr III 33 osoby wybrały kierunek socjalny. W Liceum nr I i II nikt nie wybrał kierunku: zarządzanie informacją oraz kierunku ekonomiczno-administracyjnego. W technikum uzupełniającym dla dorosłych 8 osób wybrało kierunek: technik handlowiec.

Ogólnie najczęściej wybierane zawody w 4-letnich zespołach szkół w powiecie tczewskim przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14. Najczęściej wybierane zawody w 4-letnich zespołach szkół w powiecie tczewskim w 2011 r.

Nazwa	Miejscowość	Zawód	Liczba uczniów klas I
Zespół Szkół Ekonomicznych im. ks. Janusza St. Pasierba w Tczewie	Tczew	Technik hotelarstwa	68
Zespół Szkół Ekonomicznych im. ks. Janusza St. Pasierba w Tczewie	Tczew	Technik ekonomista	59
Zespół Szkół Ekonomicznych im. ks. Janusza St. Pasierba w Tczewie	Tczew	Technik handlowiec	34
Zespół Szkół Ekonomicznych im. ks. Janusza St. Pasierba w Tczewie	Tczew	Technik organizacji usług gastronomicznych	33

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych z Kuratorium Oświaty w Gdańsku

Z kolei do najpopularniejszych zawodów wybieranych przez uczniów w szkołach cyklu 2- i 3-letniego w powiecie tczewskim należały: kucharz małej gastronomii, sprzedawca oraz mechanik pojazdów samochodowych. Pełne zestawienie wybieranych profesji znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 15. Najczęściej wybierane zawody w zasadniczych szkołach zawodowych cyklu 2- i 3-letniego w powiecie tczewskim

Nazwa	Miejscowość	Zawód	Liczba uczniów klas I
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Swarożyn	Kucharz małej gastronomii	33
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Sprzedawca	32
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Swarożyn	Mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych	30
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1	Tczew	Mechanik pojazdów samochodowych	30
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1	Tczew	Elektromechanik pojazdów samochodowych	28
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Kucharz małej gastronomii	28
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Mechanik pojazdów samochodowych	20
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Sprzedawca	19
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Sprzedawca	14
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 4 Specjalna	Tczew	Kucharz małej gastronomii	13
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Kucharz małej gastronomii	11
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Tczew	Kucharz małej gastronomii	11
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Kucharz małej gastronomii	10
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Murarz	10
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Tczew	Fryzjer	10
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3	Tczew	Mechanik pojazdów samochodowych	9
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Cukiernik	7
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Mechanik pojazdów samochodowych	7
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Tczew	Sprzedawca	7
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Cukiernik	7
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3	Tczew	Stolarz	7
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Ślusarz	6
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Fryzjer	6
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Piekarz	6
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Stolarz	6
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Piekarz	5
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Operator obrabiarek skrawających	4
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Fryzjer	4
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Murarz	4
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3	Tczew	Blacharz samochodowy	4
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3	Tczew	Fryzjer	4
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3	Tczew	Murarz	4
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Mechanik pojazdów samochodowych	3
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Cieśla	3
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Tczew	Mechanik pojazdów samochodowych	3
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Blacharz samochodowy	3
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3	Tczew	Elektryk	3
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Fryzjer	2

Nazwa	Miejscowość	Zawód	Liczba uczniów klas I
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Stolarz	2
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Rzeźnik-wędliniarz	2
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Tczew	Stolarz	2
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Cukiernik	1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Elektromechanik pojazdów samochodowych	1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Piekarz	1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Tapicer	1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Elektromechanik pojazdów samochodowych	1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Elektryk	1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Ślusarz	1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Tczew	Lakiernik	1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Lakiernik	1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	1
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3	Tczew	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	1

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych z Kuratorium Oświaty w Gdańsku

W zasadniczych szkołach zawodowych powiatu tczewskiego znajdują się również kierunki, które nie zostały wybrane przez żadnego z uczniów. Ich lista, według placówek nauczania, została przedstawiona poniżej.

Tabela 16. Kierunki, które nie zostały w ogóle wybrane w zasadniczych szkołach zawodowych powiatu tczewskiego w 2011 r.

Nazwa	Miejscowość	Zawód
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Elektryk
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Lakiernik
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Mechanik-monter maszyn i urządzeń
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Gniew	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Blacharz samochodowy
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Drukarz
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Introligator
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Lakiernik
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Murarz
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Stolarz
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Pelplin	Tapicer
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Elektromechanik
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	Tczew	Elektryk
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3	Tczew	Ślusarz
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 4 Specjalna	Tczew	Cukiernik
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 4 Specjalna	Tczew	Ogrodnik
Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 4 Specjalna	Tczew	Stolarz

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych z Kuratorium Oświaty w Gdańsku

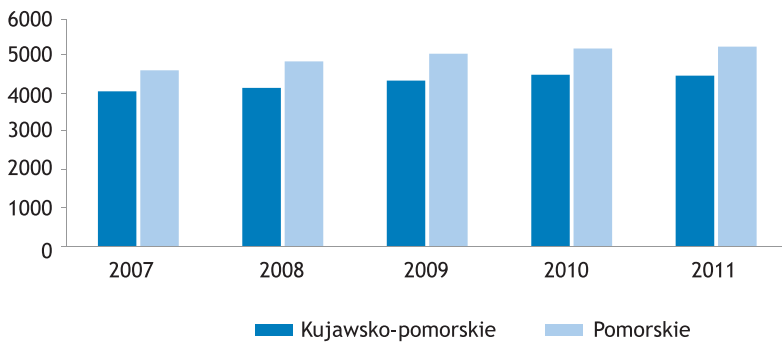
Zestawienie oferowanych przez szkoły zawodowe zawodów z listą zawodów nadwyżkowych i deficytowych może w pewnym stopniu wskazywać na stopień dopasowania szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Szkolnictwo wyższe

Dostępność zasobów wykwalifikowanej siły roboczej, w tym absolwentów szkół wyższych, jest istotna dla inwestorów planujących zlokalizowanie swoich inwestycji w ODW. Inwestując na tym obszarze, mogą oni korzystać z zasobów szkół wyższych Trójmiasta, Słupska oraz Bydgoszczy i Torunia. Są to ośrodki akademickie znajdujące się najbliżej odległości od ODW. W 2011 r. w województwie pomorskim funkcjonowało 28 szkół wyższych. Kształcący się w nich studenci stanowili 104,8 tys. osób. W sąsiadującym z województwem pomorskim podregionie bydgosko-toruńskim (województwo kujawsko-pomorskie) funkcjonowało 14 szkół wyższych, w których naukę pobierało 74,9 tys. studentów.

Jeśli wziąć uwagę, że część studentów (zarówno stacjonarnych, jak i zaocznych) pochodzi spoza regionu, w którym studiuje, to wskaźnik liczby studentów na 10 tys. mieszkańców może być w pewnym stopniu traktowany jako miernik zarówno atrakcyjności oferty edukacyjnej, jak i marki regionalnych szkół wyższych. Uczelnia postrzegana jako renomowana jest bowiem atrakcyjna dla potencjalnych studentów pochodzących z innych regionów kraju czy nawet z zagranicy oraz dla potencjalnych inwestorów. Na podstawie danych z lat 2007–2011 można zauważyć, że atrakcyjność pomorskich uczelni rośnie z roku na rok.

Wykres 16. Studenci szkół wyższych w wieku 19–24 lat na 10 tys. mieszkańców w tym wieku

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych BDL GUS

W 2011 r. w podregionie trójmiejskim uczyło się ponad 95 tys. studentów, w podregionie bydgosko-toruńskim – prawie 75 tys.

W ODW oferta szkół wyższych jest niska w stosunku do oferty podregionu trójmiejskiego i bydgosko-toruńskiego. W podregionie starogardzkim w 2011 r. funkcjonowały 2 szkoły wyższe kształcące łącznie 1,5 tys. studentów.

Tabela 17. Szkoły wyższe w wybranych podregionach województw pomorskiego oraz kujawsko-pomorskiego

Podregiony	Liczba szkół wyższych w 2011 r.	Liczba studentów
Podregion trójmiejski	21	95 772
Podregion bydgosko-toruński	14	74 930
Podregion słupski	4	7036
Podregion starogardzki	2	1557
Podregion gdański	1	483

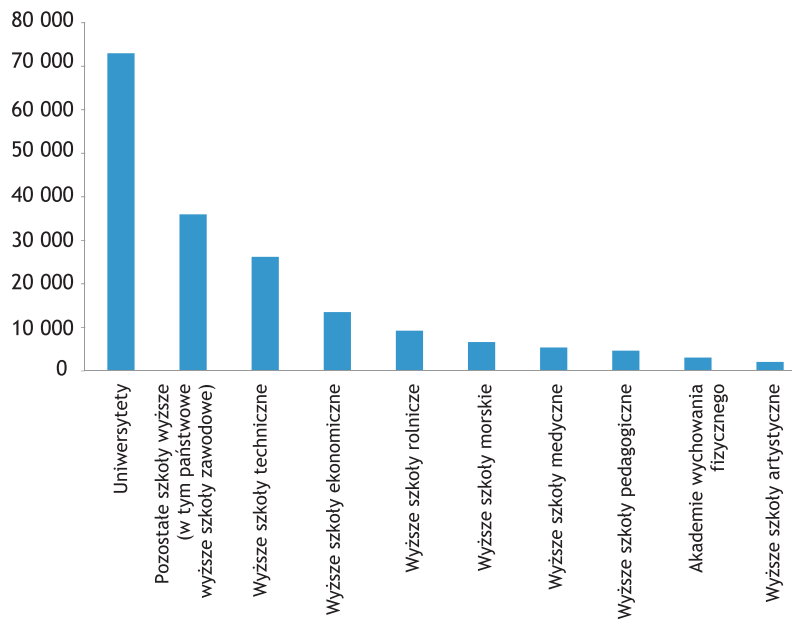
Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych BDL GUS

W województwie pomorskim i podregionie bydgosko-toruńskim istnieją (2011 r.) następujące szkoły wyższe (podział według rodzajów):

- 4 uniwersytety (Toruń, Bydgoszcz, Gdańsk);
- 2 wyższe szkoły techniczne (Gdańsk, Bydgoszcz);
- 1 wyższa szkoła rolnicza (Bydgoszcz);
- 4 wyższe szkoły ekonomiczne (Bydgoszcz, Słupsk, Gdańsk, Gdynia);
- 1 wyższa szkoła pedagogiczna (Słupsk);
- 1 wyższa szkoła morska (Gdynia);
- 1 wyższa szkoła medyczna (Gdańsk);
- 1 akademia wychowania fizycznego (Gdańsk);
- 3 wyższe szkoły artystyczne (Bydgoszcz, Gdańsk, Gdynia);
- 25 pozostałych szkół wyższych (w tym państwowych wyższych szkół zawodowych).

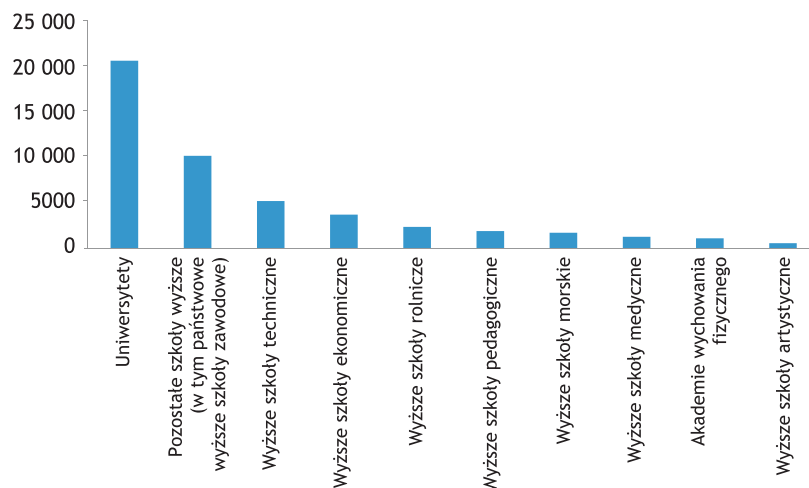
Największa liczba studentów kształciła się w 2011 r. w województwie pomorskim na uniwersytetach (73 tys.). Znacznie mniejszą popularnością cieszyły się wyższe szkoły techniczne (26 tys.) oraz wyższe szkoły ekonomiczne (13,5 tys.). Pełne zestawienie pomorskich uczelni według liczby studentów oraz liczby absolwentów w 2011 r. zobrazowano na poniższych wykresach.

Wykres 17. Liczba studentów szkół wyższych województwa pomorskiego w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych BDL GUS

Wykres18. Liczba absolwentów szkół wyższych województwa pomorskiego w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie danych BDL GUS

Najbardziej popularne kierunki kształcenia w 2011 r. na uczelniach publicznych i niepublicznych to kierunki:

- pedagogiczne – 13,9 tys. studentów studiów publicznych w 2011 r. i 8,3 tys. studentów studiów niepublicznych;
- humanistyczne – 11,7 tys. studentów studiów publicznych i 1 tys. studentów studiów niepublicznych;
- medyczne – 11 tys. studentów studiów publicznych i 2,4 tys. studentów studiów niepublicznych;
- społeczne – 10 tys. studentów studiów publicznych i 6,7 tys. studentów studiów niepublicznych;
- prawne – 5 tys. studentów studiów publicznych i 480 studentów studiów niepublicznych;
- artystyczne – 3,3 tys. studentów studiów publicznych i 222 studentów studiów niepublicznych;
- rolnicze, leśne i rybactwa – 1,3 tys. studentów studiów publicznych.

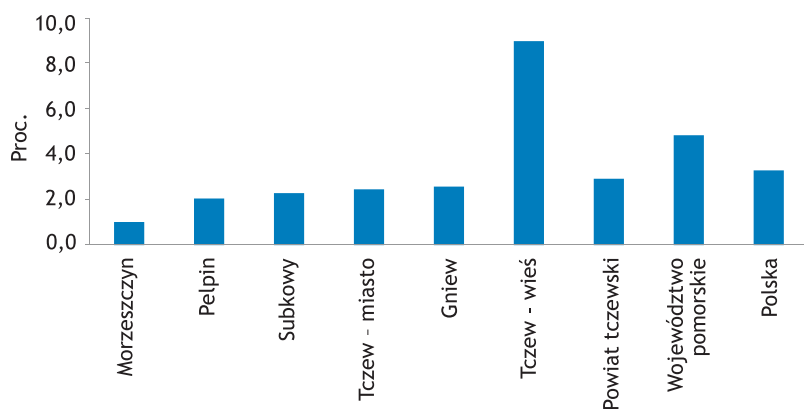
Pozostała infrastruktura społeczna

Zasoby mieszkaniowe

W 2010 r. w powiecie tczewskim znajdowało się ponad 36 tys. mieszkań. To najwięcej (po powiecie starogardzkim) mieszkań spośród powiatów ODW. Na obszarach miejskich było ulokowanych 72 proc. z nich, co jest naturalne, ponieważ 66 proc. mieszkańców powiatu to ludność miejska. Niespełna 60 proc. mieszkań było zlokalizowanych w Tczewie, a po 13 proc. w gminach miejsko-wiejskich Gniew oraz Pelplin. Mieszkania miejskie, w przeciwieństwie do wiejskich, są częścią większego budynku mieszkalnego³⁸. W 2010 r. w Tczewie znajdowało się 32 proc. budynków mieszkalnych, podczas gdy w gminie Gniew 20 proc., w gminie wiejskiej Tczew 19 proc., a w gminie Pelplin 16 proc. Uwypukla to różnice w typie zabudowy poszczególnych miast powiatu – w Tczewie dominują duże budynki mieszkalne, w których mieści się przeciętnie 6 mieszkań, a w gminach miejsko-wiejskich są one zazwyczaj mniejsze, mieszczą 2,5 mieszkania w Pelplinie oraz 2,1 w Gniewie. Na obszarach typowo wiejskich powiatu wartość ta oscylowała w granicach 1,5.

Powiat tczewski jest miejscem o przeciętnej atrakcyjności osiedleńczej – w latach 2007–2010 wzrost liczby mieszkań wyniósł niespełna 3 proc.; był niższy o 0,3 p. proc. niż w Polsce i aż o 1,8 p. proc. niż w województwie pomorskim. W tym okresie dynamiczny, 9-procentowy wzrost nastąpił jedynie w gminie wiejskiej Tczew. Wynikał on z trendu osiedlania się ludności z miast na ich obrzeżach. W pozostałych gminach wzrost ten był nieznaczny, wynosił od 1 proc. w Morzeszczynie do 2,6 proc. w Gniewie.

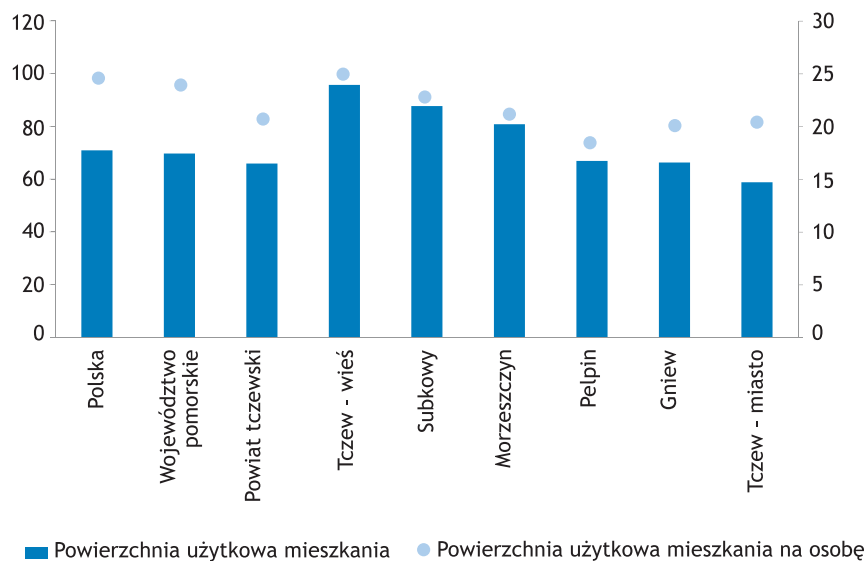
Wykres 19. Wzrost liczby mieszkań w Polsce, województwie pomorskim, powiecie tczewskim i jego gminach w latach 2007–2010

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

³⁸ Cyt. za: www.stat.gov.pl: Budynek przeznaczony na cele mieszkalne, zajęty przez lokale mieszkalne w całości, lub budynek zajęty przez lokale mieszkalne co najmniej w połowie, a w pozostałej części przez inne pomieszczenia, z wyjątkiem budynku mieszkalno-inwentarskiego lub mieszkalno-gospodarskiego.

Wykres 20. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (lewa oś) oraz średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę (prawa oś) w Polsce, województwie pomorskim, powiecie tczewskim i jego gminach w 2010 r. [m²]

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

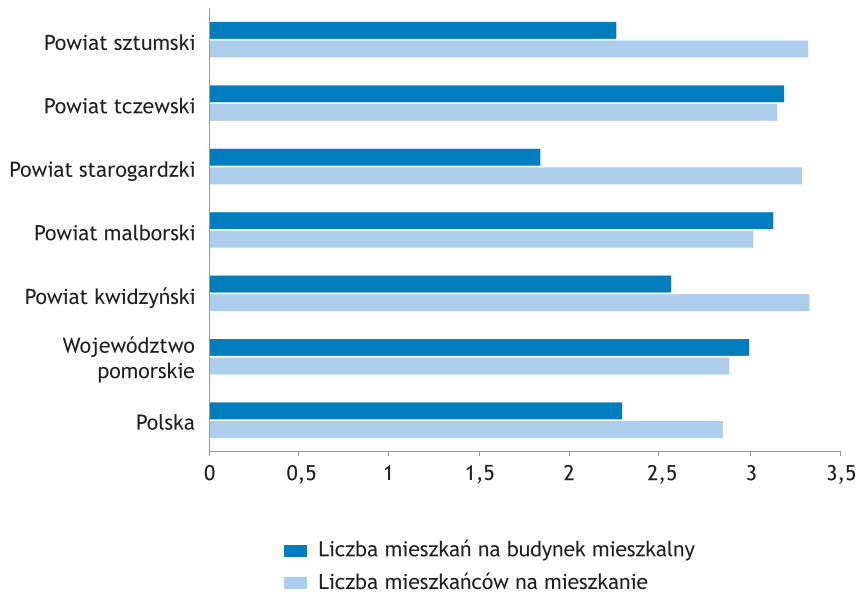
Mieszkania w powiecie tczewskim w 2010 r. były zamieszkiwane średnio przez 3,1 mieszkańca. Jest to wartość wyższa niż przeciętnie w Polsce i w województwie pomorskim, lecz równocześnie druga najniższa wśród powiatów ODW. Statystycznie najwięcej osób przypadało na mieszkania w gminach miejskich, szczególnie w Morzeszczynie (3,9 osób), a najmniej w mieście Tczew (2,8 osób). Może to wynikać z odmiennych modeli rodziny charakterystycznych dla wsi i dla miast³⁹. Lokale mieszkalne w rejonie tczewskim cechuje przeciętnie niewielka powierzchnia użytkowa, wynosząca 65,9 m². Jest ona wyraźnie niższa od wartości charakterystycznych dla Polski, województwa oraz subregionu Dolnej Wisły. Mieszkania o największym metrażu znajdują się na obszarach wiejskich – w gminach: wiejskiej Tczew (95,7 m²), Subkowy (87,7 m²) i Morzeszczyn (80,8 m²). Najmniejsze lokale są zlokalizowane w mieście Tczew – ich przeciętna powierzchnia użytkowa wynosi niespełna 59 m². Podobny rozkład przestrzenny odnosi się do wskaźnika powierzchni użytkowej na osobę – największe jego wartości cechują mieszkania w gminach wiejskich (21–25 m²), a w miastach wahają się w granicach 18,7–20,7 m².

Poziom wyposażenia mieszkań w poszczególne instalacje jest w powiecie tczewskim zbliżony do Polski i widocznie niższy niż w województwie pomorskim. Niemalże wszystkie mieszkania są podłączone do sieci wodociągowej (98 proc.) oraz mają dostęp do ustępu splukiwanego (92 proc.). Największe dysproporcje dotyczą wyposażenia w łazienkę (86 proc., 6 p. proc. mniej niż w województwie) oraz w centralne ogrzewanie (77 proc., 6 p. proc. mniej niż w województwie). Najgorsze wyposażenie w poszczególne instalacje cechuje mieszkania z gmin wiejskich, szczególnie z Morzeszczyna. Sytuacja ta nie zmieniła się od 2007 r.

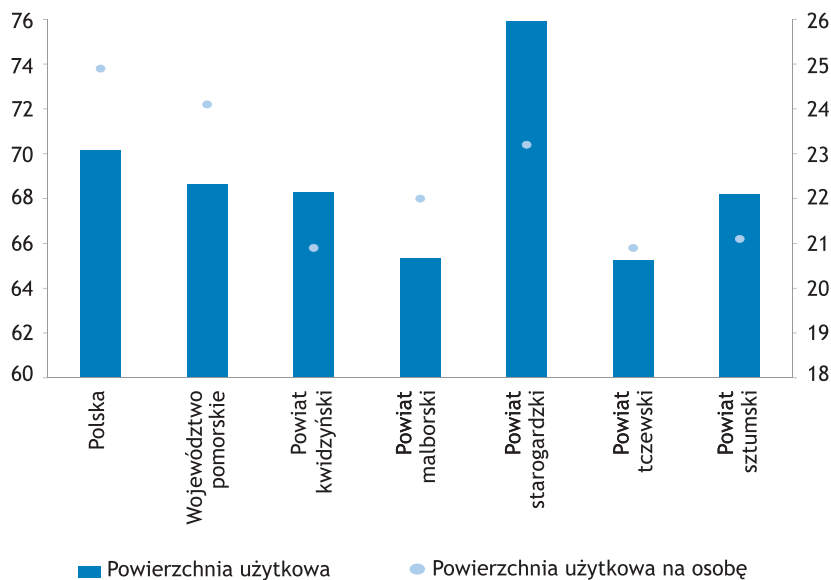
³⁹ Na obszarach miejskich częściej spotykany jest model rodziny „2 + 1”. Z kolei na wsiach częściej występują rodziny wielodzietne lub wielopokoleniowe, zamieszkałe w jednym lokalu mieszkaniowym.

ZASOBY MIESZKANIOWE POWIATÓW OBSZARU DOLNEJ WISŁY – UJĘCIE GRAFICZNE

Wykres 21. Liczba mieszkańców przypadająca na jedno mieszkanie oraz przeciętna liczba mieszkań w jednym budynku mieszkalnym w Polsce, województwie pomorskim i powiatach ODW w 2010 r.

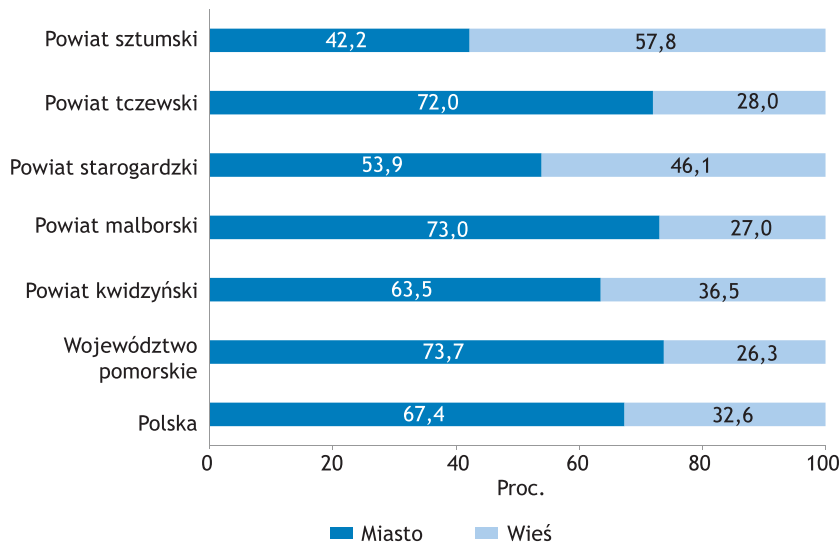

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Wykres 22. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (lewa oś) oraz średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę (prawa oś) w Polsce, województwie pomorskim i powiatach ODW w 2010 r. [m²]

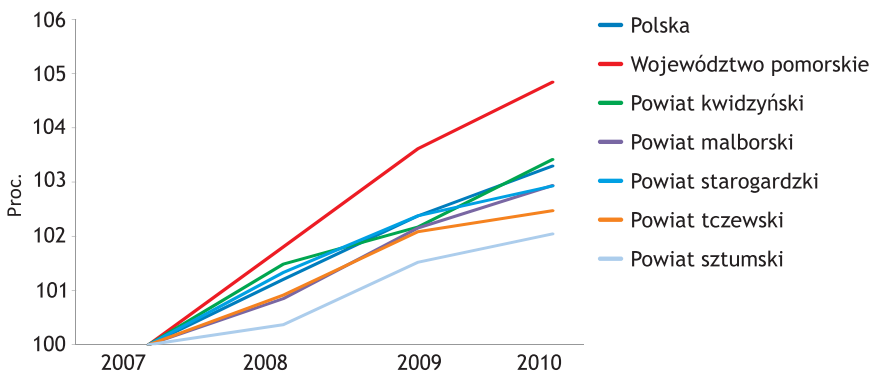
Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Wykres 23. Zasoby mieszkaniowe według lokalizacji w Polsce, województwie pomorskim i powiatach ODW w 2010 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Wykres 24. Dynamika wzrostu liczby mieszkań w Polsce, województwie pomorskim i powiatach ODW w latach 2007–2010 (2007 r. = 100 proc.)

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Edukacja wczesnodziecięca, podstawowa i gimnazjalna

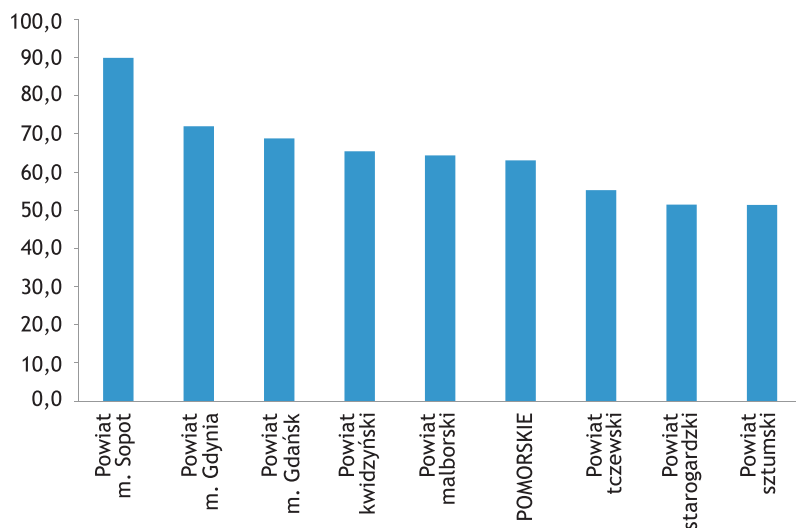
EDUKACJA WCZESNODZIECIĘCA

Badania naukowe jednoznacznie wskazują, że kluczowym elementem budującym kapitał intelektualny, będącym ważnym czynnikiem decydującym o lokalizacji inwestycji, jest edukacja wczesnodziecięca. To właśnie w najmłodszych latach kształtuje się największa część umiejętności intelektualnych i społecznych, postaw względem całościowego uczenia się oraz wiele kompetencji miękkich, które są niezbędne na zmieniającym się rynku pracy, a które decydują o jakości kapitału i późniejszej aktywności lub bierności.

Dla inwestora oraz dla jego pracowników ważną kwestią jest obecność wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej zarówno wczesnodziecięcej, jak i szkolnej. Oprócz samej dostępności ważna jest też jakość oferowanych w tych placówkach usług, w tym liczebność grup, klas, dostęp do Internetu w szkołach, nauka języków obcych. Dobra oferta

edukacyjna może przyciągnąć inwestora wraz z wykształconą kadrami, która będzie chciała się osiedlić na dłużej. Może więc to być jeden z ważniejszych atutów lokalizacyjnych. W ODW powszechność edukacji przedszkolnej w 2010 r. była przeciętna⁴⁰. Na tle pozostałych powiatów sytuacja w powiecie tczewskim również nie odbiega od średniej – w 2010 r. edukacją przedszkolną objętych było 55,8 proc. dzieci.

Wykres 25. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w populacji dzieci wieku 3–6 lat w województwie pomorskim, Trójmieście oraz powiatach ODW

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Obserwuje się istotne zróżnicowanie wewnątrzregionalne dostępności infrastruktury edukacyjnej w województwie pomorskim. Najwyższe jej ogólne nasycenie występuje w Gdańsku (114 przedszkoli w 2011 r.) oraz w Gdyni (49). W 2011 r. w ODW łącznie funkcjonowały 82 przedszkola, z czego w powiecie tczewskim – 21.

EDUKACJA PODSTAWOWA

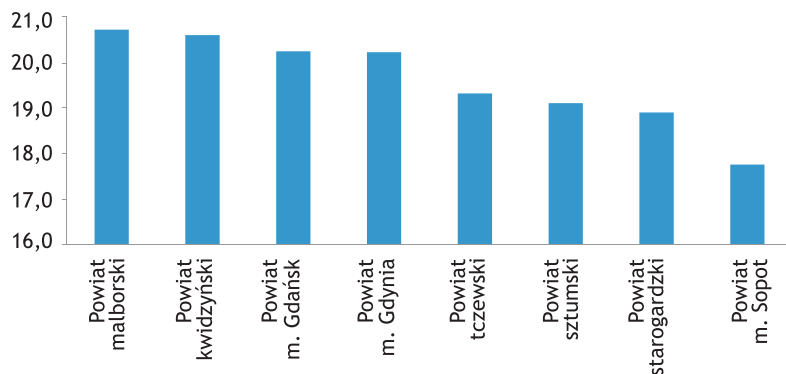
Infrastruktura przedszkolna i szkolna stanowią istotny czynnik atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru. Dotyczy to szczególnie branż o wysokiej wartości dodanej.

Edukacja przedszkolna i szkolnictwo podstawowe są sferami kształcenia, które powinny się znajdować jak najbliżej miejsca zamieszkania ze względu na wiek uczniów. Gęsta sieć szkół i przedszkoli gwarantuje, że większa liczba dzieci zostanie objętych edukacją wczesną w bliższej odległości od domu. Bliskość dobrej jakości szkół może mieć decydujące znaczenie w wyborze lokalizacji pod inwestycje, szczególnie dla tych inwestorów, którzy dbają o swoją kadrami.

W ODW w 2011 r. funkcjonowało 136 szkół podstawowych. W powiecie tczewskim w 31 szkołach podstawowych uczyło się 7,3 tys. uczniów.

⁴⁰ Najnowsze dostępne dane.

Wykres 26. Liczba uczniów na jeden oddział w powiatach Obszaru Dolnej Wisły oraz w Trójmieście w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Wielkość klas w szkołach podstawowych powiatu tczewskiego oscyluje wokół 20 osób, co można uznać za wartość optymalną. Z badania przeprowadzonego w województwie świętokrzyskim⁴¹ wynika, że najliczniejsze obecnie klasy notują powyżej 27 uczniów, najmniej liczne – do 13 uczniów, średnio liczne – 14–27 uczniów. W najliczniejszych klasach pogarsza się u dzieci poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości. Duża liczba dzieci w klasie prowokuje do większych konfliktów wśród rówieśników, stwarza znacznie gorsze warunki do odpoczynku i zabawy, a także do wszechstronnego rozwoju. Wynika to m.in. z tego, że w najliczniejszych klasach najrzadziej są organizowane zajęcia plastyczne, muzyczne, ruchowe, informatyczne. W takich klasach dzieci są natomiast stosunkowo najczęściej obciążane pracą domową. Uczniom ze zbyt licznych klas trudniej zauważyć serdeczność i życzliwość nauczycieli. Są one przeświadczone o tym, że nie zawsze mają prawo do wypowiedzania własnego zdania, prawo do wyboru tematyki zajęć, do wyboru ofert oraz że nie zawsze mogą liczyć na pomoc wychowawcy.

Optymalny poziom zaspokojenia potrzeb społecznych dzieci uczęszczających do mało licznych klas dotyczy potrzeb poczucia więzi emocjonalnej (bliskiego i życzliwego kontaktu) z nauczycielem, społecznej akceptacji i gratyfikacji. Uczniowie z mało licznych klas są przekonani o tym, że nauczyciel znajdzie dla nich czas, wysłucha ich i pomoże im, gdy zajdzie taka potrzeba. Najczęściej (na równi z klasami średnio licznymi) postrzegają swoich nauczycieli jako życzliwe i dobre osoby, którym można się zwierzyć. Mają stworzone w szkole optymalne warunki do korzystania z komputera, najczęściej uczestniczą też w szkole w zajęciach sportowych (także na równi z klasami średnio licznymi).

Umiarkowany poziom zaspokojenia potrzeb społecznych w klasach najmniej licznych dotyczy potrzeby osiągnięć (samooceny swojej wiedzy i umiejętności). Uczniowie z najmniej licznych klas mają w szkole stworzone najlepsze warunki do odpoczynku i zabawy (na granicy optymalnego zaspokojenia). Najczęściej spotykają się także z koleżeńskimi i altruistycznymi zachowaniami swoich rówieśników. Ponadto stosunkowo najrzadziej (tak samo jak uczniowie z grup średnio licznych) odczuwają obciążenie pracą domową⁴².

W wynikach badań dowiedziono, że stosunkowo najlepsze warunki rozwojowe dla uczniów klas I–III stwarzają średnio liczne grupy klasowe, liczące według badań własnych 14–27 uczniów. W grupie tej najwięcej rodzajów potrzeb społecznych jest zaspokojonych na optymalnym i umiarkowanym poziomie, a najmniej na poziomie niskim. W ogóle nie występuje słabe lub umiarkowane niezaspokojenie potrzeb⁴³.

Słaby poziom zaspokojenia potrzeb społecznych w klasach średnio licznych dotyczy dostępu do komputera. W 2011 r. w powiecie tczewskim na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało 14 uczniów.

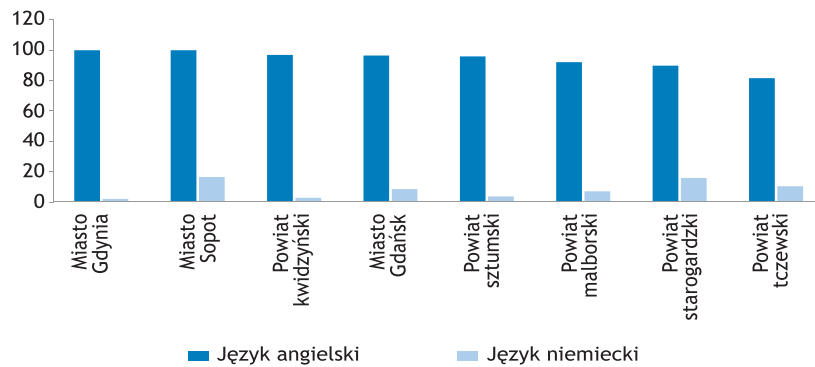
⁴¹ Badanie dotyczące identyfikowania i zaspokajania potrzeb społecznych uczniów klas I–III szkoły podstawowej, przeprowadzone w roku 2004 w pięciu szkołach niepublicznych na terenie województwa świętokrzyskiego i, dla porównania, także w pięciu szkołach publicznych, Zuzanna Zbróg, Instytut Edukacji Szkolnej Akademii Świętokrzyskiej w: Zalety i wady mało licznych klas, Edukacja i Dialog, www.eid.edu.pl.

⁴² Tamże.

⁴³ Tamże.

Z punktu widzenia atrakcyjności inwestycyjnej ważnym czynnikiem jest znajomość języków obcych. Umiejętność swobodnego poruszania się w międzynarodowym środowisku jest dziś nie tyle atutem, co koniecznością. W ODW w zdecydowanej większości obowiązkowym językiem obcym w edukacji podstawowej jest język angielski – w powiecie tczewskim uczy się go 82 proc. uczniów.

Wykres 27. Odsetek uczniów szkół podstawowych obowiązkowo uczących się języków obcych w Trójmieście i powiatach ODW w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

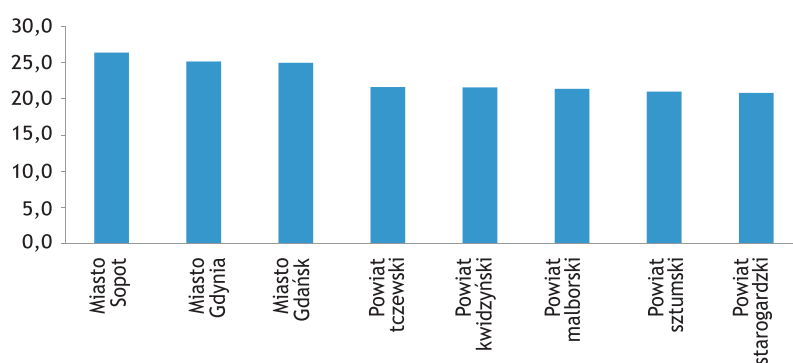
Ważnych informacji o jakości kształcenia na poziomie podstawowym dostarczają wyniki sprawdzianu szóstoklasistów. W 2012 r. w województwie pomorskim średnie wyniki uczniów na sprawdzianie w poszczególnych obszarach umiejętności⁴⁴ wyniosły:

- cały test – 56 proc.;
- czytanie – 61 proc.;
- pisanie – 57 proc.;
- rozumowanie – 51 proc.;
- korzystanie z informacji – 70 proc.;
- wykorzystywanie wiedzy w praktyce – 45 proc.

W 2012 r. na terenie województwa pomorskiego do sprawdzianu przystąpiło 22 719 uczniów. Najślabiej wypadli w zadaniach dotyczących wykorzystywania wiedzy w praktyce (45 proc. poprawnych odpowiedzi). Najlepszy średni wynik to 26,35 pkt. (Sopot), najśłabszy – 19,95 (powiat słupski).

W powiecie tczewskim wynik średni wyniósł 21,6 pkt.

Wykres 28. Średni wynik sprawdzianu w powiatach Obszaru Dolnej Wisły oraz w Trójmieście

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie Kuratorium Oświaty w Gdańsku

⁴⁴ Wstępne informacje o wynikach sprawdzianu 2012. Zestawienie wyników w województwie pomorskim, OKE w Gdańsku, 29 maja 2012 r.

Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w gminach powiatu tczewskiego przedstawiono poniżej.

Tabela 18. Średni wynik dla poszczególnych gmin powiatu tczewskiego – sprawdzian szóstoklasisty 2012

Gmina	Liczebność zdających	Średni wynik (pkt)
Subkowy gmina	64	23,05
Tczew miasto	601	22,63
Tczew gmina	124	21,68
Gniew miasto-gmina	173	21,07
Morzeszczyn gmina	48	21
Pelplin miasto-gmina	189	18,51

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie Kuratorium Oświaty w Gdańsku

Najlepsze wyniki w teście szóstoklasisty osiągnęli uczniowie szkół zlokalizowanych w gminie Subkowy (średnio 23,05 pkt.). Wyraźnie najniższy średni wynik zanotowano w Pelplinie (18,51 pkt.).

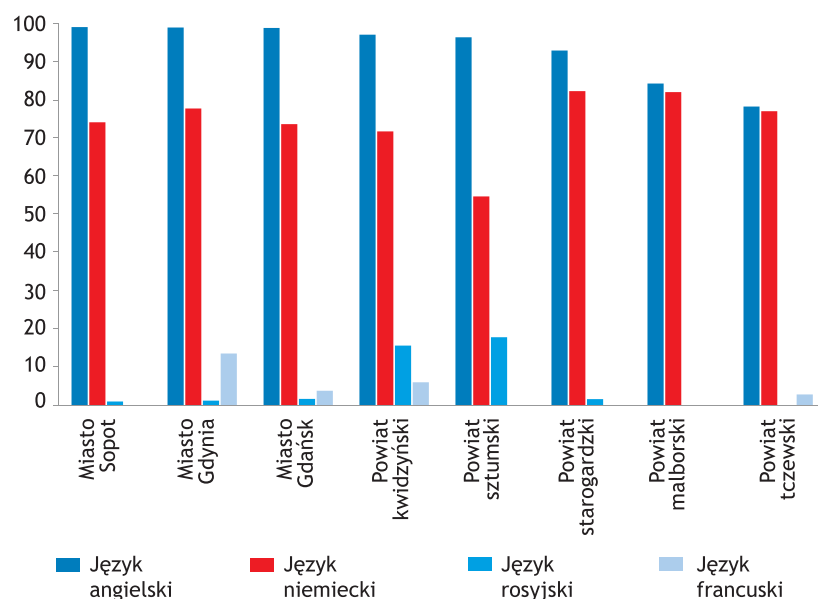
EDUKACJA GIMNAZJALNA

Edukacja gimnazjalna jest istotna z punktu widzenia przygotowania do rynku pracy. To w szkole gimnazjalnej po raz pierwszy młodzież zastanawia się nad tym, jaką ścieżkę rozwoju podjąć. Nie bez przyczyny właśnie na tym poziomie ma zostać wkrótce wprowadzone doradztwo zawodowe.

W 2011 r. w ODW funkcjonowało 81 szkół gimnazjalnych. W powiecie tczewskim znajdowało się 17 z nich. Przeciętna klasa liczyła 22 uczniów, co jest liczebnością optymalną z punktu widzenia korzystnego środowiska rozwoju.

Na poziomie gimnazjalnym obserwuje się większe zróżnicowanie nauczania języków obcych niż na poziomie podstawowym. W powiecie tczewskim najwięcej uczniów uczy się języka angielskiego, następnie niemieckiego.

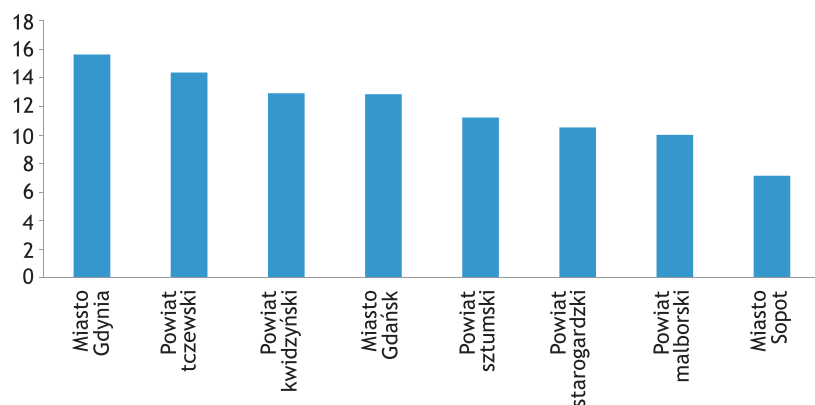
Wykres 29. Odsetek uczniów gimnazjum uczących się obowiązkowo języków obcych w Trójmieście i powiatach ODW w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne IBnGR na podstawie BDL GUS

Na tym etapie nauki podstawowej komfort korzystania z narzędzi komunikacji sieciowej jest nadal stosunkowo niski – w powiecie tczewskim na jeden komputer z dostępem do Internetu przypada 14 uczniów. Jest to najwyższa liczba w porównaniu z pozostałymi jednostkami wchodzącymi w skład ODW.

Wykres 30. Liczba uczniów przypadająca na jeden komputer z dostępem do Internetu w gimnazjum w Trójmieście i powiatach ODW w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Pewnym miernikiem jakości kształcenia gimnazjalnego są wyniki testu gimnazjalnego. Do egzaminu gimnazjalnego w kwietniu 2012 roku przystąpiło ponad 24 tys. uczniów z 407 gimnazjów zlokalizowanych w województwie pomorskim. Gimnazjaliści z regionu, którzy przystąpili do egzaminu, stanowili około 6 proc. populacji zdających w całym kraju. Liczyła ona ponad 403 tys. uczniów⁴⁵.

Powiat tczewski uplasował się na przedostatniej (przed powiatem sztumskim) pozycji wśród powiatów ODW, jeśli chodzi o średnie wyniki egzaminu.

Tabela 19. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego (proc.) dla wybranych powiatów województwa pomorskiego w 2012 r.

Powiaty	Język polski	Historia	Matematyka	Przyroda
Gdynia	67,77	65,11	55,8	54,06
Sopot	67,44	65	54,43	54,47
Gdańsk	65,4	63,29	51,87	52,59
Kwidzyński	64,39	59,09	49,64	50,97
Malborski	63	57,31	42,71	46,42
Szumski	57,48	55,2	38,56	45,07
Tczewski	57,39	54,51	41,75	45,87
Starogardzki	57,04	56,72	43,77	46,12

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Gimnazjaliści z Gdyni, Gdańska, Sopotu i powiatu kwidzyńskiego uzyskali z języka polskiego średni wynik wyższy niż średnia w województwie pomorskim. Przeciętne wyniki uczniów z Trójmiasta były ponadto wyższe niż średnio w Polsce.

⁴⁵ Sprawozdanie z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2012 roku w województwie pomorskim, OKE w Gdańsku.

W gminach powiatu tczewskiego wyniki egzaminu gimnazjalnego w zakresie języka polskiego, historii i wiedzy o społeczeństwie, matematyki i przedmiotów przyrodniczych kształtowały się przedstawiono w tabeli 20.

Tabela 20. Średni wynik (proc.) egzaminu gimnazjalnego w gminach powiatu tczewskiego

	Liczebność	Język polski	Historia i wiedza o społeczeństwie	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze
Tczew gmina	106	59,85	54,03	39,94	46,15
Pelplin miasto-gmina	194	59,13	53,94	40,88	46,17
Tczew miasto	662	57,48	55,16	43,96	47,12
Subkowy gmina	77	56,25	53,36	35,84	42,26
Morzeszczyn gmina	56	54,74	53,46	41,61	44,44
Gniew miasto-gmina	133	54,25	53,61	36,97	41,64

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Język angielski był najczęściej wybieranym językiem obcym na egzaminie gimnazjalnym. Zdecydowanie najwyższe wyniki osiągnęli uczniowie z miasta Tczew (średnio 64,25 pkt.), natomiast najniższe w gminach: Gniew, Subkowy i Morzeszczyn (wszędzie w granicach 45–47 pkt.). Pełne zestawienie zostało przedstawione w tabeli 21.

Tabela 21. Zdający język angielski na egzaminie gimnazjalnym (liczba oraz wyniki) w gminach powiatu tczewskiego

	Liczebność	Język angielski – poziom podstawowy
Tczew miasto	420	64,25
Pelplin miasto-gmina	155	53,82
Tczew gmina	106	51,39
Gniew miasto-gmina	7	46,79
Subkowy gmina	72	46,49
Morzeszczyn gmina	47	45,69

Źródło: opracowanie własne IBnGR na podstawie BDL GUS

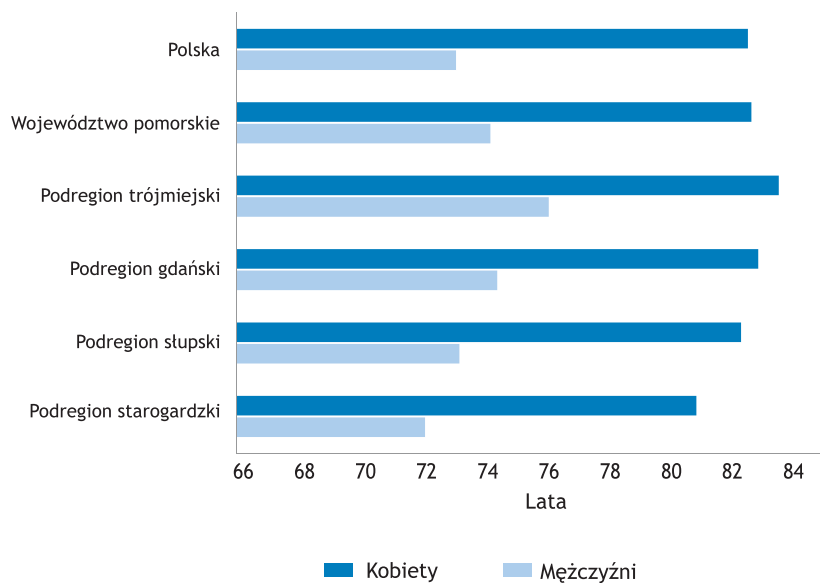
Ochrona zdrowia

STAN ZDROWIA

Stan zdrowia ludności podregionu starogardzkiego⁴⁶ jest niski zarówno w skali Polski, jak i województwa pomorskiego. Dalsza długość życia jego mieszkańców (liczona w chwili narodzenia) wynosi dla mężczyzn 71,5, a dla kobiet 79,4 lat. Są to wartości niższe odpowiednio o 2 i 1,5 roku niż przeciętnie w regionie. Tak wyraźna różnica w przypadku mężczyzn może wynikać z wysokiego uprzemysłowienia znacznej części obszaru podregionu. Na niższą długość trwania życia może wpływać brak występowania dużych ośrodków miejskich, w których byłby zapewniony dostęp do wysokiej jakości wyspecjalizowanych usług medycznych.

⁴⁶ Dane dostępne jedynie na poziomie podregionów. Na podregion starogardzki składa się 5 powiatów ODW oraz powiat kościerski.

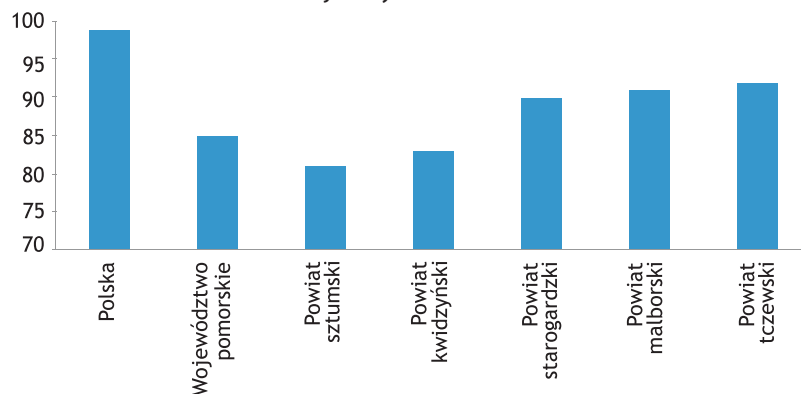
Wykres 31. Przeciętna dalsza długość życia w chwili narodzenia mieszkańców Polski, województwa pomorskiego oraz jego podregionów w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

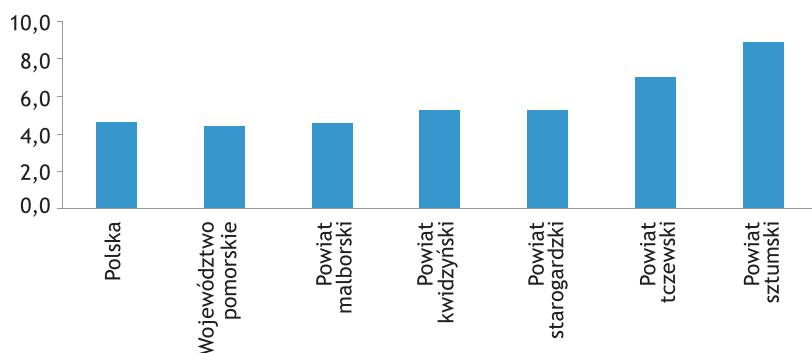
Kondycja zdrowotna mieszkańców powiatu tczewskiego nie jest dobra. Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców wyniósł w 2011 r. 92, co było wartością najwyższą wśród powiatów ODW, wyraźnie wyższą niż w województwie pomorskim, lecz zarazem niższą niż przeciętnie w Polsce. Dobrze oddającym faktyczny stan zdrowia ludności miernikiem jest ponadto współczynnik umieralności niemowląt. W tym samym roku wyniósł on w powiecie tczewskim 7,1, co świadczy o złej kondycji zdrowotnej mieszkańców powiatu zarówno w skali ODW, Pomorza, jak i kraju.

Wykres 32. Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców w Polsce, województwie pomorskim oraz powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

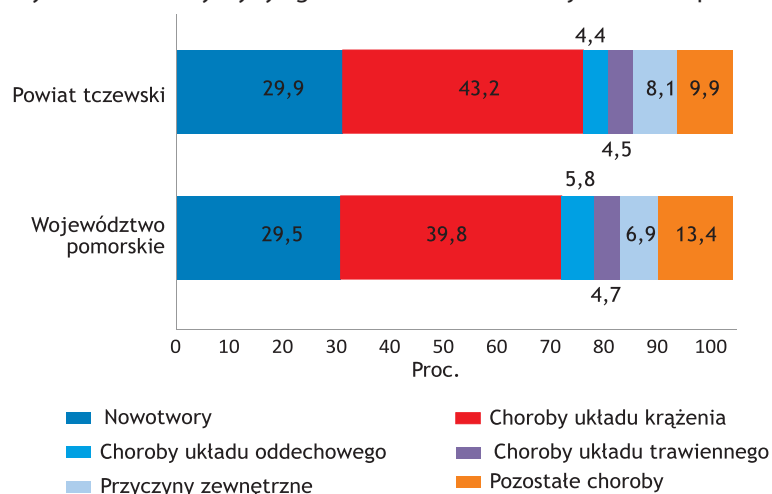
Wykres 33. Współczynnik umieralności niemowląt (‰) w Polsce, województwie pomorskim oraz powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Największe problemy zdrowotne mieszkańców powiatu są związane z chorobami układu krążenia – aż 43 proc. spośród zgonów odnotowanych w 2010 r. było ich następstwem. Odsetek ten był o 3 p. proc. wyższy niż w województwie pomorskim. Wyraźnym problemem ludności z rejonu Tczewa są ponadto choroby nowotworowe – w tym samym okresie były one powodem 3 na 10 zgonów w powiecie, co było wartością minimalnie wyższą niż w województwie. Jednocześnie można zauważyć niższą niż w regionie umieralność spowodowaną chorobami układu oddechowego.

Wykres 34. Przyczyny zgonów mieszkańców województwa pomorskiego i powiatu tczewskiego w 2010 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

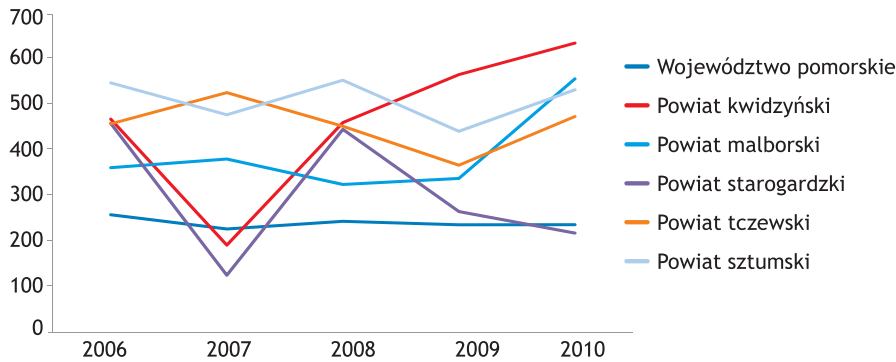
INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA

Dostępne dane statystyczne pozwalają jedynie na ilościową ocenę infrastruktury ochrony zdrowia. Ze względu na brak odpowiednich wskaźników na poziomie powiatów ciężko ocenić jakość usług medycznych.

Powiat tczewski cechuje niska dostępność zarówno do kadry medycznej, jak i do placówek służby zdrowia. Liczba osób przypadających na jednego lekarza wynosiła w powiecie w 2010 r. 476, co stanowiło drugą najniższą wartość wśród powiatów ODW, a jednocześnie dwa razy wyższą niż w regionie pomorskim. W tej kwestii zauważalna jest wyraźna poprawa w porównaniu z poprzednimi latami. Niska dostępność do usług lekarskich idzie w parze z niską dostępnością do placówek ochrony zdrowia. Liczba ludności przypadająca na zakład opieki zdrowotnej wynosiła w 2011 r. ponad 3,2 tys., co było wartością o ponad 700 wyższą niż w regionie i aż o 1,2 tys. wyższą niż w Polsce. Podobnie niekorzystna sytuacja wyłania się w analizie dostępności do szpitali. W drugim najbardziej zaludnionym

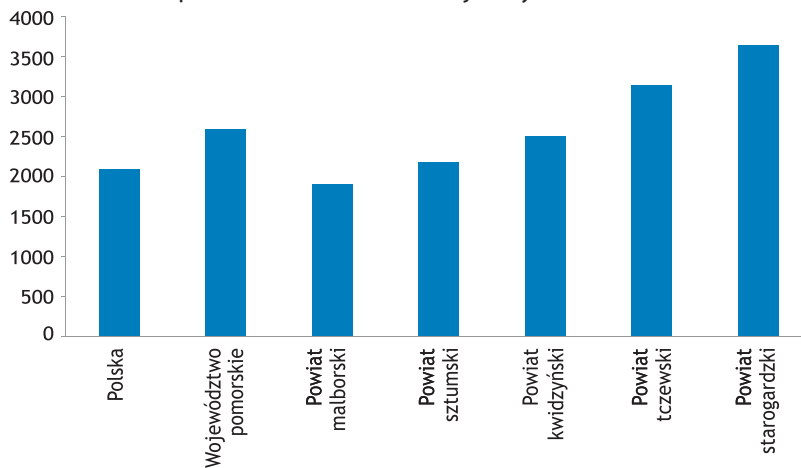
w ODW powiecie tczewskim jedynymi tego typu placówkami są Szpital ZOZ i Szpital Rehabilitacyjny i Opieki Długoterminowej w jego stolicy. Przekłada się to na liczbę osób przypadającą na łóżko szpitalne, która wynosiła w roku 2010 prawie 550, co stanowiło dwukrotnie wyższą wartość niż przeciętnie w regionie.

Wykres 35. Liczba ludności przypadająca na jednego lekarza w województwie pomorskim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w latach 2006–2010

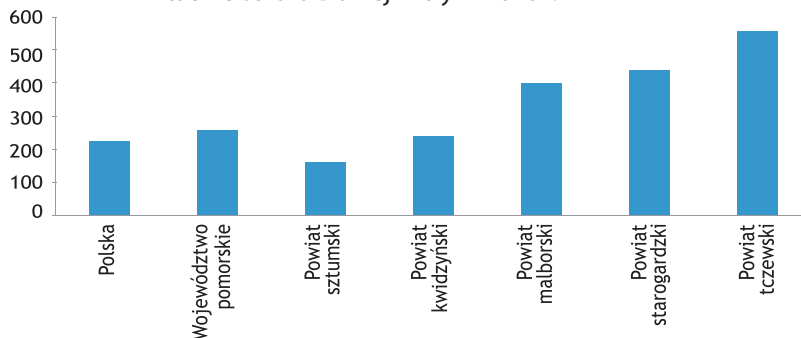
Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Wykres 36. Liczba ludności przypadająca na zakład opieki zdrowotnej w Polsce, województwie pomorskim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Wykres 37. Liczba ludności przypadająca na łóżko w szpitalu w Polsce, województwie pomorskim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2010 r.

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Kultura i rozrywka, rekreacja

Ze względu na wielkość i jedynie subregionalne znaczenie jego stolicy powiat tczewski nie jest miejscem koncentracji instytucji wysokiej kultury, np. instytucji muzycznych (m.in. oper, filharmonii) czy teatrów. W 2011 r. zlokalizowany w nim był jeden obiekt wystawienniczy oraz 3 muzea.

Tabela 22. Instytucje kultury w powiecie tczewskim w 2011 r.

Powiat tczewski	Galerie i obiekty wystawiennicze	Kina ⁴⁸	Muzea	Instytucje muzyczne i teatry	Lokalne instytucje kultury
	1	0	3	0	4

Źródło: opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Dostępność instytucji kultury w skali subregionu ODW w powiecie tczewskim jest niska. W 2011 r. na jego obszarze znajdowały się jedynie 4 lokalne instytucje kultury, co było najniższą liczbą wśród powiatów ODW. Na jeden tego typu obiekt przypadało niespełna 29 tys. mieszkańców – była to wartość ponad 3-krotnie wyższa niż w regionie pomorskim. Jednocześnie należy pamiętać, że statystyka ta dotyczy jedynie instytucji lokalnych. W miastach na prawach powiatu, będących (z wyjątkiem Sopotu) najludniejszymi ośrodkami w województwie pomorskim, znajdują się bowiem ponadto ośrodki kultury o randze powiatowej oraz wojewódzkiej. Na bardzo niską dostępność instytucji kultury w powiecie tczewskim składał się do 2011 r. również brak obiektów kinowych. Sytuacja ta zmieniła się w ostatnich miesiącach, kiedy oddano do użytku Galerię Kociewską w Tczewie, w której wydzielona jest część kinowa.

W 2011 r. w powiecie tczewskim zarejestrowanych było 27 klubów sportowych (druga najwyższa liczba wśród powiatów ODW). Jedynym występującym w najwyższej klasie rozrywkowej w swojej dyscyplinie jest damski zespół piłki ręcznej – Aussie Sambor Tczew.

Warto nadmienić, że oferta kulturalno-rekreacyjna powiatu tczewskiego jest uzupełniana potencjałem aglomeracji. Zdecydowana większość respondentów badania ankietowego⁴⁸ wśród miejscowości, w których mieszkańcy powiatu mogą skorzystać z oferty kulturalno-rekreacyjnej, wymienia Gdańsk, Sopot bądź Gdynię. Odsetek wskazań Tczewa jest nieznacznie niższy (86 proc.), zdecydowanie gorzej w tym zakresie oceniany jest przez tczewian Malbork (48 proc.). Co ciekawe, poza Malborkiem oraz Tczewem w odpowiedziach ankietowanych nie pojawia się żadne inne miasto usytuowane w ODW, mimo że ankietowani wymieniają turystykę i rekreację wśród obszarów cechujących się największym potencjałem współpracy. Można zatem przypuszczać, że zdaniem przedsiębiorców oferta poszczególnych powiatów tworzących ODW jest dość zbliżona.

⁴⁷ Statystyka ta nie objęła powstałego niedawno kina w Galerii Kociewskiej.

⁴⁸ Raport z badania przedsiębiorców w ramach projektu „Obszar Dolnej Wisły – ponadlokalne partnerstwo na rzecz rozwoju gospodarczego powiatów: kwidzyńskiego, malborskiego, starogardzkiego, sztumskiego i tczewskiego” finansowanego przez UE ze środków EFS w ramach POKL.

Spis wykresów

Wykres 1.	Dostępność transportowa powiatów Obszaru Dolnej Wisły (ODW) (w skali 1–5, gdzie 1 oznacza bardzo zła, 5 zaś – bardzo dobra).....	16
Wykres 2.	Struktura wartości dodanej w podregionie starogardzkim oraz w województwie pomorskim w 2009 r.....	18
Wykres 3.	Struktura pracujących w powiecie tczewskim w 2005 i 2010 r.....	19
Wykres 4.	Struktura pracujących w powiecie tczewskim i w województwie pomorskim w 2010 r.....	20
Wykres 5.	Liczba podmiotów wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców w Polsce, województwie pomorskim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.....	22
Wykres 6.	Różnica między liczbą podmiotów nowo zarejestrowanych w REGON na 10 tys. mieszkańców w powiatach Obszaru Dolnej Wisły w porównaniu z województwem pomorskim w poszczególnych latach w okresie 2006–2011 r.....	23
Wykres 7.	Struktura podmiotów zarejestrowanych w REGON w 2011 r. (wykres kolumnowy) oraz nowo zarejestrowanych w 2011 r. (wykres punktowy) w województwie pomorskim i powiecie tczewskim	23
Wykres 8.	Z firmami, z których powiatów Obszaru Dolnej Wisły współpracowali, współpracują bądź planują Państwo współpracę?	27
Wykres 9.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w populacji kobiet w wieku produkcyjnym w województwie pomorskim, podregionie starogardzkim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.	44
Wykres 10.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w populacji kobiet w wieku produkcyjnym w powiatach Obszaru Dolnej Wisły w latach 2006–2011 r.	44
Wykres 11.	Współczynnik pracujących kobiet w województwie pomorskim, podregionie starogardzkim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.	45
Wykres 12.	Struktura pracujących kobiet według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 w powiecie tczewskim w 2011 r.	45
Wykres 13.	Ocena pracowników pod względem wybranych cech	47
Wykres 14.	Szkoły odgrywające największą rolę w procesie kształcenia pracowników	48
Wykres 15.	Liczba uczniów na jeden oddział w liceum w powiatach Obszaru Dolnej Wisły oraz Trójmieście w 2011 r.....	49
Wykres 16.	Studenci szkół wyższych w wieku 19–24 lat na 10 tys. mieszkańców w tym wieku.....	53
Wykres 17.	Liczba studentów szkół wyższych województwa pomorskiego w 2011 r.....	54
Wykres 18.	Liczba absolwentów szkół wyższych województwa pomorskiego w 2011 r.....	55
Wykres 19.	Wzrost liczby mieszkań w Polsce, województwie pomorskim, powiecie tczewskim i jego gminach w latach 2007–2010.....	56
Wykres 20.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (lewa oś) oraz średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę (prawa oś) w Polsce, województwie pomorskim, powiecie tczewskim i jego gminach w 2010 r. [m ²].....	57
Wykres 21.	Liczba mieszkańców przypadająca na jedno mieszkanie oraz przeciętna liczba mieszkań w jednym budynku mieszkalnym w Polsce, województwie pomorskim i jego powiatach w 2010 r.....	58
Wykres 22.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (lewa oś) oraz średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę (prawa oś) w Polsce, województwie pomorskim i jego powiatach w 2010 r. [m ²].....	58
Wykres 23.	Zasoby mieszkaniowe według lokalizacji w Polsce, województwie pomorskim i jego powiatach w 2010 r.....	59
Wykres 24.	Dynamika wzrostu liczby mieszkań w Polsce, województwie pomorskim i jego powiatach w latach 2007–2010 (2007 r. = 100 proc.).....	59
Wykres 25.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w populacji dzieci wieku 3–6 lat.....	60
Wykres 26.	Liczba uczniów na jeden oddział w powiatach Obszaru Dolnej Wisły oraz w Trójmieście w 2011 r.....	61
Wykres 27.	Odsetek uczniów szkół podstawowych obowiązkowo uczących się języków obcych w 2011 r.....	62
Wykres 28.	Średni wynik sprawdzianu w powiatach Obszaru Dolnej Wisły oraz w Trójmieście w 2012 r.	62
Wykres 29.	Odsetek uczniów gimnazjum uczących się obowiązkowo języków obcych w Trójmieście i powiatach ODW w 2011 r.	63
Wykres 30.	Liczba uczniów przypadająca na jeden komputer z dostępem do Internetu w gimnazjum w Trójmieście i powiatach ODW w 2011 r.....	64
Wykres 31.	Przeciętna dalsza długość życia w chwili narodzenia mieszkańców Polski, województwa pomorskiego oraz jego podregionów w 2011 r.	66
Wykres 32.	Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców w Polsce, województwie pomorskim oraz powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.....	66
Wykres 33.	Współczynnik umieralności niemowląt (‰) w Polsce, województwie pomorskim oraz powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.....	67
Wykres 34.	Przyczyny zgonów mieszkańców województwa pomorskiego i powiatu tczewskiego w 2010 r.....	67
Wykres 35.	Liczba ludności przypadająca na jednego lekarza w województwie pomorskim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w latach 2006–2010.....	68
Wykres 36.	Liczba ludności przypadająca na zakład opieki zdrowotnej w Polsce, województwie pomorskim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2011 r.....	68
Wykres 37.	Liczba ludności przypadająca na łóżko w szpitalu w Polsce, województwie pomorskim i powiatach Obszaru Dolnej Wisły w 2010 r.....	68

Spis tabel

Tabela 1.	Potencjał techniczny potencjalnych zasobów biopaliw stałych w powiecie tczewskim	5
Tabela 2.	Połączenia żeglugowe portu Gdańsk.....	10
Tabela 3.	Połączenia żeglugowe portu Gdynia.....	12
Tabela 4.	Produkt krajowy brutto w województwie pomorskim oraz podregionach województwa pomorskiego w 2009 r.	17
Tabela 5.	Produkt krajowy brutto na mieszkańca w województwie pomorskim oraz podregionach województwa pomorskiego w latach 2007–2009	17
Tabela 6.	Dynamika wartości dodanej w województwie pomorskim oraz w powiecie starogardzkim w latach 2007–2009.....	19
Tabela 7.	Liczba oraz struktura pracujących w powiatach Obszaru Dolnej Wisły (ODW) oraz w województwie pomorskim w 2010 r.....	21
Tabela 8.	Wartość dodana na pracującego w podregionie starogardzkim oraz w województwie pomorskim w latach 2007–2009.....	22
Tabela 9.	Tereny Podstref Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE) w powiatach Obszaru Dolnej Wisły.....	24
Tabela 10.	Oferty pracy według najliczniej reprezentowanych grup zawodowych i zawodów w powiecie tczewskim w pierwszej połowie 2012 r.....	40
Tabela 11.	Bezrobotni według najliczniej reprezentowanych grup zawodowych i zawodów w powiecie tczewskim na koniec czerwca 2012 r.....	43
Tabela 12.	Odsetek uczniów, którzy zdali egzamin maturalny w powiatach Obszaru Dolnej Wisły oraz w Trójmieście w 2012 r.....	49
Tabela 13.	Najczęściej wybierane zawody w technikach 4-letnich w powiecie tczewskim w 2011 r.	50
Tabela 14.	Najczęściej wybierane zawody w 4-letnich zespołach szkół w powiecie tczewskim w 2011 r.	50
Tabela 15.	Najczęściej wybierane zawody w zasadniczych szkołach zawodowych cyklu 2- i 3-letniego w powiecie tczewskim	51
Tabela 16.	Kierunki, które nie zostały w ogóle wybrane w zasadniczych szkołach zawodowych powiatu tczewskiego w 2011 r.....	52
Tabela 17.	Szkoły wyższe w wybranych podregionach województw pomorskiego oraz kujawsko-pomorskiego.....	53
Tabela 18.	Średni wynik dla poszczególnych gmin powiatu tczewskiego – sprawdzian szóstoklasisty 2012	63
Tabela 19.	Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego (proc.) dla wybranych powiatów województwa pomorskiego w 2012 r.	64
Tabela 20.	Średni wynik (proc.) egzaminu gimnazjalnego w gminach powiatu tczewskiego.....	65
Tabela 21.	Zdający język angielski na egzaminie gimnazjalnym (liczba oraz wyniki) w gminach powiatu tczewskiego.....	65
Tabela 22.	Instytucje kultury w powiecie tczewskim w 2011 r.	69

Spis map

Mapa 1.	Dostępność transportowa powiatu tczewskiego – transport drogowy (1)	7
Mapa 2.	Dostępność transportowa powiatu tczewskiego – transport drogowy (2)	8
Mapa 3.	Dostępność transportowa powiatu tczewskiego – transport kolejowy	9
Mapa 4.	Dostępność transportowa powiatu tczewskiego – transport lotniczy	15
Mapa 5.	Struktura pracujących w powiecie tczewskim na tle pozostałych powiatów Obszaru Dolnej Wisły w 2010 r.	20
Mapa 6.	Ludność w powiecie tczewskim na tle sąsiednich jednostek w 2011 r.	29
Mapa 7.	Ludność w gminach powiatu tczewskiego w 2011 r.	30
Mapa 8.	Zmiany liczby ludności w powiecie tczewskim na tle innych jednostek w latach 2002–2011	31
Mapa 9.	Zmiany liczby ludności w gminach powiatu tczewskiego w latach 2002–2011	31
Mapa 10.	Prognoza zmian liczby ludności w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w latach 2011–2025	32
Mapa 11.	Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w latach 2004–2011	33
Mapa 12.	Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w gminach powiatu tczewskiego w latach 2004–2011	33
Mapa 13.	Średnioroczna standaryzowana wiekowo liczba zgonów mężczyzn w wieku produkcyjnym (15–64 lata) na 100 tys. osób w tej grupie wiekowej w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w latach 2004–2011	34
Mapa 14.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w 2011 r.	36
Mapa 15.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach powiatu tczewskiego w 2011 r.	36
Mapa 16.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w 2010 r.	37
Mapa 17.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu tczewskiego w 2010 r.	38
Mapa 18.	Liczba wolnych miejsc pracy zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) na 1000 pracujących w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich na koniec czerwca 2012 r.	40
Mapa 19.	Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich na koniec czerwca 2012 r.	41
Mapa 20.	Udział wybranych kategorii bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich na koniec czerwca 2012 r.	42
Mapa 21.	Bezrobotni według wykształcenia w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich na koniec czerwca 2012 r.	42
Mapa 22.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie tczewskim na tle jednostek sąsiednich w 2011 r.	46